

SPILL DE LA VIDA RELIGIOSA
(Edició i estudi.)

August Gové i Mont

Departament de Filologia Catalana

Facultat de Filologia

Tesi de Llicenciatura dirigida pel Dr. Antoni Comas
Universitat de Barcelona
Setembre del 1979

R.455

V. i. P.

Antoni Comas

A la Maria

ÍNDEX

Introducció.....	7
I.....	10
II.....	10
III.....	19
IV.....	20
V.....	27
VI.....	30
VII.....	38
VIII.....	42
IX.....	43
X.....	44
Notes.....	46
Skill de la vida religiosa.....	55
Pròleg.....	56
Cap. I.....	60
Cap. II.....	62
Cap. III.....	66
Cap. IV.....	69
Cap. V.....	71
Cap. VI.....	72
Cap. VII.....	73
Cap. VIII.....	75
Cap. IX.....	77
Cap. X.....	79

Cap. XI.....	80
Cap. XII.....	82
Cap. XIII.....	84
Cap. XIV.....	87
Cap. XV.....	90
Cap. XVI.....	92
Cap. XVII.....	94
Cap. XVIII.....	98
Cap. XIX.....	101
Cap. XX.....	103
Cap. XXI.....	105
Cap. XXII.....	107
Cap. XXIII.....	108
Cap. XXIV.....	112
Cap. XXV.....	114
Cap. XXVI.....	115
Cap. XXVII.....	117
Cap. XXVIII.....	120
Cap. XXIX.....	122
Cap. XXX.....	123
Cap. XXXI.....	125
Cap. XXXII.....	127
Cap. XXXIII.....	128
Cap. XXXIV.....	131
Cap. XXXV.....	133
Cap. XXXVI.....	134
Cap. XXXVII.....	137
Cap. XXXVIII.....	140

Cap. XXXIX.....	142
Cap. XL.....	144
Cap. XLI.....	146
Cap. XLII.....	148
Cap. XLIII.....	149
Segona part.....	150
Cap. I.....	150
Cap. II.....	152
Cap. III.....	154
Cap. IV.....	156
Cap. V.....	157
Cap. VI.....	158
Cap. VII.....	159
Cap. VIII.....	161
Cap. IX.....	162
Cap. X.....	163
Cap. XI.....	164
Cap. XII.....	165
Cap. XIII.....	168
Cap. XIV.....	170
Cap. XV.....	171
Cap. XVI.....	173
Cap. XVII.....	176
Cap. XVIII.....	178
Cap. XIX.....	181
Cap. XX.....	184
Cap. XXI.....	185
Cap. XXII.....	189

Cap. XXIII.....	191
Cap. XXIV.....	195
Cap. XXV.....	197
Oració.....	199
"Nota, legidor...".....	207
Colofó.....	208
Notes.....	209
Glossari.....	212
Apèndixs.....	220
I.....	221
II.....	231
III.....	233
Bibliografia.....	237

INTRODUCCIO

INTRODUCCIÓ.

Estudiem i editem ací l'Spill de la vida religiosa, obra que s'imprimí per primera vegada a Barcelona l'any 1515 i que aconseguí, com veurem, una extraordinària difusió.

Ens agradaria que el nostre treball fos útil per ajudar a conèixer millor la literatura i la cultura catalanes del segle XVI, període que, modestament, creiem que caldria revisar a fons. És evident que la nostra cultura cinccentista no té ja el to que tenia la medieval, però potser en aquest segle la decadència tampoc no era tan gran com ens hem arribat a creure. Pensem, només com a exemple, en l'expansió europea que en aquell temps conequeren el Tirant lo Blanc i les obres de Ramon Llull i d'Ausiàs March, a les quals podem afegir aquest petit Spill de la vida religiosa, compost per un religiós que "per humilitat callà son nom".

No voldríem continuar endavant sense recordar amb agraïment les persones que ens han ajudat a dur a terme aquest treball. Principalment el senyor Víctor Castells, les bibliotecàries de la Biblioteca Pública de l'Arquebisbat de Barcelona, del Seminari Romànic de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona i de les Seccions de Reserva de la Biblioteca Università-

ria de Barcelona i de la Biblioteca de Catalunya, i els professors Josep Maria Bella, Enric Gallén, Albert Hauf, Martí de Riquer, Amadeu Soberanas i Curt J. Wittlin. I, sobretot, el Dr. Antoni Comas, que ens despertà l'interès per aquest període de la nostra literatura i que ha dirigit la nostra tasca.

I. Les edicions catalanes de l'"Spill"

1.- El 20 d'octubre de 1515 eixia dels obradors que l'impresor Joan Rosembach tenia a la ciutat de Barcelona el llibre intitulat Spill de la vida religiosa.¹ Aquesta edició, l'edició prínceps, és la que prenem com a base del nostre treball.

2.- Després de catorze anys, el 29 de juliol de 1529, l'impresor Jorge Costilla en publicava a València la segona edició, amb el mateix títol de Spill de la vida religiosa.²

Com assenyala López Estrada, en aquesta edició, que és la darrera de les edicions catalanes, "ya notamos... la tendencia al crecimiento de la obra, que será propia de las sucesivas impresiones castellanas, si bien en este caso afecta sólo a los preliminares...".³ Aquesta segona edició conté, a més, l'epístola llatina⁴ que Miquel Jeroni Cruïlles, personatge que encarregà l'edició, adreçà a la religiosa Jerònima Exarque,⁵ a qui dedicà el llibre "novament estampat".

II. La projecció exterior de l'"Spill"

Si bé l'Spill només comptà amb dues edicions catalanes va ser un llibre molt traduït, del qual se'n feren dotze edicions caste-

llanes i es traduí també a d'altres nou llengües.

a) Les versions castellanques:

1.- Tractado llamado espejo de religiosos, imprès per Juan Cromberger, Sevilla, 21 d'agost de 1533.

Aquesta edició, segons Palau,⁶ és la de 1530, impresa a Sevilla, un exemplar de la qual es troba a la Biblioteca Nacional de Lisboa. També Domènec Ricart considera aquesta edició com a primera de les castellanques, així com Joaquim Molas, que recull les seves informacions.⁷ López Estrada, però, no va trobar a Lisboa aquesta edició i sí, en canvi, la de Sevilla de 1533, i opina que "pudiera ser un error de cifra de Palau, y me parece que esta es la primera castellana de la serie."⁸ Amb aquesta edició comença l'atribució del llibre a un frare jerònim.

2.- Tractado llamado Espejo de Religiosos, imprès per Pedro Hardouyn, Saragossa, 1 de juliol de 1535.

Miquel i Planas considera, si bé amb reserves, que aquesta era la primera edició castellana: "...una que tenim per desconeguda edició (y potser la primera) del text castellà".⁹ Excepte Domènec Ricart, Joaquim Molas i López Estrada, com ja hem vist, els altres estudiosos que s'han ocupat de l'Spill després de Miquel i Planas han anat repetint que aquesta edició de Saragossa era la primera de les castellanques.¹⁰

- 3.- Tratado llamado Desseoso y por otro nombre Espejo de Religiosos, a costes de Juan de Medina, Toledo, 8 de juny de 1536.

En aquesta edició s'indica que conté "añadida la quarta y quinta parte que fasta agora no havia sido impressa...".¹¹ Segons Ricart, aquesta edició, amb l'addició de la quarta i cinquena parts que acabem d'assenyalar, inicia una nova etapa, la tercera segons la seva classificació, en el desenrotllament de l'obra.¹² D'altra banda, i pel que fa també a aquesta edició, López Estrada es pregunta si no n'hi haurà dues de diferents en el mateix any o dues tirades de la mateixa edició amb petites diferències.¹³

La primera part del títol d'aquesta tercera edició castellana és la que farà fortuna a partir de la cinquena.

- 4.- Tractado llamado Espejo de religiosos, imprès per Dominico de Robertis, Sevilla, 20 de juny de 1536.¹⁴

- 5.- Tratado llamado el Desseoso y por otro nombre Espejo de religiosos, imprès per Luís Rodríguez, Lisboa, 4 d'agost de 1541.

Un exemplar d'aquesta edició va pertànyer a Miquel i Planas i va contribuir en gran manera, com veurem més endavant, a l'atribució de l'obra a fra Miquel Comalada.¹⁵

- 6.- Tratado llamado el Desseoso y por otro nombre Espejo de religiosos, imprès per Juan Ayala, Toledo, 1542.

Aquesta edició experimenta noves addicions: una sisena part, una "Guia para el lector" i una carta-pròleg a fra Rodrigo de Zafra, General de l'Orde Jerònima.¹⁶

Per a D. Ricart: "Es pot dir que es tracta d'una nova redacció, molt més diluïda i per tant, menys vigorosa, de la versió anterior. I amb aquesta queda tancat el cicle evolutiu i el creixement progressiu de El Desitjós o El Deseoso".¹⁷

- 7.- Tratado llamado el Desseoso y por otro nombre Espejo de religiosos, imprès per Juan de Junta, Burgos, 13 de desembre de 1548.¹⁸

- 8.- Tratado llamado el Desseoso y por otro nombre espejo de religiosos, imprès per Juan de Junta, Burgos, 1554.¹⁹

- 9.- Tratado llamado el Desseoso y por otro nombre Espejo de religiosos y de devotas personas, imprès per Juan de Brocar (ja mort) i a costes de Juan Tomás Valenciano, Alcalá de Henares, 1554.²⁰

- 10.- (El Desseoso), imprès per Pedro Lasso, Salamanca, 1574.²¹

11.- Tratado llamado el Desseoso y por otro nombre Espejo de religiosos, imprès per Alonso de Terranova y Neyla, Salamanca, 1580.²²

12.- Tractado llamado el Desseoso y por otro nombre Espejo de religiosos, imprès per Antonio Alvarez, Lisboa, 1588.²³

Fins ací les edicions castellanes de l'Spill, el qual, però, continuà la seva difusió també a través d'altres llengües.

b) Les versions llatines:²⁴

1.- Compendium verae salutis, traducció de Laurentius Surius, 1553.

Aquesta traducció sembla provenir d'una anterior traducció alemanya desconeguda.

2.- Desiderius... sive expedita at divinum amorem via..., publicada per Arnold van der Meer, Lovaina, 1554.

3.- Dillingae, 1583. Esmentada per Christopher Sand, Biblioteca Anti-trinitariorum.

4.- Colònia, 1616. Traducció d'Antonius Boetzer. Esmentada pel traductor anglès Lawrence Howel.

5.- Rotterdam, 1674? Reimpressió.

6.- 1699. Reimpressió de lloc desconegut.

c) Les versions alemanyes:²⁵

1.- Dillingen, 1561.

2.- Dillingen, 1578.

3.- Spira, 1602.

4.- Colònia, 1610. Traducció del francès.

5.- Viena, 1618.

6.- Ingolstatt, 1667.

Cal destacar, com fa J. Tarracó, la influència que el Desi-
jós exercí damunt la mística alemanya a través d'Angelus Silesius
(Breslau, 1624 - 1677).

d) Les versions angleses:²⁶

- 1.- Treasure of the Soule, Traducció d'Adrià Poynts, Londres, 1596?
- 2.- Desiderius, a most godly religious & delectable dialogue..., Roane, 1604.
- 3.- Desiderius or the Original Pilgrim, A Divine Dialogue showing the most compendious way to arrive at the Love of God, Rendered into English and Explained with notes by Lawrence Howel, A.M. Imprès per William Redmayne a càrrec de l'autor. Londres, 1717.

Versió lliure que va reimprimir-se cinc vegades entre 1717 i 1725.

- 4.- Londres, 1791. Edició de Blackley.

e) La versió danesa:²⁷

- 1.- Any 1653. Traducció deguda a l'holandès Kjolh.
Asmentada per J.G.T. Traesse, Trésor de livres rares et précieux..., Berlín, 1922.

f) Les versions franceses:²⁸

Ara com ara no ha estat trobada cap de les traduccions que esmenten els catàlegs.

g) Les versions holandeses:²⁹

1.- Rotterdam, 1590.

2.- Harlem, 1646.

3.- Dordraci, 1654.

4.- Graven Hage, 1660.

5.- L'Haia, 1664?

6.- L'Haia, 1676.

7.- Amsterdam, 1678.

8.- Rotterdam, 1679. En vers.

9.- Amsterdam, 1679? Il.lustrada.

10.- Any 1683. Sense lloc (Amsterdam?). Impresa amb la
Imitació de Crist.

11. Amsterdam, 1686.

h) Les versions irlandeses:³⁰

1.- Lovaina, 1616.

2.- Dublín, 1941. Versió de Thomas F. O'Rahilly.

i) Les versions italianes:³¹

1.- Il Desideroso. Specchio della vita religiosa, Venècia,
 1541.

2.- Venècia, 1549.

j) La versió polonesa:³²

1.- Cracovia, 1589. Publicada per G. Wilkowskiego.

k) La versió portuguesa:³³

1.- Lisboa, 1748. Publicada per Damiao de Froes.

III. Una "qüestió de noms"

Com hem anat veient, l'Spill de la vida religiosa ha estat conegut, a través de la seva història, amb diversos noms.

Si bé en l'edició de Barcelona Spill de la vida religiosa és sens dubte el títol principal, títol que es repeteix en l'edició de València, la mateixa edició barcelonina ja en presenta un altre: Camí breu per anar a Nostre Senyor.³⁴

En canvi, en les edicions castellanes (Tratado llamado Desseoso..., Toledo, 1536; Tratado llamado el Desseoso..., Lisboa, 1541; Id., Toledo, 1542; Id., Burgos, 1548; Id., Burgos, 1554; etc.) i en d'altres llengües (Desiderius...; Il Desideroso; etc.) s'imposà el nom del protagonista.³⁵

El cert és que Spill de la vida religiosa és un títol massa ambigu i que fàcilment es pot confondre amb tractats més pròpiament religiosos, com ha assenyalat López Estrada.³⁶ Per això Miquel i Planas, el primer que estudià aquesta obra, proposà de seguida un canvi de nom: "...un llibre anomenat Spill de la vida religiosa, ...dins el qual, regint-se pel sol títol, no hi aniria probablement ningú a cercar una novela, de caràcter molt especial, certament, emperò del tot concorde ab l'ordre de narracions que ressenyem. La HISTORIA D'EN DESITJÓS (com haurà de dir-se'l llibre algun dia, al esser reimprès, a fi d'allunyar-ne tota confusió respecte'l seu contingut)...".³⁷ I insistí: "Nosaltres proposarem aleshores per al Spill un títol més expressiu del seu contingut, y li donarem el nom de Historia d'En Desitjós, que vé a ésser el de la traducció castellana...".³⁸

Domènec Ricart recull la proposta de Miquel i Planas,³⁹ la qual comparteix: "Malgrat el títol, un xic desorientador, Spill de

la vida religiosa, que faria pensar en un tractat ascètic-místic, adreçat a un públic més aviat restringit, es tracta en realitat, ... d'una novel·leta al·legòrica al gust del segle XVI, en forma dialogada, i escrita amb un llenguatge pla i senzill, assequible a llegidors de no massa cultura".⁴⁰

IV. El problema de l'autor.

L'Spill de la vida religiosa havia estat sempre considerat com una obra anònima. No se'n coneixia l'autor perquè, tal com fa constar el colofó de l'edició de Barcelona⁴¹ i el de la de València,⁴² "...per humilitat callà son nom". Les edicions en altres llengües observen el mateix mutisme pel que fa al nom de l'autor.

Miquel i Planas, la segona vegada que s'ocupà de l'Spill, s'enfrontà amb la qüestió de l'autor. Referint-se a l'edició de Saragossa de 1535, que llavors es considerava la primera de les edicions castellanes, diu el següent: "Aquesta edició tampoch no'ns dóna'l nom del autor del llibre, emperò en el seu començament ens en senyala alguna particularitat: «Comiença un breve tratado el qual Espejo de la Vida religiosa se intitula, compuesto por un simple y pequeño frayle de la orden del glorioso Sanct Hieronymo; traduzido de Lengua catalana en castellana.»"⁴³ Cal dir, d'altra banda, que l'atribució del llibre als jerònims figura a totes les edicions castellanes.

Però la prova que li esvaeï tots els dubtes en favor d'aquest orde religiós la trobà en un catàleg de llibres aventurers,⁴⁴ on

amb el número 956 s'oferia un exemplar de El Desseoso, edició de Lisboa de 1541. El llibreter feia constar que aquest exemplar tenia "...una nota manuscrita, contemporània de l'impressió, en la qual era indicat el nom del autor".⁴⁵ Després de fer-se amb l'exemplar en qüestió va poder comprovar que en el colofó es deia que l'autor del llibre era un devot religiós de l'orde de Sant Jeroni i, "tal com anunciava'l llibreter, al marge, just al indret hont se parla del devoto religioso, l'apostilla manuscrita afegeix llamauase Fr. Miguel Comelada del convento de Valle de Hebron ".⁴⁶ I exclama: "Heusaquí, donchs, l'autor del llibre! Manca, no més, veure si aquesta afirmació té condicions de verosimilitut."⁴⁷

La nota manuscrita de l'exemplar de Lisboa resultà fàcil de relacionar amb les notícies de Torres Amat: "COMALADA (Fr. Miguel), del orden de S. Gerónimo. En el monasterio de la Murtra hay dos tomos de varios asuntos espirituales."⁴⁸ Els monestirs de Sant Jeroni de la Vall d'Hebron i de Sant Jeroni de la Murtra, tots dos als voltants de Barcelona, eren aleshores els dos únics monestirs que els jerònims tenien en terres del Principat.

Després d'això, per a Miquel i Planas la cosa fou clara:

"L'existència en el convent de la Murtra d'un manuscrit d'obres de Fra Miquel de Comalada es, donchs, quasi una confirmació de la nota anònima que'l senyala com autor del Desitjós."⁴⁹ I acaba:

"Ara mancària, no més, haver puntual noticia del Pare Miquel Comalada y del manuscrit d'obres que figurava en la llibreria del Convent de la Vall d'Hebron. Mes aquella Biblioteca fou completament dispersada als quatre vents, dificultant axò la demostració definitiva del punt que'ns interessa. El creyèm, axí y tot, suficientment esclarit, per a que l'atribució d'El Desitjós al Pa-

re Comalada estigui lluny de poder aparèxer, als ulls dels conexe-
dors, com un judici temerari."⁵⁰

L. Alcina⁵¹ i D. Ricart⁵² fan seva la teoria de Miquel i Planas i la reforcen assenyalant que a la "Guía para el lector", obra d'un monjo jerònim del monestir de Santa Catalina de Talavera de la Reina, que apareix a l'edició de Toledo de 1548 i que reproduceixen totes les altres edicions castellanes, s'hi fa constar: "Hizo el dicho libro vn religioso sabio y muy deuoto de la Orden del bienauenturado doctor de la Yglesia sant Hierónymo, el qual era de nación catalán..." i amb un text de fray José de Sigüenza: "También pudiera poner en este catálogo el santo fray Miguel Comelada, autor de aquel librito que se estimó un tiempo tanto en España (sic), llamado el desseoso, que no descubre poco el buen gusto de su autor en cosas morales y santas, e hizo memoria de este siervo de Dios un hombre docto de aquel tiempo en unos versos que andan en compañía de los comentarios de los Disthicos de Michael Verino, y los que conocieron su trato, y el gran exemplo que dio siempre en aquel convento, le estimaron mucho".⁵³

Jordi Rubió arrodoní aquesta dada en descobrir aquell "home docto" autor dels versos de què parlava Fray José de Sigüenza: "Fa referència als versos de Martí IVARRA a l'edició del Verí (Barcelona, 1512). Vaig parlar d'alguns d'aquests versos en el discurs Els Cardona i les lletres (Barcelona, R. Acad. de B. L., 1957, pàgines 28-33), però no vaig citar el curt i quasi negligible poemeta al qual al·ludia el P. SIGUENZA. És dedicat a un Petrus Comaldum, de l'orde de Sant Jeroni i l'autor del Spill es deia Miquel Comalada. A part la deformació del cognom, explicable potser per la mania llatinitzadora d'Ivarra, el prenom és diferent."

Martí de Riquer es mostra d'acord amb l'atribució de la pater

nitat de l'Spill al jerònim fra Miquel Comalada i recull aquestes dades en la seva Història de la Literatura Catalana.⁵⁵

Però, malgrat tot, no veiem prou clara aquesta atribució. L'edició prínceps, que ara estudiem, diu ben clar i diverses vegades que el llibre ha estat compost per un religiós observant: "...és stat compost per un devot y contemplatiu, exercitat y observant religiós...", "...serà aquest lo seu títol: Spill de la vida religiosa, compost per un devot religiós observant, etc."⁵⁶ i "Spill de la vida religiosa, compost per un devot religiós observant...".⁵⁷ I no hi ha cap dubte sobre el significat del mot observant, es tracta d'un religiós pertanyent a la branca franciscana de l'Observança.⁵⁸

D'altra banda, en el colofó, s'hi fa constar que l'autor "per humilitat callà son nom",⁵⁹ afirmació que es repeteix en el de l'edició de València,⁶⁰ i al pròleg Al legidor s'especifica: "...car la matèria qui és contenguda en lo present libre és com lo bon christià desijós de anar a paradís se deu exercitar en aconseguir les virtuts cardinals y humilitat contenguda sots una de aquestes..." i, més endavant, "...del present libre, lo nom del qual és per mi ignorat quant al auctor, car és stat compost per un devot y contemplatiu, exercitat y observant religiós, y per evitar en si algun spirit de elatió, callà son nom."⁶¹ Aquest relleu donat a la humilitat s'adiu perfectament amb l'espirit franciscà.⁶²

I refermant el franciscanisme de l'autor trobem que, al colofó de l'edició valenciana, que com hem vist figura a la Biblioteca universa franciscana del P. Juan de San Antonio,⁶³ s'hi afegeix: "A lahor e glòria... del beneyt sanct Francès...".⁶⁴

Encara en aquest sentit, F. López Estrada fa notar que el franciscanisme de l'autor és evident "en los grabados de las portadas de las dos ediciones catalanas, que representan la estigmatización de San Francisco...".⁶⁵ Aquesta dada no era prou sòlida puix que, com és sabut, els impressors aprofitaven els gravats de què disposaven encara que no vinguessin gaire a to. Hem revisat, a la Biblioteca de Catalunya i a la Biblioteca Universitària de Barcelona, tots els incunables i llibres de tema religiós impresos a Barcelona fins al 1515 i creiem poder afirmar que el gravat que encapçala l'edició barcelonina de l'Spill no apareix en cap llibre anterior. Per tant, l'observació feta per López Estrada adquireix ara molt més importància.

I continuant per la via franciscana de l'Spill cal tenir en compte les informacions del P. J. Oriol de Barcelona sobre un volum que va trobar, que contenia l'Spill i el Libre de la Sancta Tercera Regla, i que malauradament no diu on: "Contiene este volumen dos obras distintas, que, si bien anónimas las dos, no dudamos atribuir las a una misma pluma, no sólo por ser editadas a un mismo tiempo, y per modum unius, en una misma oficina, sino también por el estilo que se manifiesta idéntico en ambas, y por el espíritu del autor que se transparenta a través de sus renglones. Además, el autor dice en cada una de las obras ser él Religioso Observante, añadiendo en la segunda, que pertenece al convento de Santa María de Jesús de Barcelona.". ⁶⁶

F. López Estrada, a la vista d'aquestes dades, considera que "...hay que inclinar a la orden franciscana la autoría del libro...".⁶⁷ I si bé el P. Nolasc Rebull no creu que les dues obres siguin d'una mateixa mà: "...no creiem admissible, en can-

vi, l'afirmació que tot seguit hi fa [J. Oriol de Barcelona] d'atribuir-les a una mateixa ploma. L'estil d'ambdós textos no s'assembla; i el colofó de cada un d'ells és ben diferent. Al de l'Spill es presenta d'una manera simple com a componedor del text un devot religiós, mentre que al de la regla del Tercer Orde, en un període exuberant, es llegeix: Acabat és aquest petit libre compost e ordenat per un pobre observant, frare menor del monestir de Sancta Maria de Jesús de Barcelona, lo nom del qual sia conegut per Déu, perquè arribe al regne seu.",⁶⁸ ni tampoc ho creia el P. Norbert d'Ordal: "El fet, però, d'ésser editats al mateix temps i en un sol volum, i portar un boix del Pare Sant Francesc i ésser, encara, el primer d'inspiració lul·liana, ens inclinaria a creure que aquest autor és també franciscà, encara que diferent de l'autor del Libre de la Sancta Regla.",⁶⁹ el fet que l'Spill sortís dels tallers barcelonins de Joan Rosembach el 20 d'octubre de 1515 i el Libre de la Sancta Tercera Regla sortís dels mateixos tallers el dia 28 del mateix mes i any,⁷⁰ amb un gravat que també representa sant Francesc i que el P. J. Oriol de Barcelona hagués trobat aquests dos llibres relligats conjuntament formant un sol volum fa pensar que la impressió de les dues obres responia a una mateixa comanda franciscana.

A aquestes dades en favor dels franciscans cal afegir-hi les nostres reserves pel que fa a algunes de les dades en favor dels jerònims, en general, i de fra Miquel Comalada, en particular. No deixa de sorprendre que, com hem vist i com també assenyala D. Ricart,⁷¹ F. Torres Amat no relacioni la informació que dóna sobre fra Miquel Comalada amb la de les entrades "SPILL de la vida religiosa" o "DESEOSO, (el) ó Espejo de religiosos".

El fet que a les edicions castellanes el "religiós observant" es converteixi en un religiós jerònim constitueix encara un enigma. Però no es pot descartar la possibilitat insinuada per F. López Estrada: "El que los jerónimos indicasen que el «deuot religiós obseruant» de la edición catalana original fuese un «simple y nequeño frayle» de la Orden de San Jerónimo, suponiendo que se pudiese entender que el primero era franciscano, sería un episodio del afán de espiritualidad de esta Orden...",⁷² orde que a partir de la primera edició castellana assumeix l'Spill i s'hi vincula afegint-hi, fins i tot, noves parts. I tal vegada aquesta participació dels jerònims (i per tant, possiblement, la del propi fra Miquel Comalada) en l'evolució de l'Spill és el motiu que se'n consideressin autors, sobretot si tenim en compte que el concepte d'autor no tenia, ni de bon tros, la rigidesa que té avui en dia.

Tampoc no concorda que Fray José de Sigüenza, parlant de fra Miquel Comalada, esmenti els versos que acompanyen els díctics llatins de Michelle Verino puix que el poema de Martí Ivarra parla d'un tal Petrum Comaldum, fet que ja estranyà Jordi Rubió: "A part la deformació del cognom, explicable potser per la mania llatinitzadora d'Ivarra, el prenom és diferent."⁷³ I la diferència es fa més difícil d'explicar si pensem que molt probablement Ivarra i Comalada van ser contemporanis algun període de llurs vides i que els dos escrivien a pocs quilòmetres de distància.

Tot això ens inclina a pensar que l'autor de l'Spill fou un religiós de l'observança franciscana, tal com indiquen les edicions catalanes, i que probablement pertanyia al convent de Santa Maria de Jesús de Barcelona. Així mateix sembla creure-ho

F. López Estrada, que assenyala que "por esta vía podría seguirse para encontrar el posible autor del Spill, si es que no fue el jerónimo fray Miguel Comalada."⁷⁴

V. ¿Es l'"Spill" la versió abreujada d'un llibre més extens i, tal vegada, escrit en castellà?

Després del text, i abans del colofó, l'Spill conté una nota que constitueix un altre dels enigmes del llibre: "Nota, lector, que aquest libre propiament és dit atajo, en castellà, e "camí breu" en nostre vulgar, car és estat sumat y abreviat de un altre libre..."⁷⁵

Aquesta nota i el fet de citar el mot castellà atajo ja van cridar l'atenció de Miquel i Planas: "Una nota qui's troba abans del colofó dóna lloch a sospitar que l'obra originariament fou escrita en castellà y refosa d'un llibre de major extensió".⁷⁶ Però continua: "Mes la primera part d'aquest supòsit queda desvanescuda en la traducció castellana del Spill, publicada sots el títol de El Deseoso, primerament a Toledo, en 1536, y després a Salamanca, en 1574 y en 1580. La darrera d'aquestes tres edicions castellanes... diu en una advertencia: «Hizo el dicho libro un religioso sabio y muy devoto de la orden del bienaventurado doctor de la iglesia San Hierónimo, el qual era de nación catalán.»"⁷⁷ I en el següent estudi insisteix: "La traducció castellana del llibre que'ns ocupa anaregué per primera vegada impresa a Saragoça en 1535. Aquesta edició tampoch no'ns dóna'l nom del autor del

llibre, emperò en el seu començament ens en senyala alguna particularitat: Comienza un breve tratado el qual Espejo de la Vida religiosa se intitula, compuesto por un simple y pequeño frayle de la orden del glorioso Sanct Hieronymo; traduzido de Lengua catalana en castellana. Com se veu, no's confirma aquí pas la existencia d'un original castellà anterior, ab el títol de Atajo...".⁷⁸

Miquel i Planas descarta, doncs, la possibilitat que l'"altre libre" fos escrit en castellà i considera que "lo que, tal vegada, caldria entendre dels conceptes transcrits és que l'autor del llibret abreviat volgué designar l'obra en la qual s'inspirava, o sia'l Blanquerna...".⁷⁹

Tot i la innegable influència del Blanquerna damunt l'Spill, no creiem que en aquest cas es faci referència a aquesta obra de Llull així que la nota en qüestió continua dient que l'Spill "...és estat sumat y abreviat de un altre libre, lo qual contenia en si tot lo procés que lo auctor del pròlech promet en lo principi, co és, com per venir a trobar amor de Déu se deu hom exercitar en les cardinals virtuts y en les theologals, emperò perquè la vida és poca y la art longa, per més excitar los legidors a legir --com més se agraden de brevitat que de prolixitat-- perço és nomenat lo present libre Camí breu per anar a nostre Senyor, ner quant no proceeix del modo nomenat sinó solament lo procés és de Casa de Humilitat... y per lo Camí de Pasciència trobarà... lo Palau de Charitat, ahon és Amor de Déu porter.".⁸⁰

Sembla, doncs, que l'"altre libre", si realment existí, no ha pas de contenir la drecera (directa de Casa de Humilitat a Casa de Charitat) sinó el camí llarg. Recordem, si no, les paraules

les de No m'í done res:

-"En aquest desert ha vuyt cases de vèrgens, de les quals aquesta [Casa de Humilitat] és la primera. La segona se nomena de Justícia. La terça és de Prudència. La quarta de Fortalesa. La quinta de Temperància. La sexta de Fe. La setptima de Sperança. La octava e derrera és de Charitat... Tot aquest camí --digué ella-- hauríeu de fer. Emperò, com vos he dit, yo us mostraré una drecera o cenda que y siau més prest."⁸¹

López Estrada tampoc no està massa d'acord amb la referència al Blanquerna: "Miquel y Planas insinúa si el altre libre no fuera la gran obra de Lulio que se propusiera imitar, pero esto es difícil de esclarecer. Más bien me inclino a considerar el Spill dentro de la corriente de divulgación de la religiosidad que seguía el espíritu de reforma que conmovía a las órdenes religiosas en esta época. El ideal de reformatio in membris obtenía en la obra un medio de difusión; y el alarde de la brevedad es un tanto más en favor de la intención del libro. No creo que las posteriores ampliaciones del texto en las traducciones castellanas puedan referirse a este hipotético texto primero, ya estuviese escrito en catalán o ya en castellano."⁸²

Potser, malgrat haver bandejat la possibilitat d'un original castellà, cal preguntar-se què hi fa el mot atajo en la nota final de l'Spill. No creiem que sigui massa aventurat de pensar que si hom va prendre aquest mot castellà és perquè tenia una certa tradició --tradició que, d'altra banda, sí que, també en català, tenia el mot spill-- per designar llibres espirituals d'aquest gènere. (Recordem, per exemple, el Brevíssimo atajo de amar a Dios, imprès a Barcelona per Carles Amorós, probablement el 1513, només

dos anys abans que l'Spill). I al costat s'hi posà una possible traducció catalana ("camí breu"), d'una manera semblant al que fem avui en dia quan, en una frase catalana introduïm mots estrangers com ara roman à clé, showman, etc., per tal de precisar millor el sentit d'allò que volem expressar. Segurament l'autor tenia present aquest mot, que defineix prou bé la seva obra, quan escrivia el llibre. Això ajudaria a explicar l'adagi castellà posat en boca de Simplicitat: "que no hay atajo sin trabajo".⁸³

VI. L'"Spill" i la "Devotio Moderna".

El moviment de la "Devotio Moderna" s'originà cap al 1400, quan sorgiren diverses formes d'espiritualitat que, en el segle XV, arribaren a llur màxima expansió als Països Baixos i al centre d'Europa. Es considera que el pare del moviment fou Gerard de Groote (1340-1384). De l'impuls i les idees de De Groote sorgiren les "Germanes de la vida comuna", després els "Germans de la vida comuna" i, finalment, la congregació dels "Canonges regulars de sant Agustí", que van edificar llur monestir a Windesheim, població que es va convertir en la capital del moviment, i d'on s'anà escampant arreu i també, com veurem, a casa nostra. I és interessant tenir en compte, a l'hora d'estudiar els nostres devots, que, com diu el pare J. Roig, encara que a tot arreu hi hagués uns certs trets que permeten identificar un autor com a pertanyent al moviment, hi havia també "ciertas diversidades y matices que distinguían la «devotio moderna» de una región respecto

de la de otra, o la de unas décadas respecto de otras...".⁸⁴

Els trets fonamentals de la "Devotio Moderna",⁸⁵ als quals hem fet referència, són els següents: Cristocentrisme pràctic, Oració metòdica, Moralisme, Tendència antiespeculativa, Caràcter afectiu, Biblicisme, Interioritat i subjectivisme, Apartament del món, Ascetisme, i Bibliofília, no "humanisme".

La "Devotio Moderna" va tenir el seu moment culminant en terres catalanes amb l'establiment a Montserrat de l'escola d'oració metòdica de l'abat García Jiménez de Cisneros (1493-1510). El cert és, però, que l'abat Cisneros trobà ja un clima favorable al nou corrent en arribar a Montserrat: "Non vogliamo pre-correre i tempi, ma certamente il clima spirituale di Monserrato si mostrava molto propizio alla «devotio moderna» un secolo prima che l'abate Cisneros giungesse al santuario catalano", diu dom Anselm M. Albareda.⁸⁶

Montserrat, al segle XIV, era obert als nous corrents de pensament i espirituals: "Si possono enumerare a questo proposito i pellegrini e romei che nel medio evo affluivano e transitavano a schiere per il famoso santuario mariano molti di essi diretti o reduci da Roma, Terra Santa, Compostella; i monaci che frequentavano gli studi e le università e i priori che si portavano con ripetute visite alla Curia Romana in Avignone e a Roma; e ancora prelati di Monserrato, monaci scelti da illustri cenobi francesi, come Lagrasse, Moissac, Auriac; varie relazioni con monasteri italiani, come Cava dei Tirreni, Montecassino, S. Giustina di Padova; i rapporti veramente domestici intrattenuti con la casa reale d'Aragona. Nel concreto riguardo della devotio moderna, i primi indizi risalgono appunto alla fine del secolo XIV. I monaci

erano tenuti a impartire, per quanto possibile, istruzioni religiose e spirituali ai pellegrini, richiamando loro i novissimi, specialmente la morte e le pene dell'inferno; a raccomandare l'acquisto delle virtù, con le considerazioni della vita e in particolare della passione del Redentore; a incitare con insistenza a protrarre le pie e devote contemplazioni durante le raccolte veglie notturne nella chiesa di Monserrato. Elementi che, pur dispersi, esalano già effluvi di «devotio moderna», presagio di spirituali esercizi."⁸⁷

D'altra banda, Cisneros tingué a Montserrat dos precedents concrets. En primerlloc fra Bernat Boïl, que passà dotze anys de la seva llegendària vida, entre 1480 i 1492, fent vida eremítica a la Santa Muntanya. Boïl, "dai primi tempi della sua vita solitaria volle dedicarsi allo studio delle dottrine di Raimondo Llull. Ebbe corrispondenza e contatti personali con diversi lulliani, specialmente con Arnaldo Descós di Maiorca e con alcuni dei suoi discepoli: il francese Giovanni, che si offriva a dargli lezioni a Monserrato; Egidio, incaricato di portare la corrispondenza e i cordiali saluti a Descós e gli allievi, che Boïl chiama suoi condiscipoli. Ma soprattutto egli ebbe relazioni con il celebre Pietro Deguí, titolare della cattedra di lullismo stabilita a Maiorca nel 1481."⁸⁸ Degut a l'interès de Boïl, pràcticament totes les obres de Llull publicades a Barcelona entre 1481 i 1489 formaven part de l'antiga biblioteca del monestir, el qual continuà adquirint obres del Doctor Il·luminat després de la partença de l'ermità. En segon lloc l'abat Joan de Peralta, que duqué a terme una reforma espiritual del monestir. Sembla molt probable que fos ell qui hi introduís l'oració metòdica, sobretot

si tenim en compte els seus sovintejats contactes amb el monestir observant de Santa Justina de Pàdua, que el devien dur a la coneixença de l'obra de Ludovico Barbo, fundador d'aquesta abadia, Forma orationis et meditationis. A.M. Albareda no pot precisar si Joan de Peralta fou l'introductor de l'oració metòdica a Montserrat o si senzillament continuà un ús ja establert d'abans, però, "certo è che quando l'abate Peralta lasciò la badia di Monserrato e il 27 marzo 1493 assunse il vescovato di Vic, il suo successore Fernsías de Cisneros, annoverava tra le lodevoli consuetudini vigenti nel monastero e diverse da quelle della congregazioni di Valladolid, «la forma de oración», cioè l'orazione metodica."⁸⁹

L'escola d'oració metòdica⁹⁰ que l'abat Cisneros creà a Montserrat ha fet passar l'abadia a la història de la "Devotio Moderna". Cisneros precisà el temps i el lloc destinats a les lliçons, els llibres de text, els mestres, l'aplicació pràctica, etc., en un llibre que fou, justament, el llibre de text fonamental de l'escola: l'Exercitatorio de la vida espiritual (1500), que regula la pràctica de l'oració metòdica.

La continuïtat de la seva obra quedà assegurada quan, dos anys després de la seva mort, fou nomenat abat el seu deixeble predilecte, Pere de Burgos, que durant el seu govern (1512-1536) seguí els passos del seu mestre. Precisament a aquest abat se'l suposa autor del Compendio de Exercicios espirituales (1520?), que és una adaptació de l'Exercitatorio de la vida espiritual, de l'abat Cisneros, per tal de fer-lo més comprensible a totes les persones devotes, sobretot pel que fa a la part dedicada a l'alta contemplació. El Compendio, això no obstant, conserva la mateixa

dels exercicis de l'Exercitatorio i segueix, per tant, l'esquema tradicional de les tres vies: purgativa, il·luminativa i unitiva.

Però la pràctica de l'oració metòdica no va quedar reduïda a l'abadia montserratina sinó que d'allí s'anà propagant a d'altres monestirs, començant pels de la seva jurisdicció. I, sobretot, cal tenir present la influència que l'Exercitatorio tingué sobre els Exercicis Espirituals de Sant Ignasi, tan importants en la història de l'espiritualitat europea.

Tanmateix, no s'acaba pas aquí la cadena d'influències. Així ho demostren les conclusions de Cebrià Baraut: "En présence du témoignage irrécusable des preuves présentées, il n'est pas possible de dénier à Francesc Eiximenis --l'un des meilleurs représentants de la spiritualité médiévale catalane-- une place de choix parmi les auteurs qui ont le plus influé sur la composition de l'Exercitatorio de Cisneros. Cette conclusion, outre qu'elle joint un autre nom jusqu'à ce jour inconnu à la liste déjà considérable de ses sources, présente, à notre avis, un double intérêt que nous ne pouvons nous dispenser de souligner. Elle révèle d'abord un aspect inédit de la physionomie complexe d'Eiximenis comme écrivain ascetico-mystique: son Tractat de contemplació le met à l'avantgarde des précurseurs de la devotio moderna et de ses méthodes en Espagne. Par ailleurs, le grand usage et la prédilection manifestés par Cisneros pour l'oeuvre d'Eiximenis --la seule écrite par un de ses compatriotes qui ait pris place dans son manuel d'oraison méthodique-- montrent la mesure et la grande influence que l'ambiance locale montserratine et catalane ont eu dans l'orientation personnelle et littéraire de l'auteur de l'Exercitatorio..."⁹¹ I creiem que caldrà continuar els estudis en aquest sentit, per tal d'establir les connexions que hi pugui haver entre els tractats de contemplació de Llull, Eiximenis,

Canals, Cisneros i l'Spill de la vida religiosa.

Sobre la pertinença o no de l'Spill al moviment de la "Devotio Moderna" tampoc no hi ha acord entre els qui se n'han ocupat.

L. Alcina, en estudiar el contingut doctrinal de l'Spill, ressaltà ja que es tracta d'una obra formada per dues parts complementàries. La primera part és una novel·la espiritual: el camí que fa Desijós. La segona part, el Psaltiri de amor, és un tractat sobre l'oració metòdica. Pel que fa a aquesta segona part, el propi Alcina precisa que "es grande la importancia del Psaltiri de amor en la historia de la espiritualidad del siglo XVI, puesto que constituye esta segunda parte del Spill uno de los primeros monumentos de la Devotio Moderna en España y particularmente en Cataluña.",⁹² i més endavant: "...pero sí quiero recalcar que la segunda parte del Spill refleja, no sólo las corrientes nórdicas de la Devotio Moderna, sino que también recibe un marcado influjo de la mística luliana."⁹³

Però D. Ricart en discrepa: "Més que doctrinal, és una obra essencialment ascètica, el que podria fer pensar en la influència de la Devotio Moderna i de l'espiritualitat dels Germans de la Vida Comú, representada a Catalunya, en aquells temps, per l'abat García de Cisneros, de Montserrat, amb el seu Exercitatorio de la vida espiritual, i, noc després, per Ignasi de Loyola, amb els seus Ejercicios, de la cova de Manresa. Però també cal descartar aquesta possible connexió. Com ja s'ha dit, manca en el Spill el cristocentrisme i el sentit pragmàtic que caracteritzen l'espiritualitat de l'escola de la Imitació de Crist."⁹⁴ I afegeix: "El teocentrisme tan remarcable, la forma novel·lística, el simbolisme i les personificacions de conceptes abstractes, suggereixen

inevitablement influències més o menys remotes semítiques." ⁹⁵

En canvi, Martí de Riquer coincideix amb les apreciacions de L. Alcina: "Aquest Spill de la vida religiosa, sobre el qual poden haver influït els llibres Exercitatorio de la vida espiritual i Directorio de las horas canónicas del famós abat de Montserrat García Jiménez de Cisneros, publicats el 1500, és una important mostra de la Devotio Moderna, moviment tan considerable des dels començaments del segle XVI, on la vida interior, l'oració metòdica i els recursos de la psicologia substituiran la meditació basada en la contemplació dels passatges evangèlics o bíblics en general." ⁹⁶

I també Antoni Comas: "Pot ser considerada [l'Spill] com l'exponent a Catalunya de la «Devotio Moderna»." ⁹⁷

D'acord amb els investigadors esmentats, i exceptuant les reserves de D. Ricart, considerem que l'Spill es troba plenament inserit dins del corrent de la "Devotio Moderna". Si bé és cert que no es tracta d'una obra cristocèntrica tampoc no és absent de referències al Crist. ⁹⁸ I, en canvi, altres trets fonamentals del moviment hi apareixen ben clarament. Vegem-ne uns exemples:

Oració metòdica: la segona part de l'Spill, el Libre de amor, no és altra cosa que un tractat d'oració metòdica.

Moralisme: la història del monjo Bé.m vull. ¹⁰⁰

Biblicisme: de totes les citacions que es fan en el text no més tres no pertanyen a la Bíblia. ¹⁰¹

Apartament del món: Desijós vivia en un desert. ¹⁰²

Ascetisme: el mateix argument de l'Spill.

Bibliofília: es recomana a Desijós la lectura del Soliloquiorum de St. Agustí i de la Divina contemplatio de St. Joan Crisòstom.¹⁰³ Desijós escriu el Libre de Amor.¹⁰⁴

Encara hi podem afegir la "special familiaritat e colloqui o parlament singular" amb Déu, que J. Roig assenyala com a un dels trets bàsics del moviment en la Scala de Contemplació d'Antoni Canals.¹⁰⁵ I el fet que les citacions no-bíbliques de l'Spill corresponguin a autors predilectes dels devots: Sant Agustí,¹⁰⁶ Sèneca.¹⁰⁷ També hi podem incloure la de Leonardo Aretino¹⁰⁸ puix que es tracta d'un hel·lenista comentador d'Aristòtil, i és sabut que els autors grecs figuraven entre les preferències de la nova espiritualitat.

Això no obstant, també és cert que encara ens cal aclarir molts punts foscos per tal de poder precisar l'abast exacte del terme "Devotio Moderna" i quines són les fronteres entre aquest i altres corrents espirituals més o menys afins, com ara l'erasmisme, etc. Cal dir en aquest sentit que D. Ricart, com veurem més endavant en parlar del lul·lisme, trobà en l'Spill influències semítiques i que segons Martí de Riquer: "En la línia del Spill de la vida religiosa són possibles, fins i tot, desviacions de l'ortodòxia vers l'erasmisme i el reformisme."¹⁰⁹

Tanmateix, en les seves successives reedicions l'Spill aconseguí d'eludir els Índexs, però és interessant la dada que aporta F. López Estrada: "...un comentario manuscrito que figura en el ejemplar de la edición de Salamanca, 1580 (Biblioteca Central

de Barcelona) me da mucho que pensar: «De aquest llibre se'n col·legexen moltes coses»." ¹¹⁰

VII. El lul·lisme de l'"Spill".

Miquel i Planas comença el seu primer treball sobre l'Spill ¹¹¹ amb les següents paraules: "Lligat també... a la tradició lul·liana, se'ns apareix un llibre anomenat Spill de la vida religiosa..." i més endavant: "La HISTORIA D'EN DESITJÓS... podria ésser escrita del propi Ramon Lull, si no fos perquè, com a imitació evident d'una obra d'aquest autor, presenta molt atenuades les excel·lències d'invenció que caracteritzen l'obra imitada, y es, en quant a l'estil literari, molt inferior a la producció de l'escriptor mallorquí.". I encara: "Ens hem extès al tractar d'aquesta producció... per creure-la interessant com a mostra de la influència lulliana en la literatura mística peninsular. La imitació del Blanquerna en el Spill de la vida religiosa apareixerà evident als ulls de tot aquell qui hagi llegida no més la ressenya feta anteriorment de la novel·la capdal d'en Lluís: són els mateixos procediments (salvant sempre les proporcions), y encara'l recurs característich d'en Lull d'intercalar obres secundaries dintre'l quadre novel·lístich general. Y, per si això no fos prou, fins la segona part del Spill ve a complir, respecte de la HISTORIA D'EN DESITJÓS, una funció idèntica a la del Llibre de Amich y Amat, respecte del Blanquerna...". ¹¹² Per concloure: "En suma, malgrat els nostres dubtes, deurà ésser considerat el Spill com una producció catala-

na, obra d'un lullista barceloní de les darreries del segle XV... Tot lo qual estaria relacionat tal volta ab l'escola lulliana que per aquells temps funcionava en la nostra ciutat".¹¹³

Lògicament, en el seu segon treball Miquel i Planas es manté en els mateixos termes, afegint-hi ara l'opinió de Nicolau d'Olwer: "Férem allà [primer treball] l'anàlisi del llibre, que qualificarem de novela apologètica, remarcantlo ademés per la seva indubitable imprompta lulliana, posat que vé a ésser, pura y simplement, una imitació del Blanquerna. Aquest punt de vista ha estat acollit per En Lluís Nicolau d'Olwer en la seva «Perspectiva General de la Literatura Catalana» publicada no fa molt." ¹¹⁴

D'altra banda, Nicolau d'Olwer, en la nova edició corregida i augmentada de la Perspectiva es referma també en aquesta opinió: "...el Blanquerna, escrit per Ramon Llul devers 1284, reviu en l'Esplill de la vida religiosa, posterior a 1515..." ¹¹⁵

Això no obstant, un lul·lista de categoria com Jordi Rubió no hi sembla massa d'acord: "Miquel i Planas cregué veure influència del Blanquerna a l'anònim Spill de la vida religiosa. Els símbols del vianat que va cercant pel món l'amor de Déu, del pastor que informa, del palau al mig de la selva, de les donzelles que són al·legories de virtuts (la No-m'hi-done-res fa pensar en efecte en el Poc m'ho preu lul·lià) sembla poder fer-nos creure que el desconegut autor d'aquell llibre volia vestir el seu ideal contemplatiu amb les paràboles del Blanquerna. Fins s'hi intercala un llibre d'amor que el protagonista compon, com recordant la incorporació al romanc lul·lià del Libre d'Amic. Tanmateix si aquells elements eren fills de la seva lectura, hem de reconèixer que l'eficàcia d'ella anà per altres camins. El joc de teixir

amb al·legories un argument didàctic no l'inventà pas Ramon Llull i el fet de trobar-ne de paral·leles, o semblants si es vol, no sembla prou per a parlar d'influència, com no sigui que buidem aquest mot de la seva significació veritable. La intenció del Blanquerna és tota diferent de la del Spill."116

L. Alcina, però, insisteix en la influència del Beat: "Primera-
meramente, debemos observar cómo la donzella Cogitació, encargada
de tañer al alma el Psaltiri de amor, tiene un sentido profunda-
mente luliano... El segundo polo de influjo luliano es el empleo
del «método de las tres potencias» que se advierte en el Spill y
en que, por el modo de exponerlo, se nota clara influencia de Llull.
Asimismo podríamos dedicar un tercer apartado, aunque distinto de
los anteriores, a los modos de contemplar que propone el Psaltiri
de amor y que son idénticos a los modos propuestos por el Doctor
mallorquín en L'art de contemplació, la contemplación por medio
de la imaginación y la contemplación por medio de la considera-
ción."117

En canvi, D. Ricart admet la influència de Llull només fins
a un cert punt: "Però el lul·lisme de l'obra acaba en el seu as-
pecte formal, en la utilització dels recursos literaris esmentats.
No són lul·lians ni en el contingut ni en la inspiració filosòfi-
ca. Li manca l'estil racional, discursiu i lògic que caracterit-
za les obres en llengua catalana del Mestre. Tampoc no s'hi tro-
ba la preocupació polèmica, sempre present en els escrits lul·lians.
Encara més: hi manca la preocupació trinitària del mallorquí, i ni
tan sols s'esmenten Jesús, Crist, o la Verge Maria, almenys que
no sigui en alguna frase purament convencional."118

Martí de Riquer, segons el nostre criteri, se situa en el

punt just: "El sentit modern de l'obra de fra Miquel Comalada no exclou pas el fet, al meu entendre segur i evidentíssim, de la influència lul.liana sobre la trama del Spill. Desijós sembla inspirat en Blanquerna i en Fèlix, alhora, personatges lul.lians que van en cerca de Déu, que troben palaus al·legòrics, que són orientats per pastors i que lluiten contra les temptacions. Alguns dels transparents noms dels éssers que apareixen al Spill forçosament han d'ésser relacionats amb En Diria-hom i En Poc-me-reu del Libre de meravelles, així com la donzella Cogitació sembla tenir una evident empremta lul.liana. La manca de citacions escripturístiques i dels escrits dels sants pares, tant característica de la narrativa de Ramon Llull, encar que sigui filla d'una altra intenció, atorga al Spill un estil que, salvant les lògiques diferències, suggereix el lul.lià."¹¹⁹

Considerem ben lògica la cautela de J. Rubió i de D. Ricart, evidentment l'època de l'Spill ja no és la de Llull. Però per això mateix no és estrany que a l'Spill no hi hagi la "preocupació polèmica" lul.liana que troba a faltar D. Ricart.¹²⁰ Tampoc no hi ha la "preocupació trinitària", però el cert és que les referències a la Santíssima Trinitat no són absents del llibre.¹²¹

En l'anterior punt de la nostra Introducció ja hem tractat de les referències al Crist.¹²² Quant a la Verge Maria, només apareix al colofó: "A lahor e glòria de... la gloriosa e humil Verge Maria...".¹²³

D'altra banda, i pel que fa a les possibles influències semítiques que a D. Ricart li suggereixen "el simbolisme i les personificacions de conceptes abstractes",¹²⁴ "la forma novel·lística", etc., no ens sembla massa aventurat, tot i que caldria es-

tudiar-ho a fons, de pensar que podrien haver arribat a l'Spill precisament a través de Llull.

Veiem, doncs, que la cautela indicada no es contradiu pas amb la consideració de l'Spill com a una obra amb forta empremta lul.liana. En posteriors estudis comparatius caldrà precisar fins a quin punt arriba aquesta influència.

VIII. L'estil i la llengua.

Si bé el primer públic de l'Spill devia estar format per monjos i religiosos, no hi ha dubte que aviat devia ser llegit pels laics, com es desprèn de les nombroses reedicions que el llibre va tenir en diverses llengües i de l'epístola de Miquel Jeroni Cruïlles que figura a l'edició de València.¹²⁵

El cert és que l'estil planer del llibre s'adeia amb la seva peculiaritat de ser alhora una obra d'entreteniment i d'instrucció religiosa i el feia assequible a una àmplia gamma de lectors, els quals n'apreciaven, com diu López Estrada, "...la novedad de no ser un libro más sobre el tema de la Pasión de Cristo, y que las citas bíblicas y patrísticas, y las alusiones devotas son escasas, en tanto que la alegoría juega con libertad en el cauce de un argumento de índole ascética, que alcanza toques místicos en la parte final del Salterio".¹²⁶ Tot i que l'ús de l'allegoria no constituïa ja cap novetat.¹²⁷

D. Ricart coincideix amb aquestes apreciacions: "...es tracta en realitat... d'una novel·leta al·legòrica al gust del segle

XVI, en forma dialogada, i escrita amb un llenguatge pla i senzill, assequible a llegidors de no massa cultura."¹²⁸ Més endavant:

"L'encant literari de l'obreta està en què l'autor, que evidentment es proposa més aviat instruir que delectar, no manca d'habilitat en el maneig del diàleg simple, ingenu i popular, i en la manera amb què lentament i progressiva va menant el legidor --que podem imaginar laic, en tot cas, no pas teòleg-- envers el seu objectiu. L'autor sap evitar gairebé sempre l'aridesa de les exposicions doctrinals prolixes i la pedanteria de les cites escripturístiques i patristiques. Sap mantenir-se sempre al nivell popular, sense rebaixar-se mai a la carrincloneria ni a la vulgaritat".¹²⁹ I diferencia el text de la Salutació al legidor, que, "en canvi... està escrita en un estil llatinitzant més elaborat i retòric on abunden els grups binaris. És evidentment d'una altra mà."¹³⁰

D'altra banda, la llengua de l'Spill es manté en un nivell prou digne, com ja assenyala Martí de Riquer: "Malgrat l'època en què fou escrit el llenguatge del Spill de la vida religiosa encara conserva una decent categoria i una certa puresa."¹³¹ Si bé és cert que conté alguns castellanismes (coça, fastidi, neregrí,...), el seu nombre no és alarmant i fins i tot és inferior al de molts llibres anteriors.¹³²

IX. Conclusions.

Com a resum de les conclusions del present estudi podem dir:

- a) Que no creiem que l'Spill de la vida religiosa sigui la versió abreujada d'un original castellà.
- b) Que cal situar l'Spill dins del moviment de la "Devotio Moderna" i que té una clara influència lul·liana.
- c) Que no creiem que l'autor de l'Spill sigui el jerònim Miquel Comalada, si bé els jerònims van assumir-ne l'expansió per terres castellanes. És molt difícil arribar a saber exactament qui fou l'autor de l'Spill puix que no volgué donar a conèixer el seu nom, però sens dubte es tracta d'un franciscà observant. I creiem que caldrà enfocar els posteriors estudis cap a un observant relacionat alhora amb el monestir barceloní de Santa Maria de Jesús i amb l'escola lul·liana que a les darreries del segle XV funcionava a la nostra ciutat. X

X. La nostra edició.

Transcribim escrupulosament l'edició prínceps de l'Spill de la vida religiosa,¹³³ si bé en desenrotllem les abreviatures, regularitzem l'ús de c i ç, de i i j, de s i f i de u i v, substituïm ll per l.l quan és geminada, indiquem amb punt volat les elisions que avui en dia no tenen representació gràfica, regularitzem l'ús de les majúscules i de la cursiva, i emprem l'accentuació, l'apòstrof, el guionet i la puntuació d'acord amb les normes del català modern. També hem corregit els errors d'impremp-

ta evidents i ho hem indicat en nota.

Hem recollit en el Glossari els mots o accepcions que no es troben al Diccionari General de la Llengua Catalana o que, tot i trobant-s'hi, apareixen en el text amb formes arcaiques. Aquells mots o accepcions que tampoc no es troben al Diccionari Català-Valencià-Balear els hem senyalat amb un asterisc. Entre parèntesis indiquem els que, en canvi, figuren al Diccionari Aguiló o bé els castellanismes consignats als principals reculls de barbarismes. Els mots que surten en més d'un passatge els citem una sola vegada, llevat del cas que presentin més d'un sentit. Els números indiquen la línia de la nostra edició.

Barcelona, 11 de setembre de 1979

NOTES

1. Vegeu les descripcions que en fan Marià Aguiló, Catálogo de obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860, Madrid, 1923, número 477; J. Oriol de Barcelona, Un anónimo franciscano del siglo XVI, "Estudios Franciscanos", XVI, 1922, pàg., 21; Jaime Tarracó, Angelus Silesius und weitere Quellen der spanischen Mystik. Der spanische Traktat "Begierer" als Quelle des "Cherubinischen Wandersmannes", "Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens", XV, Münster, 1960, pàg. 107; British Museum, "General Catalogue of Printed Books", vol. 42, Londres, 1966, columnes 319-321; Antonio Palau, Manual del librero hispanoamericano, 2a. ed., XXII, Barcelona, 1970, pàg. 120; Francisco López Estrada, Notas sobre la espiritualidad española de los siglos de oro (Estudio del Tratado llamado el Deseoso), Sevilla, 1972, nota 7, pàg., 58; i, sobretot, F.J. Norton en el seu excel·lent catàleg A descriptive catalogue of printing in Spain and Portugal 1501 - 1520, Cambridge, 1978, núm., 126.
2. Veg. P. Juan de San Antonio, Bibliotheca Universa Franciscana, Madrid, 1733, anònim 210; Fèlix Torres Amat, Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes y dar alguna idea de la antigua y moderna literatura de Cataluña, Barcelona, 1836. Edició facsímil. Barcelona, 1973. Núm. 714; Catálogo de la Biblioteca Salvá, València, 1872, núm. 4013; Marià Aguiló, Op. cit., núm. 478; Ramon Miquel i Planas, "Bibliofilia", I, Barcelona, 1911-1914, cols. 297-298; J. Oriol de Barcelona, Un anónimo..., pàgs., 21-22; Antonio Palau, Op. cit., pàg. 121; José Ribelles, Bibliografía de la lengua va-

lenciana, Madrid, 1929, pàgs., 47-48 i F. López Estrada, Op. cit., pàgs., 18-19.

3. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 18.

4. Veg. la transcripció d'aquesta epístola i la seva traducció castellana a F. López Estrada, Op.cit., apèndix II, pàgs., 70-75.

5. Sobre la família Exarque, veg. F. López Estrada, Op.cit., nota 25, pàg. 61.

6. A. Palau, Op.cit., pàg. 121.

7. Veg. Domènec Ricart, El Desitjós. Novel·la religiosa simbòlica del 1515, "Kaloc", núm. 8, juliol-agost, Mèxic, 1965, pàg. 122 i Joaquim Molas, La cultura catalana a l'Europa ciccentista, "Serra d'Or", any VII, núm. 4, abril 1965, pàg. 59.

8. F. López Estrada, Op.cit., pàgs. 20-21.

9. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, cols. 286-287.

10. Veg. A. Palau, Op.cit., pàg. 121; Lorenzo Alcina, El "Spill de la vida religiosa" de Miquel Comalada, O.S.H., "Studia Monastica", III, 1961, pàg. 377 i Martí de Riquer, Història de la literatura catalana, III, Esplugues de Llobregat, 1964, pàg. 485.

11. F. López Estrada, Op.cit., il·lustració núm. 8. Veg. Maria Aguiló, Op.cit., núm. 479, pàg. 237, R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", I, col. 298 i A. Palau, Op.cit., pàg. 543.

12. D. Ricart, El Desitjós..., pàgs. 125-126.

13. Veg. F. López Estrada, Op.cit., pàgs. 21-22 i, sobretot, el final de la nota 33, pàg. 62.

14. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, col. 471; A. Palau, Op.cit., pàgs. 121-122 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 22.

15. Veg. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, col. 472; L. Alcina, El "Spill...", pàgs. 377-378; Martí de Riquer, Op.cit., pàg. 485; A. Palau, Op.cit., pàg. 122 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 22.
16. F. Torres Amat, Op.cit., núm. 698; British Museum, Op.cit., col. 321, A. Palau, Op.cit., pàg. 122 i F. López Estrada, Op.cit., pàgs. 22-23, apèndix V i il.lustracions núms. 11 i 12.
17. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127.
18. Veg. Íd., pàg. 127; A. Palau, Op.cit., pàg. 122 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 23 i il.lustracions núms. 13 i 14.
19. Veg. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127; British Museum, Op.cit., col. 321 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 23 i il.lustracions núms. 15 i 16.
20. Veg. J.M. de Bustamante, Catálogo de la Biblioteca Universitaria de Santiago de Compostela, Santiago, 1946, pàg. 256, núm. 1056; D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127; A. Palau, Op.cit., pàg. 122 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 23 i il.lustracions núms. 17 i 18.
21. Veg. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", I, col. 298 i II, col. 472; D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127; A. Palau, Op.cit., pàg. 122 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 24.
22. Veg. B.J. Gallardo, Ensayo de una Biblioteca Española de libros raros y curiosos, I, Madrid, 1863, col. 726, anònim núm. 590; R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", I, col. 298 i II, col. 472; L. Alcina, El "Spill...", pàg. 378, D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 24 i la il.lustració núm. 19.

23. Veg. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 24 i la il.lustració núm. 20.
24. Veg. F. Torres Amat, Op.cit., núm. 698; D. Ricart, El Desitjós..., pàgs. 125 i 127 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 25.
25. Veg. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 25 i J. Tarracó, Angelus Silesius..., pàg. 109.
26. Veg. D. Ricart, El Desitjós..., pàgs. 122, 125, 127 i 128 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 25.
27. Veg. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 25.
28. Veg. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127.
29. Veg. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 25.
30. Veg. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 127 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 25.
31. Veg. Joaquim Molas, La cultura..., pàg. 59; F. López Estrada, Op.cit., pàg. 25 i J. Tarracó, Angelus Silesius..., pàg. 106.
32. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 25.
33. Id., pàg. 26.
34. Veg. l'incògnit i les línies 4060 i 4051 de la nostra edició i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 17.
35. Veg. L. Alcina, El "Gnill...", pàg. 377.
36. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 17.
37. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", I, col. 295.
38. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, col. 471.
39. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 122.
40. Id., pàg. 123.
41. Veg. la línia 4061 de la nostra edició.

42. Veg. F. López Estrada, Op.cit., il.lustració núm. 4.
43. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, col. 471.
44. Repertorio de los libros antiguos, raros o curiosos que se hallan de venta en esta casa [Pedro Vindel, hijo, librero o anticuario] ..., Núm. 3, Madrid, 1918.
45. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, col. 472.
46. Id., col. 472.
47. Id., col. 472.
48. F. Torres Amat, Op.cit., pàg. 184.
49. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, col. 473.
50. Id., col. 473.
51. L. Alcina, El "Spill...", pàg. 378.
52. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 125.
53. Fray José de Sigüenza, O.S.H., Historia de la Orden de San Jerónimo, 3a. part, llibre II, cap. XVII, vol. II, Madrid, 1909, pàg. 241. Aquest fragment és reproduït per L. Alcina, El "Spill...", pàg. 378; D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 125; M. de Riquer, Op.cit., pàg. 486 i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 13, transcriuen erròniament "Comela" en lloc de "Comelada".
54. Jordi Rubió i Balaguer, Notes sobre els llibres de lectura espiritual a Barcelona des de 1500 a 1530, (Nota addicional), dins La cultura catalana del Renaixement a la Decadència, Barcelona, 1964, pàg. 129.
55. M. de Riquer, Op.cit., pàgs. 485-487.
56. Pròleg Al legidor. Línies 46-47 i 48-49 de la nostra edició.
57. A l'inici del text. Línies 73-74 de la nostra edició.
58. Veg. el Diccionari Aguiló, el DCVB o la GEC i F. López Estrada, Op.cit., pàg. 14 i Ivan Gobry, Sant Francesc d'Assís i

l'esperit franciscà, Montserrat, 1975, pàgs. 75-76.

59. Línia 4061 de la nostra edició.

60. Veg. F. López Estrada, Op.cit., il.lustració nm. 4.

61. Línies 39-42 i 44-48 de la nostra edició.

62. Ivan Gobry, Op.cit., pàgs. 47-70.

63. Veg. la nota 2.

64. F. López Estrada, Op.cit., il.lustració núm. 4.

65. Id., pàg. 14. Veg. els gravats a l'inici de la nostra edició i a F. López Estrada, Op.cit., il.lustracions nús. 1 i 3.

Veg. també J. Tarracó, Angelus Silesius..., nota 7, pàg. 107.

66. J. Oriol de Barcelona, Un anónimo..., pàg. 21.

67. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 14.

68. Molasc Rebull, Un tractat català antic sobre el Tercer Orde Franciscà, "Estudios Franciscanos", LXXV, 1974, pàg. 381.

69. Norbert d'Ordal, Llibre de la Sancta Tercera Regla, Barcelona, 1930, pàg. 8.

70. Veg. el colofó de l'Spill, línies 4058-4063 de la nostra edició i el del Llibre de la Sancta Tercera Regla a J. Oriol de Barcelona, Un anónimo..., pàg. 38.

71. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 124.

72. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 51.

73. Jordi Rubió, Notes sobre..., pàg. 129.

74. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 14.

75. Línies 4043-4045 de la nostra edició.

76. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", I, col. 298.

77. Id., col. 298.

78. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, col. 471. Veg. també F. López Estrada, Op.cit., il.lustracions nús. 7, 8 i 10,

que corresponen respectivament a la portada de l'edició de Saragossa (1535) i als colofons de les edicions de Toledo (1536) i Lisboa (1541), on not llegir-se que el llibre ha estat traduït del català al castellà. Veg. també J. Tarracó, Angelus Silesius..., pàg. 108.

79. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", II, col. 471.
80. Línies 4044-4057 de la nostra edició.
81. Línies 226-233 de la nostra edició.
82. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 17.
83. Línia 1026 de la nostra edició.
84. Juan Roig Gironella, S.I., Introducció i transcripció per..., dins Antonio Canals, Scala de Contemplació, Barcelona, 1975, pàg. 9.
85. Veg. Id., pàg. 10.
86. Anselmo M. Albareda, Intorno alla scuola di orazione metodica stabilita a Monserrato dall'abate Garsías Jiménez de Cisneros (1493-1510), "Archivum Historicum Societatis Jesu", XXV, 1956, pàg. 265.
87. Id., pàgs. 297-298.
88. Id., pàg. 266.
89. Id., pàg. 269.
90. Veg. Id., pàgs. 269-280.
91. Cebríà Baraut, L'"Exercitatorio de la vida espiritual" de García de Cisneros et le "Tractat de Contemplació" de Francesc Miximenis, "Studia Monastica", II, 1960, pàgs. 264-265.
92. L. Alcina, El "Spill...", pàg. 381.
93. Id., pàg. 381.
94. D. Ricart, El Desitjós..., pàg. 124.

95. Id., pàgs. 124-125.
96. M. de Riquer, Op.cit., pàg. 491.
97. Antoni Comas, La decadència, Barcelona, 1978, pàg. 13.
98. Veg. les línies 859, 3240, 3245, 3506, 3734 i 4020 de la nostra edició. I, en forma al·legòrica, línies 906, 1483 i 2621.
99. Línies 2507-3859 de la nostra edició.
100. Línies 2072-2506 de la nostra edició.
101. Veg. les notes a l'edició.
102. "En un gran desert habitava un sanct home y devot religiós..." línia 77 de la nostra edició.
103. Veg. les línies 2511-2514 de la nostra edició.
104. Línies 2557-2562 de la nostra edició.
105. J. Roig, Introducció..., pàg. 27. Veg., per exemple, els capítols XXII i XXIII de l'Spill, línies 1892-2009.
106. Línies 18 i 2560-2561. Veg. J. Roig, Introducción..., pàg. 21.
107. Línia 3529. Veg. J. Roig, Introducción..., pàg. 3.
108. Línia 57.
109. M. de Riquer, Op.cit., pàg. 492.
110. F. López Estrada, Op.cit., pàg. 51.
111. R. Miquel i Planas, "Bibliofilia", I, col. 295.
112. Id., col. 297.
113. Id., col. 298.
114. Id., "Bibliofilia", II, col. 471.
115. Lluís Nicolau d'Olwer, Resum de Literatura Catalana, Barcelona, 1927, pàg. 21.
116. Jordi Rubió, L'expressió literària en l'obra lul·liana, dins Ramon Llull, Obres essencials, I, Barcelona, 1957, pàg. 87.

117. L. Alcina, El "Spill....", pàg. 382.
118. D. Ricart, El Desitjós...., pàg. 123.
119. M. de Riquer, Op.cit., pàg. 492.
120. Veg. la nota 118.
121. Veg. les línies 2659, 3498-3499 i 3945 de la nostra edició.
122. Veg. la nota 98.
123. Línies 4058-4059 de la nostra edició.
124. Veg. els Apèndixs.
125. Veg. F. López Estrada, Op.cit., apèndix II, pàgs. 70-75.
126. Id., pàg. 52.
127. Veg. els Apèndixs.
128. D. Ricart, El Desitjós...., pàg. 123.
129. Id., pàg. 123.
130. Id., pàg. 123.
131. M. de Riquer, Op.cit., pàg. 492.
132. Veg. el Glossari.
133. Veg. l'apartat I d'aquesta Introducció.

SPILL DE LA VIDA RELIGIOSA

Spill de la vida religiosa.

lv

Al legidor, salut.

Com entre totes quantes coses que en la màchina sien contengudes, mundial, degam més affectar, desijar e voler aquelles coses que nos aporten al camí e carrera y ultimadament al terme peroptat de la felicitat y benaventurança eterna, a la qual té qualsevula creatura racional natural inclinació, per la qual haver y obtenir deu sempre anelar y sospirar y dir ab aquell citaredo rey y prophe-
 ta David en lo psalm 119: Heu mihi qui incolatus meus prolongatus est, etc.¹ Quasi que digués David a Déu lamentant: "Senyor, gran és la tristítia y penalitat que té la mia ànima quant veu que lo camí

de la sua consolació, repòs y quietut, que és la benaventurança immortal, és prolongat". A la qual contínuament suspire, car en cosa de aquest món no pot ésser perfeta quietut ni repòs. E la causa y rahó perquè la nostra ànima no.s pot quietar en ninguna cosa de

15 2r aquest món és car solament / se reposa en cosa infinita objectiva axí com és nostre Senyor, encara que sia finida subjectivament per quant és en nosaltres, qui som coses finides y limitades, y açò volia dir sanct Agustí benaventurat en lo primer libre de les sues Confessions en lo primer capítol dient: Fecisti nos ad te, et inquietum est cor nostrum donec requiescat in te.² Com que digués a nostre Senyor: "Senyor, la mia ànima no.s pot quietar ni reposar en ninguna manera en les coses transitòries perquè, Senyor, Vós la haveu feta y creada, y perço està no reposada en les altres coses; emperò, Senyor, reposar-se ha com serà ab Vós". Com diga David en 20 lo psalm 16: Saciabor cum aparuerit gloria tua.³ Quasi que diga: "Yo seré quietat en les mies potències, ço és, en lo enteniment y voluntat, quant veuré y se demostrarà a mi la vostra benaventurança". Lo camí de la qual nos mostra lo present breu tractat, y perço deu ésser per qualsevulla persona molt amat y desijat, preat y 25 volgut, com contenga en si la cosa més amada que sia ni puga ésser.

30 2v Y perço, o tu, legidor, aquest / ama y estima, car en sert de tal libre com aquest se pot dir lo que tenim scrit per aquell pacientíssim Job, a 28 capítols de son libre, dient: Abscondita produxit in lucem.⁴ Les quals paraules encara que en lo sentiment literal sien enteses de nostre Senyor, emperò en lo sentiment allegòrich se poden entendre del present libre y de l'auctor de aquell, car en sert coses moltes que fins ací són estades ocultades —quant en lo modo de procehir— són ara manifestades y portades a la nostra

conexença y notícia, car la matèria qui és contenguda en lo present
 40 libre és com lo bon christià desijós de anar a paradís se deu exer-
 citar en aconseguir les virtuts cardinals y humilitat contenguda
 sots una de aquestes, e per lo semblant, les virtuts theologals, ço
 és, fe, sperança y la charitat, ahon se troba y consegueix lo nos-
 tre fi principal, a la qual aconseguir som ordenats per medi del pre-
 45 sent libre, lo nom del qual és per mi ignorat quant a l'auctor, car
 és stat compost per un devot y contemplatiu, exercitat y observant⁵
 3r religiós, y per evitar en si algun spirit / de elatió, callà son
 nom. Del libre, emperò, serà aquest lo seu títol: Spill de la vida
religiosa, compost per un devot religiós observant, etc.

50 E dir-se ha spill car axí com en lo spill qualsevulla persona
 se pot mirar y contemplar la sua cara, axí lo bo e virtuós christià
 qui la sua tant amada ànima exercitar volrà en la amor de nostre Pa-
 re y Senyor, com lo puga amar, podrà mirar y contemplar en lo spill
 spiritual, ço és, en aquest libret, lo fi del qual no és altre sinó
 55 amor de Déu e en quina manera lo amem. Emperò nota, legidor, que
 encara que lo present libre sia poquet en quantitat, emperò és molt
 gran en virtut, com diga Leonart de Aretino⁶ en lo principi de la
Economica de Aristòtil dient: Preciosa sunt inter dum parvi corporis
quod lapilli gemeque testantur. Et homines non tantumque pusilli
 60 grandioribus prevalent. Quasi volent dir: que les coses, posat que
 sien de poqueta quantitat y grandesa, emperò no.s segueix ja per
 açò sien de poca estima y valor en comparació de les grans, com ve-
 3v jam moltes vegades que les coses de poqueta quan- / titat -com són
 perles e pedres precioses- ésser de major vàlua que altres coses
 65 més grans. Y per lo semblant moltes vegades un home de poqueta es-
 tatura valdrà més que un gran. E axí és del present libre, car de-
 mostre's la sua valor y preciositat en açò que.ns porta y mostra un

camí molt dret perçó com pugam trobar amor de Déu y, trobant aquell
lo amem y, amant, lo poseescam y, possehint, pugam fruyr sa essència
70 en què està la nostra felicitat y benaventurança. Amén.

Açò he volgut dir perquè tu, legidor, no ignores la utilitat
del present libre. Vale.

4r Spill de la vida religiosa, compost per un devot religiós ob-
 75 servant, lo qual conté en si un camí breu ab lo qual pugam amar a
nostre Senyor, tramès a un altre germà seu, religiós, que molt ama-
va.

80 En un gran desert habitava un sanct home y devot religiós, lo
 qual, com hagués servit per algun temps a nostre Senyor en freqüen-
 tades y devotes oracions y contemplacions, e en si mateix pensant y
 cogitant serca les coses de nostre Senyor, la tal cogitació li en-
 sengué un foch molt ardent en la sua voluntat, lo qual foch era que
 ell afectava y desijava que ell pogués amar a nostre Senyor; per lo
 qual desig tant inflammat y per complir aquell, ell determenà anar
 per tot lo món per veure si trobaria qui li digués com devia amar a
 85 nostre Senyor. Partí's, donchs, lo dit religiós -lo qual se nomena-
 va Desijós- de la sua cel.la, y ab molta affecció començà de caminar
 4v per / lo camí que començat havia; en lo qual, com molt hagués cami-
 nat, vingué-li a l'encontre un pastor, lo qual en un gran y bell prat
 guardava un ramat de ovelles, de la presència del qual pastor lo dit
 90 religiós se alegrà molt, perço com havia caminat molt per lo dit de-
 sert sens haver trobat algú. Arribat, donchs, lo dit religiós al
 dit pastor, saludà'l dient: -"Nostre Senyor vos guart". Respòs lo
 pastor: -"Bé siau vengut, mossènyer. ¿Y què és lo que sercau per
 aquest desert loch?". Dix lo dit religiós: -"Yo vaig sercant un ca-
 95 valler qui va perdut per lo món, lo qual sos vassalls lo han lançat
 de son estat y no.l volen acullir; y ell va sercant qui.l vulla acu-

llir. No sé, per ventura, si vós, qui estau en aquest loch solitari, l'auríeu vist passar per assí". Dix lo pastor: "-¿Com se nomena aqueix gentilhome?". Respòs lo dit religiós: "-Aqueix gentilhome se nomena Amor de Déu". Lo pastor, ohit que hagué que lo dit gentilhome se nomenava Amor de Déu, digué: "-Mossènyer, aqueix senyor yo sé bé ahon està". "-Feu-me gràcia --dix lo religiós-- que m'encamineu y mostreu / lo camí per hon tinch de anar, car molt vos ho agraphiré". Dix lo pastor: "-Mossènyer, a vós és necessari caminar per aquest desert, en lo qual trobareu un bell monestir de monges solitàries, y elles vos donaran rahó de aqueix gentilhome que vós sercau; e teniu sperança de trobar-lo, car ell, a totes quantes persones lo volen, a totes se dóna: tant és de bona e simple condició".

Gran fon la consolació que hagué lo dit religiós de les paraules del dit pastor, specialment com lo posava en sperança de trobar lo dit cavaller. Digué lo dit religiós al pastor: "-Prech-vos, per amor de Déu, me mostreu lo camí, perço com per ventura me perdria". Dix lo pastor: "-No puch dexar aquest bestiar, emperò per amor de vós yo us donaré un companyó ab lo qual, y ab la ajuda de nostre Senyor, vos dirigirà y vos encaminarà. Preneu, donques, aquest cagros, lo qual vos mostrarà lo camí". "-¿Com se nomena aquest cagros que.m donau en companyia?" --digué lo religiós. Respòs lo pastor: "-Bona voluntat és lo seu nom".

Partí's lo dit religiós del dit pastor prenent comiat de ell, portant al seu costat lo dit cagros qui molt lo aconsolava --car en lo desig de servir a nostre Senyor és necessària bona voluntat--, y caminant per lo dit desert per molt spay de temps arribà en un gran desert en lo qual havia un gran y bell prat, enmig del qual estava edificat un gran y sumptuós palau. Y com se acostàs lo dit religiós prop de aquell, veu que a la porta del dit palau estava una

130 donzella la qual li paria que fos simple, la qual donzella, com veu
lo ca que lo dit religiós portava, espantà's tota. La qual cosa,
com vehés lo religiós, digué a la dita donzella: -"No us spanteu car
aquest ca no fa mal ni nou a ningú -car la bona voluntat no fa mal
a nengú-". Estigué tot meravellat dit religiós com veu estar
dita donzella a la porta, defora del dit palau y tota sola, e digué-
li: -"Digau-me, donzella, què estau sperant ací?". Respongué dita
donzella dient: -"Stich sperant quant lo porter de aquest palau obri-
rà perquè pugua entrar". -"Com és vostre nom?" --digué lo dit reli-
135 giós. Respòs dita donzella: -"Mossènyer, a mi me nomenen Vana glò-
ria".

6r Capítol segon

140 Estant dit religiós a la porta del nomenat palau sperant quant
vendria lo porter per obrir, perquè ell pogués entrar, e vehent que
molt tardava lo porter, començà de tocar a la porta de dit palau ab
mansuetut y gosar temerós. Y havent tocat, tant promptament fon
aquí lo porter qui li obrí la porta, lo qual era home molt venera-
ble y digne de tota honor y reverència, qui era porter de aquell
castell y lo governave, lo nom del qual era Temor de Déu -car en lo
145 edifici spiritual és menester y sia la temor de Déu-. Grandíssima
fon la consolació que dit religiós sentí quant veu que lo porter
era home molt honrat e digué-li: -"Venerable y digne de tota estima,
sabríeu-me donar noves de un cavaller qui s nomena Amor de Déu, lo
qual és passat per aquest desert?". Molt fon agradable y plasent
150 al porter la demanda del religiós perço com amava molt al cavaller
que cercava aquell religiós car era son germà. Digué lo porter:
6v "Per què voleu/ni sercau, vós, aqueix gentilhome?". Respòs lo reli-

giós: "Perço com ha molt de temps que yo serque aqueix senyor y voldria estar en companyia sua, car no trop persona ab qui lo meu spirit se repose sinó sols ab ell, y perço com és bon senyor voldria estar en companyia sua, car han-me dit que és molt noble senyor y ama los seus servidors y los dóna molt complida paga per los treballs, car sempre paga més que los servidors seus no mereixen". Di lo porter: "Sperau-me ací y yo vos aportaré una verge que us donarà complida rahó de aqueix gentilhome". Alegre sperava lo religiós quant lo porter vendria, y après de poquet spay de temps vehé venir una donzella molt honesta e digué-li: "Digau-me, donzella, com és vostre nom?". "Lo meu nom --respòs la donzella--, mossènyer, és No m'i done res --car sempre és menester que la persona menysprea si mateixa e les coses mundanals--". "Com se nomena esta casa?". Respòs la donzella: "Aquesta casa se diu Casa de Humilitat, perquè ací 7r ha un gran monestir de vèrgens qui totes tenim per/mare a una senyora qui.s nomena Humilitat". Ohida, donques, la resposta lo religiós digué a la donzella: "Digau-me qui és aquella donzella qui està a la porta del palau". Digué la donzella: "Vana glòria se nomena, qui està a la porta sperant quant lo porter obrirà y, si lo porter no y mira ho si per ventura dèxa la porta uberta, ella puga entrar" "Y per què no voleu que entre en casa?" --digué lo dit religiós. Respòs No m'i done res: "Perço que no ve per ningun bé sinó per veure si poria furtar lo fruyt molt preciós de un arbre que està dins aquest monestir, lo qual fruyt és lo mèrit. E si per ventura per descuyt del porter ella entra dins casa és molt mala de lançar-la defora, car moltes vegades no y basta nengú sinó la nostra senyora mare abadessa, y per més estar al segur havem hagut aquest porter, que és un poquet malgraciós, qui li dóna de les portes per la cara

y no la dexe entrar". Molt se marvellà lo religiós del parlar de la verge e digué-li:—"Bé és menester que no la dexeu entrar y que 7v estigau ab molta vigilança pus tant de / mal fa". --"Voldria saber --dix lo religiós-- de vós, donzella, qui és estat aquell qui us ha aportada ací entre aquestas tant nobles vergens". "Dos donzelles --dix No m'i done res-- me han aportada ací, la una de les quals se nomena Menyspreu de si y l'altra se anomena Menyspreu del món --car per venir amar nostre Senyor és necessària la humilitat y ella no.s pot haver sinó ab menyspreu de si mateix y del món--. Aquestes dos pregaren molt a la senyora y mare abadessa me acullís en la sua companyia, y ella no volia atorgar tal gràcia ni u haguera sinó per un cavaller qui vengué en nostra companyia qui pregà per mi". Digué lo dit religiós: --"Com se anomenave aqueix gentilhome?". Respòs la donzella: --"Digué'm que.s nomenava Amor de Déu". Gran fon la consolació que tingué lo religiós, specialment com pensava y veyia que Amor de Déu era home de qui tanta estima se fehia. --"Digau, donzell: --digué lo religiós--, ¿sabríeu-me dir de qui eren filles aquexes dos donzelles qui us aportaren ací?". --"Sí --dix No m'i do res--, 8r filles són de una mare qui.s diu Conexença". Content, / donques, lo religiós de la resposta de la donzella, altra vegada li demanà si aquell gentilhome qui vingué ab vostra companyia venia tot sol. --"No --respòs ella-- que un patge portava en sa companyia qui.s nomenava Amor del prohisme --perquè no podem amar a nostre Senyor sens amar lo prohisme--". --"¿Què.s feu aqueix gentilhome, sabríeu-me'n dir noves?" Li digué la donzella al religiós: --"Jo us donaré qui vos ne dirà millor rahó de ell". Molt estigué marvellada la dita donzella del ca que lo religiós portave e digué-li: --"¿Quin ca és aquei que portau en vostra companyia?". --"Aqueix ca --digué lo religiós--

me donà un pastor perquè anàs en ma companyia per aquest desert, car
 210 par-me que per aquest desert ha molts animals venenosos y aquest ca-
 fa fugir dits animals". --"Bon ca teniu --digué la donzella--, guar-
 dau-lo bé que no.l perdau car no permetrà, estant en vós, que pren-
 gau ningun mal ni temau de perdre-us tant quant vaja ab vós". --"Di-
 gau-me --dix lo religiós--, donzella, qui.m donarà noves d'aqueix
 215 gentilhomes?". --"Mossènyer --digué la donzella--, aqueix gentilhomes

8v està molt lony de ací y vós hauríeu molt a caminar / ans que.l tro-
 bàsseu ni arribàsseu allí hon està, car seria menester que vós ca-
 minàsseu per tot aquest gran desert car no y sé altre camí ni per
 lo semblant n'í ha altre. Mes, emperò, per Amor de Déu a qui vós
 220 tant amau, si vós voldreu yo us mostraré una cenda ho drecera per
 la qual acursareu molt camí y arribareu en poquet temps. Emperò és
 menester que façau tot açò que yo us diré". De les quals paraules
 se alegrà en molt gran manera lo religiós, precípuament quant digué
 que ho faria per Amor de Déu y digué-li: --"Vejau què voleu que yo fa-
 225 ça, car no ha cosa en lo món que yo no faça solament sia sert que
 tròpia Amor de Déu". Digué la donzella: --"En aquest desert ha vuyt
 cases de vèrgens, de les quals aquesta és la primera. La segona se
 nomena de Justícia. La terça és de Prudència. La quarta de Forta-
 lesa. La quinta de Temperància. La sexta de Fe. La sèptima de
 230 Sperança. La octava e derrera és de Charitat. Aquí en esta casa
 està Amor de Déu, qui és porter de aquell palau. Tot aquest camí

9r --digué ella-- hauríeu de fer. Emperò, com vos he / dit, yo us mos-
 traré una drecera o cenda que y siau més prest. Emperò és menes-
 ter --digué la donzella-- que entreu en casa y que la mireu molt bé
 235 tota y vejau totes les monjes y quina condició tenen ni com se no-
 menen, perquè si vós anau bé instruït de ací y portau noves de nos-

altres a Amor de Déu, ell per la molta amor que ns porta, més que a les altres encara que siam pus inferiós, vos acullirà y vos acceptarà volentés, majorment si portau letra de nostra senyora y mare abadesa. Car hajau per sert que si bé sabeu esta casa y bé vos informau de ella tindreu per vistes totes les altres y sabreu tant de cada casa com elles mateixes". --"Molt me plau --dix lo religiós-- de entrar en casa y conèixer tothom y estar hic molt de temps". --"Entrem" --digué No m'i done res y prengué lo religiós per la mà.

Capítol III

Molt estigué admirat lo religiós nomenat dels edificis tant bells, encara que no eren curiosos ni pintats sinó baxos y profitosos, en la qual casa entrant / lo religiós se posà en oració. Y 9v après de haver feta oració la donzella lo aportà a la cel.la de la senyora y mare abadesa. E com la abadesa veu lo religiós com a persona de molta virtut y cortesia, se levà del loch hon estava assentada per fer cortesia al religiós qui entrava e féu-lo posar prop de ella. Molt estava vergonyós lo religiós davant la dita senyora que ab molta dificultat gosava alçar los ulls de terra, car tan prest com entrà per casa vergonya se posà al seu costat per fer-li companyia. Estant, donques, lo religiós prop assentat de la abadesa del dit monestir, digué-li: --"Digau-me, senyora, com és vostre nom?". Respòs la dita senyora: --"Mossènyer, a mi dien Humilitat". "Y de qui sou filla?" --digué lo religiós. --"Ma mare --digué la senyora-- se diu Desestima de si". --"¿Qui és estat aquell qui us ha aportada, senyora, assí ni qui és estat aquell qui us ha feta abadesa ni per què?". --"Mon fill --digué Humilitat-- assí me han portada dos cavalls⁷ qui se encontraren en lo camí per hon yo venia.

Y com me veeren anar perduda acostaren-se los dos y prengueren-me y
 10r portaren-me assí en aquest mo- / nestir y dexaren-me a la porta y
 anaren continuant son camí". Ohida, donques, lo religiós dita res-
 posta digué:—"Com se nomenaven aquexos cavalls?, si sabeu, senyora
 ymare molt reverent". --"Lo primer --digué ella-- se nomenava Conei-
 xença de si, y anant per lo camí vàrem trobar l'altre, qui.s nome-
 nava Coneximent de Déu". --"Sabríeu-me dir de hon venien, mare?" --
 digué lo religiós. Dix Humilitat:—"Sí, car lo primer, qui.s dehia
 Coneximent de si, dix que venia de pensar en les coses que havia fe-
 tes y fehia y en lo que havia venir. Lo segon --digué Humilitat--,
 qui.s dehia Coneximent de Déu, digué que venia de pensar en la bone-
 sa de Déu, qui és un loch molt noble y molt delitós, y digué que en
 aquest loch pot hom anar per dos camins, los quals se ajusten allà
 prop del loch. Lo primer camí se diu Si mateix, l'altre camí se
 diu les Creatures. Y aquests dos camins diu que porten l'ome de
 allí hon ell venia. Aquest segon digué que era pare de Amor de Déu,
 lo qual vàrem trobar per lo camí y vengué-se'n ab nós, e après se
 n'anà". --"Ahon anava, mare, si sabeu?"--dix lo religiós. --"Dix-nos
 10v que anava a un / loch --dix la abadessa-- que.s nomena Desijar Déu".

Gran fon la consolació que hagué dit religiós com ohí dir que lo
 cavaller que ell cercava anava en tant bon loch y digué:—"Digau-me,
 285 senyora, ¿de qui és aquell loch ahon anava y qui és lo qui.l pose-
 heix e qui és aquell qui l'ha fundat?". Respòs la dita senyora:
 "Aqueix loch que vós dieu, qui.s diu Desijar Déu, mon fill, és del
 pus alt senyor y noble qui al món sia y més liberal que poguésseu
 trobar en lo món, lo nom del qual és Déu. En aquest loch, mon fill,
 290 habiten tots los qui volen si, emperò, s'í disponen per entrar".

--"E digau-me, senyora, y com se han a dispondre?". Respòs la se-
 nyora:—"Mon fill, aquesta és la disposició: que primer vagen cercar

Amor de Déu y, com lo hajan trobat, ell los portarà al loch qui.s
 diu Desijar Déu y donar-li ha lo modo ab lo qual puga entrar en lo
 dit loch, lo qual loch ha fundat lo mateix Senyor de qui és ab les
 295 sues mans, car no y haguera bastat altre a fer tan noble y magní-
 fich loch". --"¿Com --digué lo religiós-- aqueix tant magnànim Se-
 nyor y tant gran se posa en obrar de terra?". Respòs la senyora

300 llr dient que sí, car és / molt gran manobre y mestre de cases y diu que
 tot lo seu delit y consolació és fer edificis de terra. --"¿E per
 què fa aqueixes obres pus no ha menester res --digué lo religiós--
 com sia tant rich?". --"La causa és perquè Ell és tant bo y may vol
 estar ociós ni vol estar que no faça algun profit per alguns. Y en-
 305 cara fa açò perquè vejam y conegam que Ell és gran mestre com vejam
 que les obres que Ell fa són tant notables y de tant dolent metall
 com és la terra, y perço vol que tot home lo lohe". --"Molt me mara-
 vell --digué lo dit religiós-- que tant noble y virtuós Senyor desi-
 je que hom lo lohe; perill passa de vanaglòria". --"No --dix Humili-
 310 tat--, que Ell és tant perfet que no ha loch en Ell imperfectió ni
 defalliment, y la glòria que a Ell pot ésser donada no és vana, ans
 és pròpia sua, y per molta que sia no pot may bastar al que Ell me-
 reix, e perço en desijar ésser lohat és Ell no vanagloriós sinó just
 per tal com vol que sia donat a cada hu ço del seu e ço que li per-
 tany y com la honor y lahor sia sols sua --perço com Ell sol és no-
 315 llv ble y bo-- vol que la honor sia donada a Ell tot sol. Car si al- /
 gun altre la desijava o prenia seria vana y furtaria la de Aquell
 de qui és. En aquest loch --dix Humilitat-- és Amor de Déu. Y veus
 ací, mon fill, qui me ha aportada ací, en aquest monestir y loch".

Capítol IIII

320 --"Prech-vos --digué lo religiós a la senyora abadessa, ço és,
 Humilitat-- que.m digau qui us ha feta abadessa de aquest tan noble
 monestir y mare de totes". Respòs Humilitat e digué:--"Sapiau, mon
 fill, que com yo entrí en casa de aquestes vèrgens fiu yo un propò-
 325 sit dins mi matexa: que yo era una persona menyspreada y inferior a
 les altres y fins tenir y acomparar-me a les bèsties. Aquest pro-
 pòsit en mi tant y tant desigí pensant-lo dintre mi freqüentadament,
 posant-lo dintre lo meu cor, que, en sert, nostre Senyor lo'm donà
 per spos y marit meu e me ha casada ab ell, del qual he concebut y
 he parides estes filles que ací són. Aquest meu marit me ha procu-
 330 rat aquest offici y dignitat en la qual só yo posada, encara que
 no.l volia perquè no me'n sentia digna". Molt se alegrà lo nome-
 12r nat religiós en saber la/causa perquè Humilitat era mare de totes,
 y conegué en si mateix que era verge de molta virtut y bondat perço
 com digué que per amor de Déu se era desestimada y menyspreada
 335 dins son cor. --"Aquest marit --dix Humilitat-- me és estat molt leal
 y profitós y bé que és estat menester, car són hic vengudes tres
 males dones que porten a mi molta malícia y mala voluntat y són a
 mi grans enemigues. La primera de les quals se diu Concupiscència
 de la carn, la qual té dos filles: la una se diu Concupiscència dels
 340 ulls e la segona Supèrbia de la vida. La segona mala dona se nome-
 na Negligència, ab algunes filles sues. La tercera mala dona se
 diu Malícia, ab tres filles: Yra, Enveja, Peresa, y aquesta derrera
 porta dos filletes, ço és, Mala suspita y Judicar temeràriament.
 Aquestes, mon fill, me donen batalla, emperò com yo veig venir al-
 345 gunes de aquestes correch tan prest a mon marit y per ell só molt
 defensada". --"Digau-me --digué lo religiós--, ¿com ho feu si elles

entren de amagat que no les vejau?". Respòs Humilitat:—"Sempre les veem venir". —"E alguna vegada si.s desfregan ho muden de roba, com 12v les conexe?". /—"Mon fill, la bondat divina, per la sola sua mercè, ha posat en aquesta cel.leta aquesta làntia que veheu, la qual làntia contínuament crema de l'oli de la misericòrdia sua y està ligada ab aquesta cordeta qui.s diu Guarda cor, y té càrrech de encendre-la Temor de Déu. Y mentra que ella crema y estiga encesa no.s poden amagar que hom no las veja venir de luny, y encara que muden de roba ja les coneixem en lo caminar y tant prest coneixem de quin peu coxejan. Emperò, mon fill, si la làntia se apaga y que estigam a les fosques, mal recapte tenim. E per açò, entre totes quantes coses pregue a nostre Senyor, ab eficàcia lo suplique que no dexe apagar aquesta làntia perço que conegam a nosaltres y a daquells qui mal nos volen. Car aquest és un y asenyalat do de nostre Senyor en nós: que no entra una mosca en aquesta cel.la que ab la claror de la làntia no la vejam. Y com elles són en casa, mon marit les bandeja e les lança defora y lavors no cal haver temor sinó, que quant elles hixen, que no entre aquella qui està a la porta aguay-

13r tant, qui.s diu Vana glòria, car, si lo porter/no y té esment y ella entra, furta'ns la fruyta de casa y tot quant bé tenim". Dix lo religiós:—"Digau-me, senyora, ¿per què lo porter no tanca la porta bé y se'n guarda, e que no dexe entrar aquellas males dones?". —"No és en mà nostra, mon fill, que no entren, ni podem vedar que no donen pena a nosaltres, car no volen obehir a nengú, ans lo Senyor permet que hic entren per provar-nos y per exercitar-nos y que estigam velant y no dormiam, car en altra manera tantost tornaríem gallofes y no conixeríem quanta fe ni lealtat servam al Senyor". —"¿Per què --digué lo religiós-- lançau defora vosaltres aquexes dones, com

vosaltres degau ésser benignes y affables a tota persona?". "Perço
 --dix Humilitat-- com són contràries molt y enemigues de Amor de
 Déu, per amor del qual nosaltres estam ací. Y en les coses que són
 contra Amor de Déu no tenim treves ab nengú ni amistat, car fins
 aquí siam amichs". Molta fon la consolació que hagué lo religiós
 com vehé lo zel e lealtat que tenia Humilitat a Amor de Déu, e di-
 13v gué: "Molt voldria saber y veure, mare, que los dos practicàssem /
 la manera que teniu ab vostre marit en lançar defora aquelles males
 dones". Respòs Humilitat: "Desig tinch que anàsseu de ací bé infor-
 mat, y perço yo us vull dir tot mon cor".

Capítol V

"Aquest meu marit, mon fill, me fa vèncer tota batalla y fa
 que tinch pau e quietut y ésser senyora de mi mateixa". --"Prech-vos
 --digué lo dit religiós-- me poseu algun exemple perquè millor ho
 puga compendre". --"Sapiau, mon fill --digué Humilitat--, que com la
 primera de aquelles males dones ve, que.s nomena Cobejança de la
 carn, ab les sues filles, yo recorrech al meu propòsit y dich: Ger-
 mana, yo he menyspreada a mi mateixa y só una bèstia, donques, no
 dech cobejar ninguna cosa car les bèsties no cobejen res que vegem
 per los ulls, ni desijen res que no tinguen, ni demanen res que fa-
 cen, sinó que prenen lo que son amo los dóna y quant son amo vol y
 ab açò se contenten, y va allí hon son amo vol, ni se'n procura
 14r res, sinó que a tot / abaxa lo cap. E per lo semblant, a la filla
 de aquesta mala dona, qui és Cobejança de ulls, yo li dich: Germa-
 na, la bèstia no és curiosa en tenir bells arreaments ni bella al-
 barda, sinó tal com son senyor la y dóna, o nova o vella, ni té àn-
 sia si les altres bèsties van pijors ho no, pus ella tinga albarda

per portar la càrrega, ni desija per lo semblant tenir bella estable sinó allí hon la posen se contenta, y si son amo coneix que la bèstia és lèpola posa-li al morro un boz perço que no s'ature a menjar, y si veu que té un poch lo cap alt e lauger e ventolà posa-li un cabestre que li fa tenir lo cap un poch baix. Y axí dich yo, germana, que en aquesta part vull fer com a bèstia, y a mi Amor de Déu me ha posat un boz per tal com yo no minge may sinó quant me serà donat, ni desije aldre, ni.m procure aldre, ni deman aldre sinó so que.m serà donat e tal com sia, ho poch ho molt, bo o dolent, ni vull aldre ni.m vull empatxar de aldre. Y encara me ha dit Amor de Déu, que si li vull fer plaer, que de açò que.m serà donat, que.n
 14v prengua molt com- / postament y ab sobrietat y modèstia, y encara me digué Amor de Déu que quant fos en lo meu desig per amor de pobretat desijàs lo pus mal recapte de tots, y açò^{fos} la mia consolació y alegria com me mancàs alguna cosa e com meyns⁸ tingués e pus grosser e pus mal. Y perço que no sia curiosa en mirar deçà ni dallà ni aporte lo cap alt y los ulls vagarosos, ha'm posat Temor de Déu un cabestre qui.s diu Vergonya perço com me faça abaxar lo cap e tenir los ulls ficats y posats en terra."

Capítol VI

—"Semblantment, mon fill --digué Humilitat--, quant ve la tercera, que és Superbia vite,⁹ yo li dich: Germana, la bèstia no desija que sia lohada ni vol ésser honrada, ni tenguda sinó per bèstia, perço com a la bèstia no li pertany tals honors ni que la tracten bé sinó ab bastonades, vituperis y treballs, car si son amo la amoxava y la tractava ab molta delicadura algun dia li donaria alguna coça e posarsia a jugar ab son amo e no li portaria temor ni reve-

15r rència. Car lo senyor, encara que / vulla bé a la bèstia, no deu
 405 may fer-li carícies ni amoxar-la sinó sempre deu tenir una poca de
 gravitat, rigor y severitat, car en altra manera no li seria guar-
 dada reverència. E tal manera, en lo senyor, no és humilitat, ni
 benignitat, ni affabilitat, ni amor, car no fa profit ningú a la bès-
 tia, ans per causa de l'offici seria en ell bestiesa y poch saber,
 410 car més deu ell desijar, voler y treballar que les bèsties sien bo-
 nes e caminen bé e porten lo pes bé dret que no que.l tinguen a ell
 per bon amo ni que.l lohen ni que estiguen de ell contents, car açò
 fa moltes vegades de l'amo bèstia y de la bèstia amo. En manera
 que lo senyor, per no tenir lo zel y discreció que deuria, dóna oc-
 415 casió a la bèstia de pendre's més del drap que no deuria. E axí,
 a poch a poch, se avesa que ja lo senyor no gosa fer-la anar sinó
 per allí hon ella vol ni li gosa posar major pes que ella vol por-
 tar, y lavors, si son amo li dóna açots, lança cosses, e l'amo, per
 por que no lance la somada comporta, y axí l'amo és fet subjecte a
 420 la bèstia. Y axí mateix, dich yo, germana, yo faria semblant, per
 15v açò no / vull ésser tractada sinó com a bèstia perquè no prenga su-
 pèrbia en mi mateixa."

Capítol VII

425 -"Aquest mateix modo y manera tinch quant ve la altra mala dona
 qui.s diu Negligència, car yo li dich: Germana, la bèstia no la té
 hom en casa per fer testimoni ni per a folgar ni per bé menjar y bé
 beure y folgar y dar-se bon temps, emperò té hom tal bèstia per ser-
 vey de casa y per treballar de nit y de dia diligentment, y si per
 430 ventura és gallofa, fa lo senyor un agulló per a punyir-la. E axí
 és en mi, car Amor de Déu me ha fet un agulló per a punyir a mi ma-

teixa, lo qual agulló està posat y ficat en un bastó, qui no és al-
 tra cosa sinó Consideració dels beneficis¹⁰ de nostre Senyor, com de
 la criació,¹¹ redempció e conservació contínua, y en aquest bastó de
 aquest fust està posat lo agulló de ferro, qui no és sinó Conside-
 ració de la sua bondat e misericòrdia. E yo, germana, esclava só de
 aquesta casa, y perquè los catius ni sclaus no són sinó per treba-
 llar perquè no tornassen gallofos perço me vull contínuament exer-
 16r citar perquè sempre / estiga ocupat.¹² Per lo semblant, com ve la
 terça mala dona, qui.s nomena Malícia, yo li dich: Germana, la bès-
 tia domèstica no deu ésser brava sinó molt simple e benigne a son
 amo, car si son amo li dóna vuy una bastonada, l'altre li dóna bé a
 menjar y li procura palla y civada, la bèstia prest se oblida del
 mal que li han fet y fa, segons la sua possibilitat, falagueries al
 senyor. Axí mateix, la bèstia no ha enveja de les altres si tenen
 millor recapte ho no, ni si són més valents ho no, o si son amo té
 major amor a l'altre, sinó que va simplement, car sap que son amo,
 portant ella la càrrega y faent lo que és mester, com vendrà al ves-
 pre, haurà axí mateix la sua porció de civada com la millor bèstia,
 segons la sua condició. Ni tanpoch no.s cura si les altres caminen
 poch, ni si van per camí ho no, ni cura de judicar les altres, ni
 de menysprear les altres, sinó de caminar y fer son camí, mes, em-
 però, com veu que alguna li passa davant e que camina, ella se es-
 força de caminar y que vaja ab aquelles qui van primeres. Per lo
 semblant, no s'atura a murmurar de les altres, ni dir mal de son
 16v amo, ni de / nengú, sinó que cure solament de si mateixa. Axí ma-
 teix, a n-aquella filla de la tercera mala dona, qui és Judici te-
 merari, yo li dich: La persona qui és esclava y cativa no deu judi-
 car ni menysprear sa senyora ni les sues filles ni pensar mal de

elles, car no.s pertany de les catives sinó servir e no pus, e de-
 ven ésser molt benignes, humils y mansuetes y comportar a les senyo-
 res. E axí vull yo fer, car no vull pensar ni cogitar en mon cor
 ni judicar ninguna persona sinó de totes presumir lo bé e no lo mal,
 car axí ho tinch promès al meu senyor, qui és Amor de Déu. Veus ací
 --digué Humilitat-- com ab la gràcia de nostre Senyor y ab lo adju-
 tori de mon marit yo tinch victòria de mos enemichs e só senyora de
 mi mateixa, que en sert és gran cosa".

Capítol VIII

Com lo dit religiós hagués scoltades les paraules de Humilitat,
 sentí en si molt gran consolació del parlar de Humilitat e digué:

17r "Senyora molt reverent, ara conech per experiència ésser ver- / da-
 der lo que moltes vegades havia ohit dir y comptar, ço és, que hu-
 militat conté en si tota virtut, pau, repòs, consolació y alegria,
 car sens aquesta conech ara no ésser res les altres virtuts. Empe-
 rò, prech-vos me doneu licència que yo puga parlar ab aquestes vos-
 tres filles, car molt ho desije e voldria conèixer molt aquelles".
 Respòs Humilitat: "Molt me plau y só molt contenta parleu ab totes.
 Anau --digué Humilitat a la sua serventa--, portau a mossènyer per
 totes les cel.les y mostrau-li totes les monges".

Pres comiat, donchs, lo desijós religiós de Humilitat e ja fon
 aquí la moça dient-li: "Anem, mossènyer". E aportà'l a la cel.la
 de la primera filla de Humilitat, qui.s nomenava Confessió de si ma-
 teix, la qual ab molta alegria rebé lo religiós e féu-lo posar prop
 de si. Assentat, donques, Desijós al costat de la verge digué-li:
 "Digau-me, donzella, quina és vostra condició?". Respòs la donze-
 lla: "La mia condició és que quant me vull aconsolar prech la ser-

venta de casa, qui.s diu No m'i done res, y pus vaig en companyia
 17v sua volentés confés la que só e tal com me co- / nech e tal com me
 veig".

Molta consolació pres lo religiós ab la filla de Humilitat
 490 perço com era molt enemiga de mentida, de fingiment e ypocresia, e
 prenent d'ella comiat anà-se'n a la cel.la de la segona, qui.s no-
 mena Desig de menyspreu, e après de haver-la saludada digué-li:—"Di-
 gau-me, donzella, quina condició és la vostra?". Dix la donzella:
 495 "La mia condició és desijar menyspreus e vituperis e ésser tenguda
 per vil e poch estimada e que no fassen cas de mi. Y desig coses
 vils y pobres e menyspreades per les altres persones. Y açò tot
 per Amor de Déu". Molt se maravellà Desijós com li digué que desi-
 java menyspreus e ésser viltenguda, com açò sia contra tota humana
 costuma, e molt la tengué per virtuosa com digué que ho fehia per
 500 Amor de Déu, e prenent comiat de ella anà-se'n a la cel.la de l'al-
 tra germana sua, qui.s nomenava Goig de menyspreu, la qual molt vo-
 lenter lo rebé e féu-lo asseure prop de ella. —"Digau-me --digué
 Desijós--, quina condició és la vostra?". —"Yo --digué ella-- me
 alegre com só menyspreada e vituperada y escarnida com tinch coses
 505 18r de poca valor, y açò per / Amor de Déu". De les quals paraules es-
 tigué molt maravellat Desijós de la virtut de esta verge. E digué-
 li Desijós:—"Digau-me, donzella, com poré yo venir en la vostra vir-
 tut, car yo veig en mi tot lo contrari que vós teniu, perço com
 si.m maltracten ho menyspreen ho vituperen no me n'alegre ans me
 n'enuge e me'n sent molt trist". Dix la donzella:—"La causa del
 510 que dieu, mossènher, és que vós no teniu ninguna humilitat, la qual
 està principalment en no fer ningun cas de si mateix, posat que
 hom sia qualsevulla persona. E tanbé és la causa perquè vós estau

515 ple de amor de vós mateix y de pròpia reputació, car si no fos açò,
 vós no us donaríeu en aquexes coses com si no fos res per molt que
 fessen ni diguessen ni us tinguessen per quisvulla. Emperò, pus
 nostre Senyor vos hic ha aportat en aquesta casa, y ateneu bé, que
 assí vos giraran la pell y vos faran altre que no sou si, emperò,
 vós voleu y vós hi disponeu y ajudau, car sapiau que Amor de Déu
 520 no.l podeu trobar sinó sols per aquest camí".

18v / Capítol VIIII

-"Veu-me ací aparellat --digué Desijós-- en fer tot ço que.m
 consellareu". -"Si vós voleu haver la mia virtut --dix la verge--
 és menester primer poseu dins vostre cor e voluntat aquesta germana
 525 mia, la qual ja primer haveu vista, qui.s nomena Desig de menys-
 preus, e que freqüentadament penseu dins vós mateix y digau: Yo
 vull de ací avant desijar de ésser menyspreat, vituperat y scarnit
 per Amor de Déu. Y si vós fermau aquest desig dins vostre cor ab
 una corda, molt fort, de oració y estudi, vós, a poquet a poquet,
 530 podreu haver a mi avesant-vos-hi. E no us maravelleu si en lo prin-
 cipi sentiú algun contrast de la vostra voluntat, car sempre los
 principis tenen molta y gran difficultat, car lo principi és més
 de mija obra. Emperò a poch de temps la vencreu e vendreu a ale-
 grar-vos com algú vos dirà ho farà ço que vós desijau e vós vos
 535 sou esforçat, ço és, menyspreu y dejecció. Car sapiau una cosa,
 que nengú no pot ésser verdader humil si no és just. Y aquell qui
19r no desija / escarns, menyspreus y vituperis no és just. E açò jo
 us ho donaré entendre: car certa cosa és que aquell és just qui de-
 sija que a cada hu sia donat ço que li pertany. Donchs, com a l'ho
 540 me no li dega ésser donat sinó menyspreu y vituperi, segueix-se

que qui no desija vituperis y escarns no és just, com no desija ço que és seu". Dix lo religiós: -"Provau-me, vós, que a l'home no li pertanga sinó vituperi". -"Plau-me, mossènyer --digué la donzella--. Sertà cosa és que lo home, de si mateix, no és sinó mal, com mostra la experiència quotidiana⁴⁴ per los grans mals y culpes que comet. E si, emperò, té alguna santedat ho virtut, no és de si mateix, car lo bé que té, per poch que sia, és de Déu y de Ell devalla, e lo mal y misèria té per si mateix. Donques, per sant que sia, no deu desijar ésser lohat ni estimat del bé que en si té com no sia seu, sinó que nostre Senyor lo y ha posat y perço deu desijar que nostre Senyor, de qui és tot bé, sia amat, honrat, lohat y que ell sia menyspreat, car açò li pertany. Donques, si la persona, per santa

19v que sia, justament e deguda desija menyspreus y vituperis, quant sens justícia fa la persona viciosa y peccadora que no desija açò. Emperò, per la molta malícia que en ells habita, desijen y procuren y fan lo contrari, desijant grans lahors e grans estimes de altres semblants de ells, y açò en gran confusió y damnació de les pobres ànimes sues. Ni pense, qualsevulla persona qui peccadora sia y miserable, fassa gran virtut ni gran cosa que desije ésser menyspreat y vituperat y escarnit, car fa açò que deu y és obligat a fer". Molt contentà al religiós lo parlar de dita verge e digué-li: -"Feu-me tanta charitat que.m digau quina cosa me pot induhir en aquest bon desig". Respòs la donzella: -"Mossènyer, dos coses són qui vos hi aportaran. La primera és Amor de Déu. La segona és aquell sanct propòsit qui és marit de nostra mare".

Capítol. X

-"Encara --digué la verge al dit religiós--, mossènher, si vós feu açò que yo vos diré, poreu molt aprofitar en aquesta casa e
 20r més fàcilment aconsegui- / reu la mia virtut". Dix Desijós: -"Plau-
 me de fer açò que vós me consellareu de bona voluntat". -"Es menes-
 ter que fassau compte, com és per lo semblant veritat, y posau din-
 tre vostre cor que Amor de Déu, que vós tant desijau y a qui tant
 de bé voleu, en tot aquest món no té major enemich ni qui més a ell
 contrari sia ni pijor vulla que vostre cors. E perço contínuament,
 570 de matí y de vespre, digau parlant a la vostra ànima axí: O ànima
 tant amada mia, veja yo com vuy en aquest dia avorriràs aquest mal-
 vat enemich del teu dulcíssim y amat Senyor y Creador e com desija-
 ràs, ànima mia, que sia menyspreat, vituperat, scarnit, affligit,
 confús y envergonyit. E com vindrà al vespre digau axí mateix:
 580 Vejam, ànima mia, vuy, en aquest dia, has hagut en hodi, menys-
 preu e avorriment aquest malvat enemich del teu Senyor, y com has
 desijat que sia estat vituperat y confús, e com te és estudiat e
 mirat en no perdonar-li en res sinó ésser-li cruel perseguidor en
 totes coses. Si açò feu vós, pare, açò abasta-encara que per ara
 585 20v no tingau altre exercici- en aportar-vos a gran humilitat y / per-
 fecció, car aquest sol y continuat exercici, que tostemps aneu der-
 rera aquest enemich, vos portarà un desig que desijareu ésser menys-
 preat e viltengut. E com algú vos dirà ho farà ço que vós desijau,
 lavors tindreu a mi alegrant-vos de menyspreus e vituperis e injú-
 590 ries. E direu: Gràcies fas a nostre Senyor que m venja de aquest
 malvat enemich del Senyor". Molt restà aconsolat, Desijós, de la
 instrucció de la verge e, presa licència, anà-se'n a l'altra cel.la
 ahon estava una altra donzella filla de Humilitat, lo nom de la

qual era Simplicitat.

Capítol XI

Simplicitat rebé lo dit Desijós ab molta alegria e féu-lo asentar¹⁵ prop de si. E digué Desijós:—"Digau-me, donzella, quina és vostra condició". Simplicitat dix:—"La mia condició és que ab tothom vaig simplament e plana y clarament axí com si¹⁶ anava davant Déu. E de quant veig ni hoig no pens mal sinó que crech que tot va molt bé e sanctament. E no sospit mal de nengú sinó de mi mateixa, car tostemps me tinch per sospitosa e vaig vellant sobre /
21r mi ab un ull de prudència que sempre porte ubert perquè millor pugua de mi apartar mal y perço que nostra mare, ço és, Humilitat, sia virtuosa".—"¿Com --digué Desijós--, no seria virtuosa sens tal ull de prudència?".—"No --digué la verge--, car simplicitat sens prudència no val res. E jo tinch tres coses en les quals és menester vaja simplament: la primera és en lo pensar, la segona en lo parlar, la terça és en lo obrar, car no me agrat de obrar coses belles ni pintades ni curioses sinó simples. Car lo obrar de simples coses conserva molt lo meu cor en humilitat e lo contrari és perill que no m'escamp e gire a vanitat e curiositat, les quals me lançarien de casa". Dix Desijós:—"¿Y què és la causa perquè vos lançarien de casa?". Respòs la donzella:—"Yo us ho diré, pare. Sapiau que nostra mare me té ací en casa e m'a donat per offici e vol que no faça altra cosa, ni me ha ordenat per altre bé, sinó per guardar dos pedres precioses qui són Puritat e Innocència, les quals són de tanta virtut e valor que no.s podria dir. Car per haver aquestes pedres precioses fon edificat y fundat / aquest monestir e tota

quants són per aquest desert. E tot quant fem en casa és per man-
 tenir les dites joves ho pedres precioses y guardar aquelles. Y
 perço, si dexe entrar per la porta del cor, ho de la boca ho de la
 obra, a curiositat e vanitat, elles se'n porten la joya. Perço,
 si algú de casa no ordena tot quant pença, diu ho fa, en haver
 aquesta joya, no sap lo que fa".

Ohides les paraules de la donzella, Desijós digué:—"Digau-me
 què voleu fer de aquexes margarites, majorment com me parega que
 vosaltres sou pobres y perço passau perill que avarícia no entre
 en vosaltres".

Respòs la donzella:—"Mossènyer, no passam perill nosaltres de
 avarícia, car encara que en amar e desijar altres béns temporals
 que són per lo món puga ésser, y és, engan y pugam passar perill,
 y passem de fet, de avarícia, specialment segons la fi per què ho
 amam ho desijam. Emperò, en haver aquestes joyes, ço és, Puritat
 e Innocència,⁴⁷ no podem ésser enganats. La causa és perquè tot se
 fa purament per haver Amor de Déu, en la qual no s'i pot mesclar
 la tinya de mala intenció, com fa en los altres béns, car aquestos,
 22r ço és, Puritat e Innocència, / estan amagats dintre lo secret del
 nostre cor e ningú no sab hon són sinó aquell qui les ha".

Dix Desijós:—"¿Com no s'i pot posar tinya, si aquell qui té
 dites joyes de Puritat e Innocència les mostra defora?".

—"No --digué la donzella--, car aquell qui les mostra y vol
 que altri les veja ja no té aquelles pedres precioses. Car obrint
 ell la porta, Temor de Déu, qui és porter, no y és y tan prest com
 ell ha ubert per voler-les mostrar, Vana glòria, qui sta a la por-
 ta, les furta. E perço moltes vegades nostre Senyor les amaga de
 aquell mateix qui les té e li fa creure que no les té, perquè Pre-

sumpció y Reputació, qui estan amagades dins lo cor, no les hi furte,¹⁸ y lavors les té millor e secretes".

Capítol XII

Ab grandíssima atenció e alegria escoltava lo religiós la donzella, e digué-li:—"Gran plaer he pres, donzella, en vostres paraules, emperò yo us vull pregar me façau tanta charitat, me digau quines coses valen per haver estes pedres precioses e, après de haver-les hagudes, ab què les poré conservar ni què és la cosa ab què.s poden perdre".

—"Yo us diré --dix la donzella-- lo millor remey per haver aquelles y conservar-les. És aquest: / fugir y tancar la porta de les concupiscències, car en molta conversació y molt parlar e molt ohir no.s poden molt guardar sinó ab molt treball. Car sapiau que la nostra ànima és axí com la cera, la qual, quant és compremida ab algun sagell, per força resta asenyalada de ço que li posau desobre, ço és, del sagell. Lo semblant és del vexell en lo qual s'i posen pregunta ho altre semblant cosa; és difícil no reste sollat de la dita pregunta. Emperò, per tal com estar ací en casa sempre és cosa impossible en silenci y solitut perço com nostra mare nos fa fer ara açò ara allò y anar deçà y dallà, y perço nos és forçat de veure e ohir e parlar moltes coses. Perço qui no vol perdre dites joyes de Puritat e Innocència és cosa necessaria porte a mi al seu costat. E anant ab mi no tema de perdre aquelles, posat que vaja per mig del món, car, com jo vaig ab ell, per la simplicitat porte tot a bon fi y escuse totes coses".

—"Molt vos prech --digué lo religiós a la donzella-- que.m poseu algun exemple perquè millor perceba lo que m'haveu ara dit

y millor ho puga posar dins mi".

23r Dix / la donzella:—"Maravell-me de vós, mossènyer, com sou persona de tant poca capacitat y ingeni car, segons veig, yo us tinch a mastegar lo bocí".

680 --"No us maravelleu, donzella --digué Desijós--, car a les persones simples y de poca experiència com só yo molt val la pràctica y exemples".

685 --"Jo us diré --digué la donzella--, mossènyer, qui vol en totes coses guardar innocència y simplicitat --les quals són fi immediat de les virtuts ab les quals se aconsegueix lo ultimat fi, ço és, amor de Déu y perfeta caritat-- és menester que fuge y tanque les portes. E si, per sort, és tant dificultat y penat que no ho pot fer, prenga a mi e pose'm al seu costat. E primerament en les coses que veurà pose a mi, Simplicitat, en lo ull dret. 690 E si lo ull esquerre voldrà mirar ab concupiscència cobejant alguna cosa ho, ab judici, judicant mal de son prohisme, deu portar aquell cobejar ho mal judicar a l'ull dret, que és Simplicitat, no cobejant ni mal judicant de son prohisme".

695 Dix Desijós:—"Digau-me: ¿y com se miraran totes coses ab ull de simplicitat? Prech-vos me'n doneu un exemple".

23v --"Plau-me / --dix Simplicitat--: És menester a vós, mossèn-
nyer, que en quantes coses vejau fassau un simple estudi y pensa-
ment que tots los hòmens y dones del món, religiosos e religio-
ses, són àngels y fills de nostre Senyor e que totes les creatu-
res són òrguens e instruments ab los quals nostre Senyor és con-
tínuament lohat, benehit y honrat, e per açò són creades. E axí,
700 tot quant veurà de son prohisme ab l'ull dret --ço és, Simplicitat--
lo escusarà y comportarà. E de quantes creatures veurà, a les
quals lo nostre ull de Concupiscència és inclinat a cobejar, ell

705 ne loharà nostre Senyor y dirà dins si: yo no vull cobejar ni de-
 710 sijar esta creatura, car lo Senyor no la ha creada per mi ni per-
 ço que yo la tinga cobejar sinó perquè en ella conegués a nostre
 Senyor y en aquella lo lohàs e amàs e benehís, y no cobejàs ni
 judicàs. Semblantment, en açò que farà e dirà, prenga a mi al
 seu costat y ab mi fassa totes coses ab simplicitat, y ab aquella
 parle per lo semblant".

Dix Desijós:—"Donzella, ¿com no és fet simplament tot quant
 hom pensa fer simplament, cosevulla que sien fetes tals coses?"

715 24r Respòs Simplicitat:—"No és menester, mossenyer, que tot açò
 que hom diu sim- / plament e fa, tal cosa que sia feta simplament,
 ans en cert, pare, moltes vegades és lo contrari, que són fetes
 tals coses grosserament y ab poca discreció. Emperò quant açò
 que la persona fa ho diu degudament y ab circumstàncies de temps,
 de loch, manera y persona que fer se deu, si hom les fa lavors,
 720 ho diu, purament per amor de Déu y per profit del pròxim ho de la
 comunitat, açò és anar ab mi sempre" --dix la donzella, ço és,
 Simplicitat.

725 Qual ni quanta fon la consolació que rebé Desijós del par-
 lar de Simplicitat y de la sua doctrina, no bastaria ploma a ex-
 primir. E, presa licència de Simplicitat, anà-se'n a la cel.la
 de l'altra filla de Humilitat, que.s nomenava Pobretat.

Capítol XIII

730 Pobretat rebé ab gran alegria y consolació a Desijós e féu-
 lo seure prop de si. E com fon assentat, dix-li Desijós:—"Donze-
 lla, molta és la consolació que yo tinch en estar en vostra com-
 panyia y la causa és perquè un cavaller que yo vaig cercant, ço

és, Amor de Déu, vos ama molt, y perço vos prech me digau vostra
 24v condició". —"La mia condició, pare, és aquesta: que / yo no tinch
 res ni vull tenir ninguna cosa ni desig per lo semblant, y açò és
 735 tot per Amor de Déu, lo qual me ama molt e yo ame a ell, y, per-
 què li pense fer servici de açò, yo me aconsole molt en no tenir
 res". —"Digau-me, donchs --digué Desijós a la donzella--, en què
 és la vostra consolació ni en què preneu alegria". —"Alegria ni
 consolació, major bé ni major riquesa yo no puch trobar en lo món,
 740 sinó en no tenir ninguna cosa y ésser pobre, y açò tot per Amor
 de Déu". —"Molt estich maravellat --digué Desijós-- car, segons me
 han dit, aquesta casa ha feta y fundada lo més rich e pus notable
 senyor y generós que al món sia, perquè comporta ni vol que ací
 estiguen persones pobres y freturoses, ni puch pençar quin servi-
 745 ci li'n feu vós de aquesta pobretat". Respòs la verge:—"Yo us
 diré: aquell Senyor qui ha fet aquest monestir és Senyor de tot
 lo món e té tot lo tresor del món en les mans sues, emperò vol
 que nosaltres siam pobres, com li sia una cosa molt graciosa y
 agradable, perquè no posem amor en cosa de aquest món sinó tan
 750 25r solament en Ell. Y perço que no- / stre cor sia franch e desliu-
 re y sens ància de les coses del món, perço que millor façam lo
 seu servici y lahor e perquè no.ñs penem de la pèrdua ho alegrem
 en lo guany de les coses de aquest miserable món, sinó que la
 nostra ànima estiga quietada y reposada sens basca ni congosa e
 755 que sempre estiga alegre en Ell, car la sua amor és cosa molt de-
 licada, que no vol estar sinó en loch sol, net y de quietut".

—"Digau-me, donzella --dix Desijós--, ¿quina és la major con-
 solació que us dóna aquesta virtut de pobretat?". —"La major con-
 solació --digué la donzella-- és que sempre só contenta del que

760 tinch y per poch que tinga ab aquesta me tinch per rica". --"¿Quin profit ne haveu --digué Desijós a la donzella-- de pobretat?". Respòs la donzella: --"Lo major profit que jo tinch de pobretat és quietut e repòs d'esperit y perço és molt amable, car aparta de nosaltres totes àncias y sollicituts del món, ens fa estar ab molta quietut e desliure per fer lo offici per què és creada qualsevulla persona, ço és, amar, lohar y benehir Déu, y perço verdadera
25v ra pobretat d'esperit més està en lunyar lo / cor de les coses de aquest món que en altra cosa".

--"¿E quina és la major virtut que teniu?" --digué Desijós.
770 Respòs dita donzella: --"La major virtut que jo tinch és que per Amor de Déu no vull tenir ninguna cosa en propi, ni encara en comú, y aquesta és la major perfecció que jo tinch, y virtut, y aquest és lo més segur camí del món per aquest temps en què som vuy en dia . Y la causa és perquè és refredat molt, en les persones del món, lo amor de Déu y encesa la malícia, car és tant inclinada nostra afecció en coses riques, sumptuoses y curioses, que ab molta difficultat pot hom tenir si mateix que la nostra voluntat no s'acoste en amar desmesiadament poch ho molt coses que són contra mi, que só Pobretat, y per açò deu hom apartar lo foch de la stopa, y tot açò per Amor de Déu. Car Amor de Déu, entre
780 totes quantes ama en lo món y en los hòmens, és a mi, ço és, Pobretat, com ell la haja molt predicada y praticada en lo món. E en aquesta molts van enganats car pensen no tenir afecció en ninguna cosa, emperò si ho posen a la experiència no se'n contenten
785 26r molt / car bé volen ésser nomenats pobres sols no tinguen penúria de res. Y no pensen en lo Senyor, qui era Senyor de totes coses y no podia haver ningun empax de riqueses quant en la sua afecció.

Emperò Ell volgué tenir la més alta pobretat que fos en lo món,
 car volgué que la sua nativitat fos en loch no seu, posat en draps
 pobres. Ni casa ni habitació volgué tenir. Ni en la sancta creu
 no tenia loch hon reclinàs lo seu cap. Volgué que lo seu cors
 fos posat en sepulcre de altri. Y açò per exemple de nosaltres.
 E axí mateix la sua beneyta mare y dexeables. Veus ací, donchs,
 pare, la mia gran virtut".

Capítol XIII

Molta fon la consolació que rebé Desijós de la doctrina de
 Pobretat. E presa licència anà-se'n a l'altra cel.la de una ver-
 ge que.s nomena Obediència, la qual lo rebé ab molta alegria, a
 la qual féu Desijós molta reverència perço com era verge de molta
 lahor y molt amiga de Amor de Déu. E com Desijós li volgués besar
 la mà ella no u comportà, car no s'agradava de honres. E digué-li
 Desijós: "-Quina és vostra condició?".

Respòs la / donzella: "-La mia condició és voler sotsmetre
 y cativar a mi mateixa, ço que fa la virtut de obediència qui és
 en mi, com sia la mateixa virtut. Car teniu per sert que a vós,
 qui sou religiós, ni a mi, qui estich en aquest cenobi, no apro-
 fitaria la virtut de pobretat sinó molt poquet si no és en nosal-
 tres aquesta mia virtut, ço és, de obediència. Y la causa és per-
 què més noble cosa és renunciar a la pròpia voluntat y voler-se
 cativar que no renunciar a les coses temporals, car tota la per-
 fecció de la vida religiosa està en abdicació de la pròpia volun-
 tat. Y perço si vós voldreu, pare, trobar aqueix senyor que ser-
 cau, treballau tot lo possible en les vostres voluntats renunciar
 en mans de les persones a qui és donat".

815   -"Molt me plau --digué Desijós a la donzella-- de practicar
ab vós, car par-me que és molta la vostra perfecció. Car fàcil-
ment renuncie la persona a les coses temporals, emperò és molt
diffícil abnegar si mateixa y la pròpia voluntat, la qual cosa
me par que vós feu, y és axí en sert. Emperò digau-me, virtuosa
820 27r donzella, en què poré yo conèixer que yo tinga aquesta / tant
noble virtut vostra, ço és, obediència". Respòs la donzella:
"Pare, en dos coses ho poreu conèixer. La primera és quant vós
fareu ab molta alegria tot ço que vos serà manat per los qui són
vostres prelats, car yo sempre tinch y fas la voluntat de la nos-
825 tra senyora y mare abadessa, car pens que en totes coses que ella
me mana, pus só certa que no és contra amor de Déu ans és tot per
amor de Déu, tinch cregut que nostre Senyor ho mana tot. Y per
lo meritar m'és molt millor la obediència que no sacrificis ni
altres coses, car no és cosa a Déu tant agradable quant és la
830 obediència sancta, car més plau a nostre Senyor una simple obe-
diència que totes altres virtuts y, tenint aquesta, no és persona
ab qualsevulla altra virtut que camín tant dret quant fa lo obe-
dient verdader. Per aquesta causa és menester que vós, pare, qui
voleu trobar Amor de Déu, donau-vos tot a obehir y tant prest com
835 sentireu la voluntat de la supèrbia vostra pensau que és voluntat
de Déu. Y per açò no tardeu en fer la sancta obediència, car axí
27v ho fas yo. Car qualsevulla cosa que yo tinga / a fer e mane a mi
la senyora mare abadessa, molt prest dexe totes coses y la obeesch.
Y no solament manant ho dient-m'o, mes encara en sentir la sua
840 voluntat obeesch y no espere que m'ho diga. E axí és menester
vós fassau si voleu trobar Amor de Déu, propasant sempre en vos-
tre cor voler devotament hobeyr, car per diffícil que vos sia la

cosa, tenint vós aqueix ca que portau, ço és, Bona voluntat, la
 cosa que us semblarà impossible vos serà feta possible y fàcil
 845 de fer. La segona cosa en què vós, pare, conexereu que vós teniu
 a mi al vostre costat y que vós teniu aquesta virtut és quant vós
 no volreu fer ni fareu ninguna cosa per vostra pròpia voluntat ni
 auctoritat, sinó sols fassau lo que us serà manat. Car moltes ve-
 gades ve contra nosaltres una mala dona qui.s diu Pròpia voluntat,
 850 la qual porta moltes persones a perdre, specialment aquelles per-
 sones qui la volen seguir, y perço, pare, si vós voleu fugir y
 evitar tal perdició, levau aquesta mala dona de vós. Y, si ho
 feu, no temau cosa del món, car la propietat de aquesta dona, pa-
 re, és que fa que lo bé que hom fa ho qualsevulla altra cosa que
 855 28r hom fassa, quant és feta per la pròpia voluntat, ja a- / quella
 obra no és bona. Tant de dejunis, disciplines, abstinències, tre-
 balls corporals, com portar silici y semblants coses és per prò-
 pia voluntat y no de superior, no és virtut. Açò tenim per exim-
 pli del nostre Redemptor, qui no vingué a fer la sua pròpia volun-
 860 tat sinó la del seu Pare eternal. Axí, pare --digué la donzella--,
 és menester que fassau la voluntat del vostre pare spiritual, ço
 és, lo prelat, y en aquesta manera trobareu Amor de Déu".

De quanta jocunditat fon ple lo dit religiós no bastaria yo
 explicar, majorment que per ell satisfeyen molt les paraules de
 865 la donzella, per ésser ell religiós, e reputà la donzella de mol-
 ta perfecció. E fetes moltes gràcies de la gran informació sua,
 anà-se'n per visitar la altra filla de Humilitat, la qual era
 darrera, lo nom de la qual era Castedat.

Capítol XV

870 Castedat rebé ab molta cortesia a Desijós y ell li féu molt gran reverència, car sabia molt bé que Amor de Déu la amava molt. E digué-li Desijós: "Donzella, feu-me charitat me vullau dir la vostra condició".

28v

875 Respòs Castedat: "Só molt / contenta, pare, car sapiau que yo só filla de Humilitat, y tinch per marit un gentilhome qui.s nomena Guarda cor. Y tinch dos moces qui.s nomenen Abstinència y l'altra se anomena Vergonya -car les coses precípues per guardar castedat són abstinència y la vergonya-. E sapiau que mon marit té un patge, lo nom del qual és Guarda sentiments. Y aquest patge no.s parteix may de mon marit, ço és, de Guarda cor, lo qual
880 patge portava en si tres coses. La primera era un fre, la segona era una pedra, la terça era un ferrollat".

De la qual cosa estigué lo dit religiós admirat, e digué-li: "Digau-me què és lo que portau ni per què són". Respòs lo patge:
885 "Mossènyer, estos instruments són per a mon amo, qui.s diu Guarda cor. E sapiau que aquest fre és per domar una bestiola que té mon amo, la qual, posat que sia de poca estatura, si ella se desfrena y se solta a tothom enderroca e fa molt de mal, y no basta aturar-la sinó Temor de Déu, qui és porter nostre". --"¿Y com se
890 diu aqueixa bestiola?" --digué Desijós. Dix lo patge: "Mossènyer,

29r

aqueixa se diu lengua, car la len- / gua és poquet instrument, emperò és molt gran y semblant al foch, que encara que lo foch sia poquet emperò crema molt; axí és de aquesta lengua, car la mort y vida tota està en mà sua. Axí mateix, mossènyer, haveu
895 de saber que aquest ferrollat no és per aldre sinó per tancar la porta de casa, per tal que les monjes no se'n vagen. Car sapiau

que si aquest ferrollat no tanca la porta, no tendriem ací religi-
gió". --"¿Com se diu aquest ferrollat?" --digué Desijós. Respòs
lo patge: --"Mossènyer, lo seu nom és Silenci, car tota persona re-
ligiosa, y qualsevulla altre, que no té silenci refrenatiu de la
lengua de aquest, vana és la sua religió, com lo silenci no sia
may contra Amor de Déu ans sempre és en adjutori seu. Per lo
semblant aquesta pedra que porte ací és per tapar un forat qui
està detràs casa, qui.s diu Ohir, perço com no y entren ladres,
car si yo no tenia aprop la pedra tots seríam perduts. La pedra
aquesta és Jesuchrist, la consideració del qual sempre deu estar
a la orella del cor perquè hom no l'offena. Aquest vel que porte
és per tapar l'ull esquerre, que no és aldre sinó Sensua- / litat,
car l'ull dret no és menester que sia tapat, com no sia sinó Sim-
plicitat, la qual no porta mal en casa sinó tot profit. Emperò
l'ull esquerre, de sensualitat, té molt més presta e viva e més
penetrant que no lo dret, y per açò és menester tapar-lo ab aquest
vel". --"¿E per què tapau aqueix ull?" --digué Desijós. --"Perço
--dix lo patge-- perquè és molt maligne y fa ací molt de mal, car
fa venir ací dos males dones qui són molt enemigues de la mia se-
nyora, ço és, Castedat". --"E qui són aquexes dones?" --digué Desi-
jós. --"Mossènyer --digué lo patge--, la una se nomena Cobejança y
l'altra se diu Judici mal, les quals fan fugir Amor de Déu y lan-
cen-lo de casa. E perço quant yo tinch l'ull esquerre tapat de
sensualitat, encara que los tinga uberts no veig res, car encara
que alguna vegada yo mire, pus és tapat l'ull esquerre. Y aques-
ta pedra porte molt freqüentadament en la boça y no vull parlar,
y encara que.m diguen que sia mut no m'i done res, car fas-me mut
per Amor de Déu". Digué Desijós: --"Digau-me, patge, ¿y quin servi-

925 ci feu vós a vostre amo per fer-vos mut?". -"Molt²⁰ gran servici li'n
 30r fas --digué lo/patge--, car per aquestes portes se perden y se'n
 van dos pedres precioses de què vos parlà la filla de la nostra
 senyora, ço és, Simplicitat, les quals pedres són Puritat e Inno-
 cència. Les quals pedres guardades --dix lo patge--, la mia se-
 930 nyora, ço és, Castedat, està molt al segur, com totes les coses
 per mi nomenades sien uns defensius molt singulars tant per guar-
 dar la castedat virginal, que és estament molt altíssim, com en-
 cara per guardar la vidual, qui no és tan alt, y per la conjugal,
 que és més inferior, y açò, ço és, la perfecció de aquestos esta-
 935 ments, se mostren en la paga que quiscú rebrà per ells".

Capítol XVI

Desijós rebé molt gran consolació en conèixer la companyia
 de Castedat e, prenent licència de la donzella, va exir defora e
 digué a la serventa qui l'acompanyava: -"Digau-me, ¿teniu altra ca-
 940 sa ací en aquest palau que m'hajau de mostrar?". Respòs No m'i
 done res: -"Pare, si bé haveu mirat lo que ací haveu vist, y posau
 per experiència, complidament vos bastarà per trobar Amor de Déu.
 30v Emperò vull-vos mostrar un arbre que tenim en aquest / monestir,
 molt singular, y lo fruyt molt més preciós".

945 E prengué per la mà a Desijós y porta'l al loch hon estava
 dit arbre, lo qual, com lo veu Desijós estigué admirat de la nobi-
 litat y excel.lència de l'arbre y molt més, en sert, de la varie-
 tat del fruyt, car lo dit arbre tenia dos maneres de fruyta. E
 digué lo religiós a la donzella: -"¿Com se nomena aquesta fruyta
 950 de aquest arbre tant bell?". Respòs la donzella: -"Pare, esta
 fruyta nomenam nosaltres Defidentia sui -ço és, Desconfiança de

si- y l'altre nomenam Confidentia Dei -ço és, Confiança de Déu-.
 Aquest fruyt se'n porten tots los qui ací vénen, car si no se'n
 portaven aquest fruyt poch los aprofitaria venir ací y poch apro-
 fitarien en aquesta que.s diu Casa de Humilitat, la qual té aquest
 955 fruyt, car la humilitat fa que hom no té confiança en si sinó en
 sol Déu". Digué Desijós:-"Donzella, feu-me gràcia me'n doneu de
 aquest fruyt pus és tant preciós". -"Plau-me --digué la donze-
 lla--. Menjau a vostre plaher del primer, y menjau-ne tant com
 960 vullau y pugau menjar fins a tant siau saciat; no temau vos puga
 31r fer dany sinó molt pro- / fit. De l'altre, fareu d'esta manera:
 que.n prengau tant com sia a vós possible en les mans portar, y
 si no basten les mans posau-hi les mànegues del vostre hàbit, car
 aquí ne porà caber molt y aquest vos bastarà fins a tant hajau
 965 trobat Amor de Déu, que vós molt desijau".

Molt complidament menjà Desijós del fruyt del dit arbre, ço
 és, de Desconfiança de si, y ab les mans e mànegues de l'hàbit
 se'n portà del segon, ço és, Confiança de Déu, per lo camí per
 hon devia caminar. E digué a la verge:-"Donzella, feu-me tanta
 970 de gràcia que.m mostreu aquell camí curt ho senda que.m diguéreu
 perquè més prest puga trobar Amor de Déu". Respòs la donzella:
 "Pare, molt me plau de mostrar-vos aqueix camí car, segons veig,
 vós sou molt bé instruït ací y estau aparellat per caminar e dis-
 post per trobar Amor de Déu. Emperò perquè tinch molta temor que
 975 sapiau lo camí e, anant vós sol, tinch cregut que erraríeu lo ca-
 mí si no aportàveu companyia, y perço vos vull donar una bona com-
 panyia de aquesta casa que se'n vaja ab vós, car no us basta lo
 31v ca gros que portau/ab vostra companyia. Car sens animals veneno-
 sos y pestíferos, per aquest camí ha molts camins torts y molts

980 barranchs e ladres per lo semblant, molts qui estan per lo camí,
 qui enganen la gent; perço serà bo que no fieu solament del ca,
 per bo que sia". Digué Desijós:—"Donzella, pus tanta charitat
 me voleu fer, donau-me lo qui us semblarà millor per aquest ca-
 mí, perquè yo no m'haja de perdre, car segons lo que dieu molt
 985 perill ne passe". --"Preneu lo porter --digué la donzella--, qui
 és home del ferro, ço és, Temor de Déu. E, si voleu que may vos
 dexe, preneu una filla sua que.s diu Vergonya. Y, si no voleu
 perdre may aquesta, preneu una bona vianda qui la farà estar ab
 vós, qui.s diu Sursum corda, y donau-li sovint a menjar de aques-
 990 ta molt preciosa vianda. La segona companyia que vós portareu
 serà Simplicitat, y ab aquesta companyia anireu molt segur. Avís-
 vos, emperò, que si per ventura perdíeu a Temor de Déu e a Sim-
 plicitat no dexeu lo ca que portau, car si li donau a menjar de
 aqueix fruyt que portau, ço és, Confidència de Déu, ell vos aju-
 995 32r darà a trobar la dita companyia. E com sereu defora casa pen- /
 dreu a mà esquerre una senda ho drecera, la qual és drecera per
 anar al loch hon està Amor de Déu". --"¿E com se diu aqueix camí
 ho senda?, donzella --digué Desijós--, perquè si la perdía ho me
 exia de camí sàpia demanar de ella". Respòs la donzella:—"Pare,
 1000 aqueixa senda ho drecera se diu Pasciència, que és senda curta
 qui va de Casa de Humilitat a Casa de Charitat. Coman-vos al
 Senyor" --digué No m'í done res al religiós e partí's de ell.

Capítol XVII, qui mostra la senda per la qual deu caminar
 qualsevulla persona qui és desijós de amor de Déu.

1005 Desijós molt anava alegre quant se partí de Casa de Humili-
 tat, en la qual se era molt complidament saciat de la fruyta, ço
 és, de Desconfiança de si, y encara del que aportava en les mans

y mànegues, ço és, Confiança de Déu, e ab la bona companyia que portava, ço és, lo ca gros, que no és sinó Bona voluntat, que li anava a l'un costat, y a l'altre costat venia lo porter, ço és, Temor de Déu, e davant si aportava a Simplicitat. E ab aquesta 32v companyia començà a caminar molt alegrement per la senda / ho drecera de Pasciència. E en lo principi li paria a Desijós lo camí ésser molt aspre y terrible —encara que fos curt— y molt pedrós e ab moltes spines. E digué a Simplicitat aquestes paraules: —"Simplicitat, molt estich meravellat de aquest camí car en sert és molt aspre y dur, e açò en tanta de manera que no tenia cregut may, car en sert yo estich tot espantat".

Respòs Simplicitat:—"No us maravelleu del camí com és tant mal, car per açò li han posat nom Pasciència, car si no fos axí treballós y ple de pedres y spines no tenguera aquest nom. Ni la casa ahon va fóra tant preciosa, ni tant amada, si lo camí fos bo e pla y tothom hi fóra pogut venir a plaher. Emperò perquè lo camí és tant mal no y vénen ací sinó persones molt sperimentades y provades, y no és maravella com sia un comú vulgar en castellà, que no ay atajo sin trabajo, y pus vós haveu volgut pendre aquesta drecera, és menester tingau bon esforç y comporteu lo camí, pus dura molt poch, y pensau en lo fi per què caminau, car lo fi de la cosa mou y acostuma de fer moure lo caminant a fer y 1030 33r pro- / seguir aquell camí que ha començat ab molta alegria y consolació. ¿Com pensau, vós, trobar tal bé com és Amor de Déu sens molt treball y fatiga del cors? Certa cosa és que no, car bé us tendria yo per home de poch enteniment si tal crèhieu. Car si poch vos costava axí mateix ne faríeu poch cas quant lo tendríeu, 1035 Amor de Déu. Perço no us tedieu ni peneu, car la paga és molt

gran y major que lo treball, y perço vos deveu esforçar a caminar, car axí me par que u diga la Sancta Scriptura, y no solament la Sancta Scriptura mas encara los antichs philòsophs. E axí esforçant-vos a caminar per aquest començat Camí de Pasciència, hajau per sert que vos reposareu en gran manera ab Amor de Déu y ab ell vos aconsolareu, y més lo amareu y major serà vostra consolació que si no haguésseu passat tant de treball y fatiga en cercar-lo. E si per ventura lo cor vos defallia, menjau de aqueix fruyt que us donà No m'i done res quant nos partírem de Casa de Humilitat, ço és, Confiança en Déu, y no temau de desmayar-vos per qual ni
 1040
 1045
 33v quant / treball sia en lo món ni puga ésser, car los qui en ell confien no poden perir en ninguna manera. E si no voleu sentir los treballs del camí començau a cantar, y cantant no sentireu tanta de penalitat".

1050 En gran manera se aconsolà Desijós del parlar de Simplicitat y del seu bon conort que li donave en camí, caminant, e digué:—"¿Com porem nosaltres cantar si anam en companyia de aquest vell tant mal agraciat, ço és, Temor de Déu?"—car Temor de Déu quant és en alguna persona no permet fer, a d-aquella, cosa qui
 1055 sia contra Amor de Déu—. Simplicitat digué:—"No us maravelleu de aquest home, car ja és tal la sua condició natural, emperò de altra part és lo més benigne home. Siau, donchs, alegre e amorós, car és germà de Amor de Déu, quant més que nosaltres no cantarem per vanitat sinó per lohar a nostre Senyor y per no sentir tant
 1060 treball del camí en què caminam, y per semblant per refocillar lo nostre sperit per a millor caminar". Digué Desijós:—"¿Com voleu que cantem?". Respòs la donzella, ço és, Simplicitat:

34r "Prengam les veus, les / quals veus no són sinó les creatures, y

ab aquelles porem cantar".--"¿Com se pot fer --digué Desijós--
 1065 que les creatures sien veus?". Respòs Simplicitat: "Certa cosa
 és que les creatures són veus perço com són fetes per lo verb ho
 per la paraula, e açò que segueix immediatament lo verb és la veu".
 "E digau, donzella, què dien les creatures si elles són veu?".

Respòs Simplicitat: "Pare, dien la bondat de nostre Senyor, com
 1070 Ell sol sia bo per essència y les creatures són bones per parti-
 cipació; dien per semblant la sua magnitud de virtut, perquè Ell
 és gran y digne de tota lahor; dien no res menys la bellesa, for-
 talesa, dolçor, saviesa e amor y potència e totes les virtuts de
 nostre Senyor. Car sapiau que axí com per les veus venim nosal-
 1075 tres a conexença del cant, axí per les creatures venim a conexen-
 ça de Déu, separant, emperò, de les creatures lo que conté imper-
 fecció en si y prenent lo que diu perfecció. Car tot quant nos-
 tre Senyor ha posat en les creatures que no diguen imperfecció,
 tot és veu y tot són veus qui.l lohen y magnifiquen. E tantes

1080 34v veus som quantes creatures / som en lo món, les quals nos donen
 coneximent de Déu, y tenint coneximent lo pugam lohar cantant per
 aquelles. Emperò --digué Simplicitat-- ²¹ pesem molt que no podem
 cantar perfetament per tot aquest camí fins siam arribats al loch
 hon anam, ço és, a Amor de Déu, çar allí no tenen altre offici
 1085 sinó cantar e sempre canten; emperò ara per lo camí preneu lo que
 podreu perquè, com siau allí, sapiau bé cantar".

Digué Desijós a la donzella: "Prech-vos me fassau tanta
 gràcia --perquè yo per mi mateix no sabia conèixer, per les crea-
 tures, com tinch de cantar-- que per les creatures cantant yo pu-
 1090 ga venir a conexença de Déu".

--"Plau-me --digué Simplicitat-- y molt ne só contenta".

Capítol XVIII

Desijós molt caminà per lo dit Camí de Pasciència, en lo qual camí se informà en gran manera en les virtuts y perfeccions de nostre Senyor. Emperò grans e incomparables foren los treballs que passà, e perills -car les persones qui en aquest món volen ca-

1095 minar per lo camí / de virtut y de nostre Senyor en sert senten moltes penes y fatigues, emperò per lo premi s'i deuen esforçar, encara que no principalment, a caminar per lo camí nomenat y no

1100 tornar atrás-, car moltes vegades entropeçava y moltes vegades cahia e si no fos per Temor de Déu, qui anava en companyia sua, no se'n fóra levat de moltes caygudes -car si la temor de Déu no fa apartar e levar lo peccador de peccat ho lo just conserva que no cayga en peccat, no és altra cosa que baste-. E moltes vega-

1105 des, en loch de aprofitar caminant per les creatures no aprofitava, ans moltes vegades perdia y tornava atrás -car moltes vegades, per la molta consideració de aquestes coses mundanals, se segueix que la amor se declina desmesuradament en amar aquelles y dexar lo nostre Creador-. E per semblant en aquest religiós caminant

1110 per aquest Camí de Pasciència se li ficaven spines en lo peu, sinó que Simplicitat, qui anava ab ell, les apartava y arrencava del peu y treballava tant quant era possible fer que en lo camí

35v no hagués cosa que li pogués danyar -car Simplicitat / és causa que nosaltres, per molt que siam fatigats y punits de qualsevulla

1115 penes, comportar y tollerar²² aquelles ab molta consolació del spirit-. Moltes vegades se adormia lo religiós per lo camí, sinó que Temor de Déu lo excitava, y moltes vegades, cansat que era del camí en què caminava, ço és, de Pasciència, se aturava y se posava per lo semblant, car moltes persones són qui comencen es-

1120 taments molt alts de perfecció y de pasciència y, estant en lo
 camí de aquells, se adormen no augmentant de virtut en virtut, y
 axí estan reposats y tornen atrás de la primera voluntat que tin-
 gueren en lo principi quant començaren a caminar, com fehia aquest
 religiós al qual per lo semblant li defallia lo cor, car moltes
 1125 vegades desperava que pogués acabar lo camí que començat havia,
 sinó que lo fruyt que pres havia en Casa de Humilitat, ço és, Con-
 fiança de Déu, li tornava totes les forces y li refocillava les
 potències. Axí per lo semblant és de nosaltres, que si no fos
 36r la confiança que devem de nostre Senyor tenir no abastaríem a fer /
 1130 obra que bona fos, com les nostres forces sien molt poquetes.
 Emperò ajudats del fruyt de la Confiança de nostre Senyor lo camí
 començat acabar devem, esperant ab aquest religiós que los tre-
 balls y penes molt prest hauran terme y fi en nosaltres, y ab ell
 trobarem Amor de Déu, car açò lo esforçava y aconsolava molt a
 1135 Desijós.

E per quant Desijós caminava de nit, moltes vegades se se-
 guia que perdia Temor de Déu y a Simplicitat, emperò quant se fe-
 hia dia y lo sol exia, ab lo ca que aportava, que era Bona volun-
 tat, tant prest los tornava a cobrar a Temor de Déu y a Simplici-
 1140 tat. Axí és per lo semblant, car moltes vegades anant nosaltres,
 miserables peccadors, per lo camí de perfecció e de virtut moltes
 vegades caminam de nit perdent la temor de Déu y caent de peccat
 en peccat e de vici en vici, y axí mateix perdem a Simplicitat, ço
 és, lo estament en què estàvem, ço és, de gràcia. Emperò quant lo
 1145 sol de justícia transpunta dintre les ànimes nostres ab la bona
 36v voluntat y ab lo desig bo tornam a cobrar / a Temor de Déu y a
 Simplicitat, com fehia aquest religiós.

Car per lo camí que començat havia de caminar li foren fetes y dites moltes injúries, y molt prest se movia la sua passió irascible en ira, emperò pensava en la companyia que portava, ço és, Temor de Déu -qui no comporta ninguna passió de malícia contra ningú- y tant prest se reprenia y proposava de comportar, perço que trobàs Amor de Déu. Així devem tots nosaltres fer si trobar volem Amor de Déu. Y devem proposar de haver molta pasciència, com fehia lo religiós nomenat, lo qual molt desijava que fos exercitat encara que veés que era contra la sua natural inclinació, car més era inclinat a fer lo contrari del que fehia, emperò era content de beure aquell càlzer per trobar Amor de Déu. Així nosaltres devem fer perquè en sert són benaventurades les tals

1150
1155
1160
37r penes y congoxes speren-les de / passar en l'altre, y per lo contrari les persones qui en aquest món seran exercitades en comportar treballs y penes per amor de nostre Senyor speren, ab aquest Desijós, trobar consolació ab Amor de Déu.

Car après que lo dit religiós hagué caminat per aquest Camí de Pasciència de molts dies ab la dita companyia, ell vingué en un bell prat enmitg²³ del qual estava edificada la Casa Real de Charitat, en la qual casa Amor de Déu era porter, e digué a Simplicitat:

1170

- "Digau-me, ¿és aquest lo palau e casa que nosaltres cercam, ço és, de Charitat?".

- "Sí" -- digué Simplicitat.

1175 Molt fon alegre Desijós com ja eren tant prop del dit pa-

lau, pensant que aquí se tenia saciar y reposar lo seu desig per quant era aquí Amor de Déu.

Capítol XIX

Fort temerosament començà de tocar Desijós a la porta del Palau de Charitat, y com molt hagués tocat a la porta del dit palau no venia ningú per obrir a la porta ni responia ningú.

37v -"Tocau --digué Simplicitat-- fort, car si fort to- / cau no és possible que no ho senten encara que sien sorts. Tocau --digué ella-- ab les anelles de la porta, car encara que dormen ells se despertaran y baxaran a obrir, car per açò me par que tinguen porta y anelles. Car si no devien obrir no tendrien porta, car les portes són perquè los qui toquen entren en casa".

E com molt hagués tocat fon aquí lo porter del dit palau, qui.s nomenava Amor de Déu, lo qual cercava Desijós, lo qual porter no era conegut per lo religiós. E com lo veés lo porter digué-li:

- "Mossènyer, què sercau ací? ¿Sou, vós, per ventura enujat de tocar a la porta y de esperar? No us enugeu de axò, car moltes vegades fem nosaltres açò per a provar de pasciència los qui vénen, y com veem algunes vegades alguns presumtuosos qui tantost se enugen com no.ls obrim, car pensen-se que no tenim a fer aldre sinó ells arribant que nosaltres obriam, y aquests tals fem nosaltres tornar com a modorros car no.ls obrim. Car ací no obrim als qui pensen que ho merexen ho que.n són dignes. No sé, per ventura, si vós sou de aquexos".

38r Respòs Desijós: -"No / senyor, car encara que he passats mals infinits y treballs, emperò molt bé coneix que no meresch

entrar ací sinó per vostra bondat y virtut si m'í voleu acullir"..

Digué Amor de Déu:—"Digau-me a qui cercau".

1205 Respòs Desijós:—"Senyor, yo vinch de Casa de Humilitat ab la companyia que veeu, y só vengut per lo Camí de Pasciència fins arribar ací, e vinch a cercar Amor de Déu, lo qual me han dit que està ací".

1210 Digué Amor de Déu:—"Digau-me, mossènyer, ¿portau per ventura ninguna letra ho balaci per lo qual yo sàpia que veniu de Casa de Humilitat?".

Respòs Desijós:—"Dos letres porte: la una me donaren en Casa de Humilitat, qui.s diu Coneximent de si, e l'altra havem scrita per lo camí, qui.s diu Coneximent de Déu".

1215 —"Molt me plau --digué Amor de Déu-- que vingau tan bé provehit. Emperò digau-me una cosa: ¿creeu vós que per aquexes letres que portau nosaltres vos degam posar en casa?".

1220 Respòs Desijós:—"Senyor, ja us diguí en lo principi que solament, si en casa me rebeu, per vostra bondat serà y charitat y cortesia y virtut. Car no sé si les letres estan ben scrites,

38v que yo aporte, car / yo bé só estat en Casa de Humilitat e me han mostrada tota la casa y totes les monges qui són en aquell monestir y la condició de aquelles, emperò no sé si lo fruyt que mengí allí, ço és, Desconfiança de si, me ha feta bona digestió y

1225 si és reposat dins lo meu cor, encara que.m plahia molt al gust. No sé per lo semblant si per lo camí he aprofitat, car molts entres he haguts per aquell, y de quant he fet no gosaria dir que tinga cosa de bé de mi mateix sinó peccats molts e dolenties,

1230 car par-me que aquell qui.s pença ésser ben sa y disposat no ha persona més dolenta y malalta que ella. E perço, Senyor --digué

Desijós--, la principal causa que yo cerque Amor de Déu és perquè me han dit que és bon metge y que.m done sanitat y purifique. Car dien que ell sol coneix los secrets y interiors malalties, e allí hon ell posa la mà tot ho purifica".

1235   --"Per què voleu ésser sa y dispost?" --digué Amor de Déu.

Respòs Desijós:--"Senyor, perquè me han dit que ací no pot entrar ningú sinó que sia sa y net" --perquè ninguna cosa sutze pot entrar en glòria de paradís--.

39r   Digué / lo porter:--"Pus axí és que tota vostra sperança
1240   posau en mà nostra sperau ací, que no podeu entrar ara ni parlar ab Amor de Déu fins primer parleu ab un seu criat ho patge".

E dit açò, lo porter féu exir lo seu patge, ço és, Amor del
prohisme, per parlar ab Desijós, qui estava a la porta, y que no
digués que ell era Amor de Déu, perço com Amor de Déu lo volia
1245   provar ans que entràs en casa.

Capítol XX

En gran manera se alegrà Desijós com veé lo patge de Amor
de Déu y de molta voluntat que tenia a Amor de Déu, qui era son
amo, no.s pogué tenir de plorar. E digué-li:--"No us penseu plo-
1250   re per altra cosa sinó perquè vull tant de bé a vostre amo que
veent a vós he pensat veure a ell, encara que no.l tinga conegut".

Dix lo patge:--"No us enugeu que yo us hi aportaré, a mon
amo, emperò és menester que primer conegau a mi y la mia condi-
ció e que.m prengau en amistat, perquè en altra manera no troba-
1255   reu gràcia ab mon amo".

39v   --"Plau-me --digué lo religiós--./ Y quina és vostra condició?"

Digué lo patge, ço és, Amor del prohisme:--"Si vós me voleu

per amich és menester que mengueu de la vianda que yo menge, car
 yo menge primerament Humil pensar de mon prohisme, segonament
 1260 Humil parlar de aquell, tercerament Humil obrar. Lo primer fa
 Humilitat ab son marit, car lo marit de Humilitat se diu Sanct
 propòsit, qui fa tenir a cada hu per no res y per esclava y ser-
 ventà²⁴ de tots. E axí com aquest propòsit fa a Humilitat menjar
 lo fruyt qui.s nomena Desestimació de si, axí per a compondre un
 1265 menjar que vos és menester que mengueu, si voleu estar en gràcia
 mia, qui.s dirà Estimació de altri, lo qual se fa de Humil pensar,
 és menester que tingau per amich al marit de Humilitat. Lo segon
 menjar que vós deveu tenir per ésser amich meu és Humil parlar,
 lo qual hix de aquest mateix loch, ço és, Humilitat; és veritat
 1270 que s'i posen tres materials: de humilitat, de mansuetut, de afa-
 bilitat, ab una pólvora molt preciosa y profitosa que hom posa
 40c desobre, qui.s diu Tart parlar y poquet, de aquestes/herbes hix
 Humil parlar, ço és, Honrar altri. Lo tercer menjar que vós de-
 veu tenir y menjar és Humil obrar, lo qual se fa de humilitat,
 1275 de simplicitat, de mundícia y de puritat. Si vós, pare, menjau
 de aquesta vianda tant preciosa, vós me tendreu per vostre e fà-
 cilment poreu entrar en amistat de mon amo".

Molt contentà a Desijós lo parlar del patge, e digué-li:
 "Pus me haveu mostrada vostra condició, feu-me tanta de gràcia
 1280 que anem a veure Amor de Déu, qui és vostre amo y lo que yo tant
 de temps ha que serque e desije veure".

-"Sperau-me ací --digué lo patge-- e yo veuré si voldrà ve-
 nir a parlar ab vós".

Capítol XXI

1285 Longament estigué esperant Desijós al patge, y allí estant
 pensava si Amor de Déu voldria exir a parlar ab ell, e començà
 a pensar dins si que ell era home de no res y que no merexia que
 40v tan noble cavaller com era Amor de Déu vin- / gués a ell. E com
 ell estigués en aquest pensament veu venir un home qui li digué:
 1290 "A qui demanau, germà?".

Respòs Desijós: -"Senyor, deman Amor de Déu".

Digué lo dit home: -"Germà, sapiau que yo só aqueix que dema-
 nau".

E com Desijós ohí dir que ell era Amor de Déu, ell caygué
 1295 en terra tot esmortit, emperò Amor de Déu lo prengué per la mà
 e féu-lo levar de terra. En tanta de manera plorà Desijós de
 alegria com trobà Amor de Déu que no podia parlar ni dir mot.
 Emperò com Amor de Déu veé açò, per quant era noble de cor, no po-
 gué estar que no fes companyia al dit religiós per la molta com-
 1300 passió que tingué de ell. Molt se maravellà Amor de Déu com veé
 que Desijós li portava tanta amor, la qual conegué Amor de Déu
 ésser en lo dit religiós per quant per la gran alegria que havia
 haguda plorava y no podia dir ninguna cosa. E digué-li Amor de Déu:
 "Prech-vos, per lo amor que.m teniu, de dexar-vos de plorar, car no
 1305 puch comportar que yo veja plorar les persones que yo molt ame.
 41r E, digau-me, qui vos ha dit de mi que yo / era ací?".

Desijós pres esforç y, refocillat algun poquet, levà's de
 terra e respongué a Amor de Déu, encara que ab molts sanglots y
 veu regullosa y temorejant. E digué: -"Senyor, un pastor que tro-
 1310 bí per aquest camí, qui me ha molt endreçat per tot lo camí que
 yo he caminat, y aquest me digué que caminàs per lo camí que he
 caminat que sens dubte yo.l trobaria".

Digué Amor de Déu:—"Digau-me, ¿y què és la causa que vós tant me amau? ¿Es per ventura perquè vos han dit que fas bon aculliment a mos amichs, e a mos servidors los done molta consolació y los tinch molt contents y los done molts donatius?".

Respòs Desijós:—"Senyor, no, sinó perquè sé que sou noble home e bon senyor y perquè vós portau vostres servidors a desijar Déu e a haver Déu, qui és lo major bé que ésser puga".

Molt plagué a Amor de Déu la singular y bona intenció que portava Desijós en amar-lo, e lavors molt més lo amà. E digué-li Amor de Déu:—"Digau-me, teniu ningun germà?".

—"Sí, senyor --digué lo religiós--, un germà tinch qui m'ha fet pendre tot aquest / treball, car passa molt enyorament de vós y a tothom demana de vós e may té altri en la boca sinó a vós. E en sert, senyor, parlant ab tota cortesia, estich molt admirat de vós, com siau tan noble y ple de tota virtut quant sou y que axí lo dexeu penar y morir, que no.l visiteu y aconsoleu un dia".

Digué Amor de Déu:—"Callau, car tal se pensa y creu tenir-me a mi, que jencara no.m té conegut, y tal no.s pensa tenir-me a mi ni conèixer-me, y emperò està ple de mi. Emperò si vostre germà tant me desija, com vós dieu, com vós sereu tornat, digau-li que vinga ací per lo camí que vós sou vengut y ab la companyia que vós haveu portada, que ací me trobarà en esta casa. Y no li cal cercar molts llibres ni moltes terres sinó que vinga ací tot dret per lo camí que us he dit".

—"Senyor --digué Desijós--, yo lo y diré. Emperò prech-vos me digau vostre offici y per què sou vós tant estimat en aquesta casa".

1340

Capítol XXII

42r

/-"Pus sou arribat ací en casa nostra --digué Amor de Déu a Desijós-- yo us diré lo meu offici ni perquè só tant estimat ací. E sapiau que la causa y offici meu no és altre sinó amar Déu, y só fill de Conèxer Déu".

1345

Digué Desijós:-"Y com amau a Déu?".

Respòs Amor de Déu:-"Yo us diré: yo tinch gran desig que yo l'ame de tot mon cor y ànima e affecció y que yo.l conega. E desige que tot lo món tinga de Ell coneixença, y pus lo coneixen, que l'amem, benehiem e glorifiquem, perço com és tot bo.

1350

Per semblant me esforce en fer tot quant Ell me mana tant quant és a mi possible, y no espere que Ell m'o diga, ans qualsevulla persona que m'ho diu de part de Ell yo ho fas ab molta reverència y devoció y ab molta alegria y consolació, ab diligència y humilitat y lo més ab bona voluntat, y açò en tots temps e lochs, y en açò conech quanta amor li tinch, en fer lo que Ell me mana.

1355

Car yo no conech que totes quantes persones són en lo món ni estan ab Ell, servint-lo, parlant ab Ell, fent-li grans reverències

42v

y grans carícies, y encara fins a / fer miracles, tant li plàcia y tant agrade y sia accepte a nostre Senyor quant li és agrada-

1360

ble aquell qui fa lo que Ell mane y serva lo seu manament, encara que facen qualsevulla cosa. Car lo nostre servey no és placent a nostre Senyor, ni nosaltres som agradables a nostre Senyor, si primerament nosaltres no fem lo que Ell nos mana fer, ço és, guardar los preceptes seus y manaments, com en ninguna cosa no pugam conformar la nostra voluntat ab la sua, tant quant és en fer lo que Ell nos mana fer, y açò ab bona voluntat. Encara --digué Amor de Déu-- pens molt sovint en lo que só obligat y pertany a

1365

mon offici, per fer-ho ab molta perfecció y tanta quanta a mi és possible y açò que li tinch promès. Car he-li promès de servir
 1370 lealtat ab tres donzelles qui són ací, ço és, Obediència, Pobretat y Castedat, y Ell les me ha donades per senyores. E com ve de matí e de vespre pens en mi com millor les poré servir -lo qual servici és en guardar-me que no les offena trencant un vot
 43r ho altre-. E dich a mi mateix: Vejam vuy com te regiràs / ab les
 1375 tues senyores e com los serviràs lealtat servant aquelles -per donar eximpli a totes persones qui aquests vots han promesos de servir a nostre Senyor-. E com ve al vespre deman compte a la mia ànima com he servit aquell dia a dites senyores, en modo y manera que tot lo meu estudi és en treballar com millor seré leal servidor de elles".
 1380

Digué Desijós: -"Per què feu tant estudi en servir aqueixes senyores?".

Respòs Amor de Déu: -"Sapiau que la causa és perquè aqueixes senyores són posades y cambres de Déu, y ningú no pot entrar a par-
 1385 lar ab Ell que no sia amich de elles. Car en gran manera se reposa Déu eternal en les persones qui votant a Ell estos tres vots los observen ab molta diligència y fortaleza, y ab aquestes parle molt freqüentadament per la perfecció de tals persones. Car és a Déu cosa molt més accepte que los altres actes, com sien actes de
 1390 molta perfecció davant Ell".

Capítol XXIII

- "Vera cosa és que yo tinch gran estudi dins mi mateix per
 43v guardar y / servir-les dins ^{mon cor} aqueixes tres donzelles. Y la causa és perquè són molt agradables a Déu, y en gran manera la primera,

1395 ço és, Obediència —que no és altra cosa sinó abdicació de la prò-
 pia voluntat—, és més agradable a Déu que no sacrificis y obla-
 cions moltes. E la rahó és car per la obediència he sacrificada
 yo a Déu la mia pròpia persona, emperò en los altres sacrificis
 se offerexen les altres carns y no pròpies. Y la perfecció de
 1400 aquesta volgué mostrar lo meu Senyor --digué Amor de Déu--, car
 per fer la voluntat del seu pare volgué pendre mort y passió, per-
 co que nosaltres aprenguéssim de subjugar la nostra voluntat en
 aquesta tan noble senyora com és Obediència, com Ell nos sia do-
 nat com a exemplar en totes nostres obres, car Ell volgué donar
 1405 la vida perço que no perdés aquesta senyora, ço és, Obediència.
 Y açò no penseu --digué Amor de Déu a Desijós-- yo ho faça for-
 çadament, ans ho fas ab molta alegria e jocunditat e consolació,
 e simplement, sens murmuracions, sens excusacions y promptament,
 44r sens tornar atràs la coha. Car lo verdader obe- / dient no pot
 1410 comportar espera en la obediència, sinó que promptament obeheix,
 y esforçadament, y tot açò ab molta humilitat, com Obediència
 sia filla de Humilitat, y la una no està separada de la altra,
 ans sempre van les dues, y ab una altra companyona qui's diu Per-
 severança. Car no per un dia deu obehir ningú al seu superior
 1415 mas per tots los dies de la sua vida. Y axí vull fer yo en
 aquesta mia senyora Obediència, car axí me par la guardaven los
 antichs pares, com aquell qui rega un arbre sech per tres anys,
 perço que no perdés aquesta senyora, y après de tres anys l'ar-
 bre sech dóna fruyt, qui se pot nomenar fruyt de Obediència.
 1420 Per lo semblant de aquell qui scrivint lo cridà son superior y
 faent una o no la volgué cloure per aquesta senyora Obediència,
 y après trobà tot lo libre scrit de letres de a.²⁵ Axí fas yo per

guardar aquella, car tinch temor que si ella se n'anava de mi
-com faria yo si no volia obehir al que m'és manat?- que yo no
restàs molt desconsolat. Car les persones que no volen obehir

1425

44v segueixen e imiten lo Cap del Peccat, ço és, lo di- / moni axí
com Adam, qui volent seguir lo consell del dimoni caygué per
aquell qui primer era caygut per supèrbia. Axí dich yo per temor
de perdre aquesta senyora, car vull sempre obehir.

1430

La segona, ço és, Pobretat, treball yo a guardar per la sem-
blant rahó de la primera, car són cambra y habitació ahon nostre
Senyor resta y reposa volenterosament, com la sancta pobretat vo-
luntària sia un retrahiment de l'amor de coses mundanes, ço és,
béns temporals, los quals apaguen lo foch de charitat en la nos-

1435

tra ànima, car los amichs de aquest món -com són les persones
abundants en riqueses- són enemichs de nostre Senyor. Y perço
--dix Amor de Déu a Desijós-- vull yo guardar ab gran estudi aques-
ta senyora, car lo seu contrari de aquesta senyora és un format
enemich de charitat, y per consegüent de Déu. Sia per semblant

1440

aquesta senyora, ço és, Pobretat, un medi per aconseguir paradís
molt singular, car dóna'm a mi e a qualsevulla mtiu de humiliar-
me, com ella sia filla de Humilitat, y per consegüent la discòr-

45r dia que ve per lo tenir, per aquesta és pacificada. Perquè / com

la discòrdia del món vingué per aquestos dos mots: Meu e Teu, si

1445

aquestos leva la sancta senyora Pobretat, segueix-se que dóna
gran perfecció a mi y qualsevulla qui la vol aquesta senyora guar-
dar. E de aquesta senyora y dels qui la tenen per sposa té en
gran manera cura nostre Senyor, com Ell mateix diga de la perso-
na qui tendrà aquesta senyora: «Yo seré ajudador y consolador seu
e miraré per ell en gran manera, y los exaudiré quant ells me pre-
garan per alguna casa saludable per la sua salut». Y perço me es-

1450

tudie en guardar-les, per les moltes utilitats que yo tinch de elles. Y per guardar millor aquesta senyora yo he fet un sanct propòsit dins mi, qui.s diu No deman res de haver, y aquest molt sovint lo repetesch dins mi, perquè més lo sagelle dins mon cor y voluntat.

La terça senyora, ço és, Castedat, guarde yo per semblant --digué Amor de Déu a Desijós-- y m'i esforç, com sia com les altres dos nomenades --ço és, Obediència y Pobretat-- casa de Déu, en lo qual desije habitar y reposar, y aquesta deuen guardar totes les persones del món se- / gons sos graus: de manco perfet, que és la matrimonial; més perfet, com la vidual; e molt més perfeta, com la virginal. E si totes persones casades y viudes són tengudes guardar aquesta senyora, molt més aquelles persones qui a Déu eternal han consecrat lo seu cors. Car, en sert, de aquestes tals se pot dir lo que ha scrit nostre Senyor, que ells són qui se són volguts castrar y tancar dins les parets de les sanctes religions per lo regne del cel, castigant y affligint lo cors ab lo apòstol, ab dos altres qui són: Temperància y Dejuni. Car, sens aquestes, ab molta dificultat pot valer ni ésser guardada esta senyora. Car la persona qui abunda en abundàncies de menjars y beures y sia jove no pot tenir seguretat que aquesta senyora estiga molt ab ell. E la rahó pot ésser perquè los altres vicis estan defora lo cors, emperò la sola rebel.lió de la nostra carn és qui està dins, y perço és de gran virtut vençre que la persona estiga en la carn y no viure carnalment. E perço --digué Amor de Déu al dit religiós-- yo per guardar aquesta, per quant és cosa / molt delicada, tinch dos propòsits. Lo primer se diu No desig res. L'altre se diu No pences en res sinó en

1480 lo teu Senyor. No parlant, emperò, del primer moviment sinó en
 la determinació de la voluntat. Car si yo vull guardar la senyo-
 ra, quant me ve un mal pençament y mala cogitació yo li done ab
 una pedra sobre lo cap; aquesta pedra és Jesuchrist crucificat.
 Y no.m vull detenir en tal pençament per quant ell me lançaria
 1485 la mia tant dolça senyora, ço és, Castedat. Y açò me fa estar
 ab molta puritat de cor y de ànima y de l'enteniment, la qual és
 un medi ab lo qual yo ame al Senyor e lo Senyor me ama a mi molt.
 Car sapiau vós, Desijós, que aquestes tres senyores fan una es-
 cala, la qual puja tot dret al cel. La qual escala té tres gra-
 1490 hons, que són: la primera senyora, ço és, Obediència; y la sego-
 na, ço és, Pobretat; y la tercera, ço és, Castedat. Per la qual
 pugen les persones qui volen hi amen molt al Senyor, ab los cos-
 tats de la escala, qui són la Sancta Oració y Sanct Dejuni. Y
 46v per aquesta escala pujant se'n pugen fins / en lo mont de Tabor,
 1495 ahon se transfiguren ab nostre Senyor faent tres habitacions, que
 signifiquen perfeta benaventurança --que serà en aquells qui estes
 tres senyores guardaran-- en lo Pare, Fill y Sanct Spirit. Veus
 ací --digué Amor de Déu-- com treball yo per plaure a nostre Se-
 nyor en guardar aquestes senyores. Y axí deveu vós fer, qui sou
 1500 religiós.

Capítol XXIIII

--"Per servir aquest Senyor en molta gran manera --digué Amor
 de Déu a Desijós-- me estudie que quant vinch davant Ell per ser-
 vir-lo ho parlar ab Ell, que vinga ab la major puritat de cor e
 1505 humilitat que puga, y prech a mon germà, ço és, Temor de Déu,

que vaja ab mi ab una nostra tia qui.s diu Reverència. E per te-
 nir aquesta yo pens en mi qui só yo e qui és lo meu Senyor. Car
 pens que yo no só sinó una cosa mortal, corruptible y miserable,
 y gran peccador, indigne del pa que minge per la multiplicitat
 1510 dels peccats que he comesos contra la sua magestat, y que mere-
 47r xia, per les tantes offen- / ses que comeses tinch davant la sua
 sancta magestat, que m'anichilàs, sinó que Ell és tant benigne
 que no ho fa per sola misericòrdia. Pense, per lo semblant, com
 Ell és magestat sagrada, intermenada, digníssim de tota lahor, re-
 1515 verència, temor, de tota glòria e honor. E pense com tots spirits
 benaventurats tremolen davant Ell y se lancen en terra prostrats,
 adorant-lo e benehint-lo. E pense com Ell veu tot lo meu cor mi-
 llor que no fas yo mateix, y que Ell me pot fer y desfer, e de
 totes les creatures pot fer lo que li plau. E que la vida y la
 1520 mort està en mà sua, damnació y salvació. E açò pensant yo dins
 mi mateix, moltes vegades me trenca lo cor pensant que un tant
 abominable inich té tant alt offici, y que tant sancta magestat
 permeta que yo li estiga tant prop de Ell y que li parle com si
 fos un gran amich seu. E moltes vegades li dich: Senyor, ¿per
 1525 què voleu que yo, tant gran peccador com só, yo haja de servir-
 vos, com Vós no hajau menester res de mi?".

Digué Desijós:—"Y, digau-me, ¿què us diu quant vós li dieu
 aqueixes paraules?".

47v / Respòs Amor de Déu:—"No sé, sinó que.m trenca lo cor e me
 1530 diu: No cures tu de axò, car Yo ho he fet e Yo sé per què, no
 cures de entrar en aquexos secrets sinó treballa de fer en lo
 meu servici tot lo possible. E perço com yo li vinch davant,
 primer li dich lo que só obligat, ço és, lo sanct offici divinal

ab la major attenció y devoció que a mi és possible. E après,
 1535 perquè sé que li plau, molt sovint parle ab Ell y estich ab Ell
 orant y contemplant les sues magnífiques obres, car sempre vol
 que tinga lo qui ora les sues iniquitats davant, perquè tinga
 més ocasió de humiliar, y per semblant vol que hom tinga la sua
 bondat e perfecció incomparable davant, recogitant aquella. E
 1540 aquí yo li offeresch la mia ànima e voluntat y tot mi mateix,
 donant-li a menjar una preciosa vianda qui és un sanct propòsit
 en lo qual se delita nostre Senyor. E lo propòsit és aquest:
 que yo abans estime més morir que peccar mortalment. Y aquest
 propòsit li fas yo confiant de Ell, car sens lo seu adjutori no
 1545 48r poria yo tenir ni proseguir aquest / sanct propòsit.

Capítol XXV

O quant fon' plasent a Desijós les paraules que Amor de Déu
 li havia dites. E digué-li:—"¿Y què és lo que vós feu per venir
 ab puritat de cor davant nostre Senyor?".

1550 Respòs Amor de Déu:—"La cosa més principal que yo fas per
 venir a puritat de cor és que estich vellant sobre los meus pen-
 çaments e tinch gran zel sobre la mia ànima, que ladres no.m ro-
 ben la puritat, la qual yo guart per lo meu Senyor. Per semblant
 guarde los meus sentiments tant quant puch, e per millor guardar
 1555 los dits sentiments pose davant mi Simplicitat, la qual tot quant
 veu escusa e porta a la més segura part. E si yo no vull haver
 temor de res vaig-me'n a estar ab lo Senyor. Y aquest és lo meu
 bé y la mia consolació, que yo estiga sempre ab lo meu Senyor,
 ni may estich saciat ni content ni tinch a mi mateix per segur
 1560 sinó quant estich ab Ell, e perço tinch proposat de dexar totes

coses y estar-me ab Ell, per no partir-me de Ell si no m'o mana

48v Ell. Car no / vull fer sinó inflamar la mia ànima en la sua amor
y servici, car açò basta per qualsevulla persona, ço és, tenir la
sua amor. E Ell me ensenyarà tot açò que tinch a saber e baste a
1565 mostrar a mi y qualsevulla persona, los secrets en les vies de
amar-lo y de no offendre la sua magestat, car quants llibres fan
en lo món no basten sinó aquell libre de la sapiència divina, ço
és, Jesús salvador nostre. Ni vull altre exercici, car molt gran
puritat aconsegueix la mia ànima, y més temor, devoció e reverèn-
1570 cia, més compunctió e fermetat, més rigor e enceniment, quant
estich ab lo Senyor que quant fas qualsevulla exercici, car en
los altres exercicis se diverteixen les potències de la ànima, ço
és, enteniment, voluntat y memòria, emperò quant pense en lo meu
Senyor no se escampen ni.s diverteixen. E per millor amar-lo, me
1575 esforç que quant yo li só davant, que no li gire la cara, ni la
esquena quant parle ab Ell, car par-me sia gran descortesia".

Digué Desijós:—"Declarau-me axò car no u entench".

Respòs Amor de Déu:—"Yo us diré: quant yo estic²⁶ dient lo
49r / sanct offici divinal ho fas alguna oració, e yo pense, y la
1580 mia memòria y enteniment se diverteix a pensar en aldre, lavors
me pens yo que li gire la cara" --digué Amor de Déu a Desijós.

Capítol XXVI

—"No faria encara res del que he dit --digué Amor de Déu a
Desijós-- sinó que fas una altra cosa, y és que yo treball tant
1585 quant a mi és possible de amar lo Fill del meu Senyor, qui és
lo pus bell, lo més bé, lo més obedient e dolç que may algú fos..
Aquest Fill ama lo meu Senyor tant quant si mateix, per quant

la similitut és causa de amor. Y perço com aquest Fill és lo
 més semblant al seu Pare que may serà ni sia estat fill a pare,
 1590 y perço lo ama tant son Pare y és tanta la amor que és entre Pare
 y Fill, y tanta unió que tots són una mateixa essència, una vo-
 luntat, un poder, un saber, una bondat, encara que sia entre Ells
 distinció real de persones, car lo Pare no és lo Fill ni lo Fill
 no és lo Pare. En aquest Fill ha fet lo Senyor, per mans de la
 1595 49v bondat, una pel·liça / de pastor, la qual vestint se és exit per
 casa entre nós, car en altra manera no l'haguérem pogut veure.
 E axí vestit lo tramès ab un cerró per lo món a cercar les sues
 ovelles que anaven perdudes. Y anat axí per lo desert, lo Senyor
 lo dexà matar a lops y a cans y no li volgué ajudar encara que po-
 1600 gués, car tot ho vehia, ans volgué que cans lo matassen a mort
 la més cruel que may fos, y a Ell més penosa que a qualsevol al-
 tre, perço com era Fill de Rey y molt delicat. Tot açò ha fet
 lo Senyor per sobres de amor que ns tenia e perquè coneguéssem
 tots los de casa quant de bé nos vol y que nosaltres lo degam
 1605 amar, pus Ell tant nos ama que a son propi Fill no perdonà sinó
 que per tots nosaltres lo ha donat a mort. Aquest Fill ama tant
 lo Pare que no crech sia vuy res al món en què tant puga hom plau-
 re a Ell com en amar aquest Fill seu. Y açò és lo que lo Senyor
 ama, y perço yo treball en amar aquest Fill y en fer-li plaers,
 1610 més que més en pensar en la sua vida y passió, y en semblar-li
 en los meus costums tant com puch, car tant com lo Senyor veu
50r algú més con- / forme a la vida de son Fill tant lo ama més.
 Encara altra cosa: que lo Senyor ama molt lo meu patge, y en
 sert és molt lo bé que li vol, y yo per amor de Ell ame lo meu
 1615 patge".

- "Com lo amau?" --dix Desijós.

- "Primerament dins mon cor, estimant-lo millor de mi, y encara que yo tinga més alt offici yo li fas plaer en so que puch ho que ell me demana honestament, e guart-me de enujar-lo, no li dich algun mal ni pens de ell mal, sinó que és virtuós, y per amor del Senyor yo li comport la sua condició. No dich mal de ell ni vull que ningú me'n diga, car no u comport, y los de casa, pus saben que yo me'n guart de ohir mal de mon patge, guarden-se de portar-me'n murmuracions. Yo desig que ell ame lo Senyor tant bé, e axí, e tant com yo, y que Déu lo fassa virtuós e bo axí com desig e vull ésser yo. Y no li tinch de res enveja, ans tinch gran plaer de tot son bé y profit, y del seu mal me pesa de cor, Y yo pens que ell sia un àngel de Déu y yo sia son esclau, y açò perquè sé que lo Senyor li vol gran bé, y me ha dit que açò que yo faré a ell, lo Senyor ho pren per si".

50v

/Capítol XXVII

- "Si yo no fos sert --dix Amor de Déu a Desijós-- que lo meu Senyor tingués per enemichs formats lo meu cors e lo món yo.ls amaria en gran manera, emperò, per quant só cert que lo meu Senyor los té per dos enemichs, he fet un compte dins mi mateix e un propòsit de avorrir-los y desamar-los e no tenir ab ells amistat en nenguna cosa. E per més tenir açò, dins lo meu enteniment he fet un gran propòsit de may pendre ninguna consolació ab ells, ni plaer ni deportar ni fer ningun cas de ells si, emperò, no m'o manava lo meu Senyor. Car manant-ho Ell a mi, yo pondere més lo seu manament que quantes coses són en lo món. Emperò que yo anant a parlar ab ells no fassa ni pose la proha en cosa que sia

contra lo seu manament ho precepte, y per més estar cautelós cerca los dos meus enemichs tinch aquesta cautela: que lo més prest
 1645 que a mi és possible treball en apartar-me de ells, com tinga per

5lr certa y infal.lible veritat que per bé que / ho fassa ab estos dos enemichs yo no puch res guanyar, sinó perdre en gran manera.

E per més complaure al meu Senyor precípuament en les coses que toquen a conservació de la religió, cerimònies, constitucions y
 1650 ordinacions, les quals encara que alguns no.n fassen cas, emperò sí fas yo. Car pens que si no fos plasent al meu Senyor que les féssem y guardàssem, que lo Sanct Sperit no les haguera fetes ni ordenades, y per poch que sia yo pens que és honor del Senyor, y perço yo la fas y vull fer ab molta diligència y devoció. En-

1655 cara --dix Amor de Déu-- yo pens una cosa la qual me dóna gran escalfament de cor y fermetat de amor y de bona voluntat: que si yo ame lo meu Senyor, ni l'honre, ni servesch, ni tinch zel de la sua honra y del seu servey, qui ho farà si yo no u fas?, qui.m tinch per lo més obligat que quantes creatures sien. Si los servidors serveixen los reys y los emperadors, per què no serviré
 1660 yo lo meu Senyor, qui m'ha fet seu?. Ans si tot lo món mancava, si no hagués nengú, ¿no mancaria yo fins a la mort, que yo

5lv no li fos / fael y leal servidor?. Y açò --dix Amor de Déu-- no u puch fer yo, ni una petita cosa, sens Ell, y perço yo li
 1665 deman la sua benedicció per a fer tot açò. Encara més yo avoresch los meus vicis y defalliments y treball en corregir-me y adobar-me tostemps. Encara per amor del Senyor, yo fuig y me aparte de tots quants són en lo món, y me n'aparte tant quant a mi és possible, encara que dins mi los tinch tots per àngels
 1670 y fills de nostre Senyor e a mi tinch per indigne de besar la

terra que ells calciguen. Emperò, si no és per molta necessitat, no vull conferir molt ab ells".

Digué Desijós:—"Y per què feu açò?".

1675 Respòs Amor de Déu:—"Yo fas açò per quant veig vuy que tant los hòmens del món com encara les persones religioses se perden per la desmasiada confabulació y freqüentació que tenen, tant entre si com encara ab los altres, y de aquí ve que no tenen molta devoció, sinó poqueta, ni recol.lecció, ans tenen molt escampament en los lurs enteniments. E perço yo m'í vull avisar y es-

1680 forçar-me en estar sol y sens freqüentació, car ab la molta freqüentació no y pot haver sinó molta perdició de temps y altres offenses contra nostre Senyor. Y perço me vull esforçar de apartar-me'n, per quant és gran servici del meu Senyor".

52r /

Dix Desijós:—"Guardau-vos del que dieu, car si vós tant vos apartau, diran los miradors que sou singular, y sempre causareu als miradors ocasió de malparlar e de maljudicar".

1685

Respòs Amor de Déu:—"No m'í done res, car principalment entench yo en servir a nostre Senyor y que li plàcia, y pus fas açò, no fas cas del que parlen los altres, car no done yo per açò ocasió de ells escandalizar-se. Emperò si ells se escandalizen, aqueix escàndel és dels farizeus, qui s'escandalizaven de les sanctes obres que obrava nostre cap de perfecció y mestre Jesús, al qual deu mirar qualsevulla persona qui vol aconseguir la sua gràcia. Perquè aqueix escàndel és accepte y no donat,

1690 segons dien los sancts doctors. Aquest és lo meu offici --digué Amor de Déu a dit religiós. E perço yo us avís, que és molta

1695 52v necessitat, si vós teniu tan gran desig e si vós / voleu haver al meu Senyor per medi de mi, qui só Amor de Déu, feu-ho axí com

fas yo".

Capítol XXVIII

Molt estigué espantat Desijós de les coses que Amor de Déu li havia dites. E dix-li:—"Digau, com feu açò haveu^{2f} por de res?".

—"Sí --dix Amor de Déu--, mester és que en tot açò que us he dit que.m tinga bé esment que no deix entrar Vana glòria ni Reputació de mi, car si les acullia tantost me faria lo Senyor lançar de casa sinó que tostemps aporte al meu costat Humilitat".

—"Bé.m plau --dix Desijós-- que m'avisau, mes prech-vos que.m metau en casa".

—"Anem --dix Amor de Déu-- e yo posar-vos he ab un altre companyó meu, qui té major offici".

—"Y com se diu?" --dix Desijós.

—"Diu-se Desijar Déu. Anem, donchs, molt vos ne prech".

Molt anava alegre Desijós, en companyia de Amor de Déu, cercant Desijar Déu, lo qual, com lo hagueren trobat, dix-li Desijós:—"Senyor, sou vós Desijar Déu?".

—"Sí --dix ell--, voleu res?".

—"Voldria --dix Desijós-- que.m prenguésseu per / servidor",

Molt plagué a Desijar Déu la bona voluntat que Desijós portava, e dix-li:—"Si vós voleu estar ab mi e haver a mi, és menester que vingau molt informat e fundat en Amor de Déu, car sapiau que del vi que sobrehix de les bótes de Amor de Déu se fa Desijar Déu, perço no us enganàsseu sinó que primer vos umplíau de amor de Déu".

—"Senyor --dix Desijós--, yo só estat ab Amor de Déu, qui m'ha informat en tot lo que tinch a fer, e yo ab la ajuda de nos-

tre Senyor ho faré lo millor que poré. Mes no gosaria dir-vos si tinch amor de Déu poca ho molta, car Ell sol coneix qui l'ama ho no, y en estes coses és millor humiliar si mateix e remetre-ho a nostre Senyor. De mi no us poria res més cert e segur dir que tinch un ca gros qui.s diu Bona voluntat, e tampoch no us penseu que sia meu, que donat-lo-m'han".

Molt plagué a Desijar Déu lo parlar de Desijós, perço com no gosava presumir que tingués gran amor de Déu. E dix-li Desijós:—"Prech-vos que.m digau lo vostre offici".

—"Lo meu offici e qualitat --dix ell-- és que axí com de major / coneximent de si ve hom en major avorrimet e menyspreu de si, e de major coneximent de Déu ve hom en major amor de Déu, axí mateix de major amor de Déu ve hom en major desig de Déu. Qui té a mi no desija res de aquest món, car yo.l fas de tan noble coratge que no desija sinó la més noble cosa e millor que al món sia, ço és, Déu. E yo.l fas rey e senyor e noble en tant que té per cosa ruyna e servil²⁸ que ell encative e sotsmeta la sua amor e desig e lo seu noble cor en res de aquest món. Qui té a mi no pensa sinó en Déu, no parla sinó de Déu, perquè allà hon és lo seu Tresor és lo seu cor e lo seu desig. Yo --dix Desijar Déu-- só menjar de la ànima sancta que viu de desigs. Yo só lo majordom de aquesta Casa de Charitat, e só porter de la cambra secreta hon lo Rey dorm, e tinch poder de obrir la porta de la cambra del Senyor e metre dins qualsevulla de mos amichs. Yo só lo pregoner qui vaig cridant per casa fins que despert lo Senyor e lo fas exir defora, e que.s do tot e comunike ab aquell qui.m tramet. Yo só lo missatger / més verdader de amor que ningun altre e que més prest só ohit per lo Senyor. Yo tinch poder

de fer menjar lo fruyt de l'arbre que hic tenim, lo més bell que
 1755 al món sia, lo qual se anomena Haver Déu".

Capítol XXIX

-"Digau-me --dix Desijós--, és dolç aqueix fruyt?".

-"No.s pot dir --dix Desijar Déu--, tant és dolç e suau, bé
 1760 és ver que segons que algú té lo gust millor e més disposat tant
 li sab més dolç. Car ha-n'i que tenen esmuçades les dents, e
 als tals no.ls és axí saborós, e perço no u desijan gayre, e ha-
 n'i qui de tot tenen lo apetit perdut de menjar per la febra que
 tenen, y los tals no saben què vol dir sinó per ohides, ans si.ls
 entra en la boca los és amarch".

1765 -"Qui són --dix Desijós-- los qui tenen les dents esmuçades?".

-"Aquells --dix Desijar Déu-- qui mengen coses agres e agudes".

-"Feu-me gràcia --dix Desijós-- que me'n doneu a tastar".

-"Bé.m plau --dix Desijar Déu-- que dieu tastar, car ací en
 1770 esta casa no.s pot hom fartar ni plenament menjar, sinó solament
 tastar".

-"Per què?" --dix Desijós.

54v -"Perço / --dix Desijar Déu-- que si hom se'n fartava ací
 en'havia hom complidament, no desijaria hom exir hic ni voldria
 hom anar a paradís, en lo qual hom se'n fartarà a son plaer e
 1775 menjarà tant com porà".

-"Com --dix Desijós--, y no és paradís esta casa?".

-"Sí --dix Desijar Déu--, paradís és, mas és paradís terre-
 1780 nal, car en aquest món la Casa de Charitat és paradís terrenal,
 emperò no és celestial, perço que hom no ha compliment de veure
 Déu sinó per fe e de haver-lo -que és tastar lo fruyt- fins que

hom sia ab Ell, ahon hom porà fartar-se del fruyt que ha començat a gustar ací. Y encara que estigam molt contents e alegres, emperò nengú no.s té per segur ans és menester que nos acompanyem ab Temor de Déu, qui és home del ferro".

1785   -"Com --dix Desijós--, y també hic vénen ladres com per lo camí?".

      -"Hoc --dix Desijar Déu--, ací se esforcen ells més, perço que se'n porten lo millor tresor. E com ladres hic manquen, entra hic sovint Vana glòria ab sa filla Reputació de si, que si

1790   no fos per Humilitat a tots nos hic trauria".

      -"Feu-me gràcia, donchs, que.m doneu de aqueix fruyt".

55r   -"Primer / --dix Desijar Déu-- és menester que us renteu la boca e que us escureu les dents, e que us laveu les mans, e los peus, e los ulls e tota la cara, perquè aquest fruyt no pot entrar en vexell que no sia net".

1795

      -"Y ahon me lavaré?" --dix Desijós.

      -"Veniu --dix Desijar Déu--, que yo us aportaré a una font viva que tostemps brolla nit e dia, qui.s diu Religió, e yo faré venir les serventes²⁹ del Senyor, qui us lavaran e hos faran

1800   estar munde, e poreu menjar del fruyt".

Capítol XXX

Alegre esperava Desijós prop la font, quant vingué Desijar Déu ab les donzelles del Senyor e dix-li: -"Veus ací aquestes verges que us lavaran".

1805   -"Y com se nomenen?" --dix Desijós.

      -"La una --dix Desijar Déu-- se diu Dolçor, l'altra Concòr-

dia, l'altra Pietat, l'altra Gràcia, l'altra Clemència, l'altra Indulgència, l'altra Misericòrdia, l'altra Benivolència, l'altra Benignitat, l'altra Comportació, l'altra Repòs, l'altra Severitat, l'altra Alegria, l'altra Discreció, l'altra Devoció, y es-

55v ta vos donarà un letovari per a / excitar lo apetit perquè ab millor desig e talent menjeu, e millor vos sàpia, e més profit vos fassa. L'altra és Religió, l'altra és Perseverància, l'altra Constància, l'altra Pau, l'altra Tractabilitat, l'altra Oració, l'altra Honestat, y yo, qui só lo darrer, qui he nom Desig, qui estich tostemps ab elles. Si vós teniu a prop aquestes vèrgens, elles vos hi poden molt ajudar a menjar del fruyt. E si vós menjau del fruyt, vós les tindreu ab vós, que may se n'aniran si no les lançau. Car són molt lépoles e allà hon veen de esta fruyta totes hi corren axí com abelles a la mel. Car no y ha millor senyal que hom meng de aquest fruyt que quant hom veu a la porta estes donzelles, axí com fan los mosquits allà hon ha vi".

1825 Molt fench alegre Desijós après que l'hagueren rentat e li donaren a tastar del fruyt. E dix-li Desijar Déu: "Puix menjat haveu, és menester que canteu e façau gràcies al Senyor, car no y ha ací ningú qui no cante e benehesca lo Senyor".

-"Com cantarem?" --dix Desijós.

-"Anem --dix Desijar Déu-- a nostre cor e yo metré-us ab

1830 56r aquells qui can- / ten".

E va'l aportar al cor, en lo qual estaven los cantors. La hu se dehia Benedicció, l'altre Honor, l'altre Lahor, l'altre Acció de Gràcies.

-"Ab aquests --dix Desijar Déu-- és menester que canteu".

1835 -"Com ho fan?" --dix Desijós.

- "Yo us diré --dix ell--: Los tres primers lo beneeixen, honren e lohen per la sua potència, sapiència e bondat, e per totes les sues virtuts, e perço que lo Senyor és en si mateix; lo dar-
rer li dóna acció de gràcies per los beneficis que ha fet a ell
e a tota creatura".

Capítol XXXI

Molt plagué a Desijós la manera e lo cant que fehien tant suau. E dix-li Desijar Déu: -"Vejau si us ne voleu tornar".

- "¿Y ahon aniré --dix Desijós--, que tant me costa venir hic?
Pus estich en bon loch no vull exir hic, car qui bé està no.s
moga. Yo no me'n vull anar si vosaltres no.m lançau".³⁰

- "No --dix ell--, que nosaltres no lançam a nengú si ell no se'n vol anar. Però si ací voleu estar, és menester que no estigau ociós, car ací no està ningú ociós".

1850 -"Y què faré?" --dix Desijós.

- "Feu lo que us manaran fer".

- "Y quant no.m diran que faça res, què faré?".

56v - "Cantau / --dix Desijar Déu-- e benehiu Déu, car per a can-
tar hic sou vengut. Y encara faent alguna cosa del que us ma-
nen podeu cantar dins vós mateix perquè no tingau la pensa ocio-
sa. Y encara vos consell una cosa: que si voleu venir en amis-
tat del Senyor e plaure-li molt, que tant com pugau, si no us
manen fer alguna cosa, que vos aneu a estar ab Ell tot sol par-
lant, e veureu quines coses vos dirà, e quins secrets vos mostra-
rà, e en quanta amistat vindreu ab Ell".

1860 - "¿Y com --dix Desijós--, tothom qui vol pot entrar en la sua cambra e parlar ab Ell?".

--"Sí --dix Desijar Déu--, pus que hom vaja en companyia de
 Humilitat. Ans vos dich que aqueix és lo seu delit e deport,
 1865 que hom sovint se vinga a estar ab Ell e que hom lo despert e
 que hom lo enuig e importun, car de una condició és que no vol
 estar tot sol. E per dolent que sia algú, vol que vinga a estar
 ab Ell, car és tant noble y tant generós que no.s cura de perso-
 nes ni fa differència pus que la ànima sia humil. Car a Ell tant
 1870 li costa hu com altre, e a tots los ha fets de una pasta. Ans
 57r tant com més vils són / les persones e baixes, més que més si
 elles se abaixen, tant més amor los mostra e més gràcies los fa,
 ans Ell ha elegit les coses vils de aquest món per casa sua.
 Perço que no pens algú que hic sia que ell s'o haja merescut és-
 1875 ser hic, sinó per pura bondat del Senyor. E vós --dix Desijar
 Déu--, si ací estau e voleu no perdre res, e cantar ab aquests
 cantors, e que lo vostre cant plàcia al Senyor, guardau bé aquests
 punts: Lo primer és Bona voluntat, lo segon és Humilitat, lo ter-
 cer és Pasciència, lo quart és Charitat. Si vós cantau ab estos
 1880 punts may vos desentonareu, car ab lo primer punt, que és Bona
 voluntat, cantareu cant pla. Ab lo segon y tercer, que són Hu-
 militat y Pasciència, cantareu contrapunt. Ab lo quart, que és
 Charitat, cantareu cant de orgue. E si per fet de sort perdeu
 lo punt e exiu fora de tots los tres punts, afferrau-vos ab lo
 1885 cant pla, que és Bona voluntat, e ab la ajuda del Senyor, pus
 vos esforceu en adobar-vos, Ell vos tornarà en regla y en to.
 E sobretot vos dich que en tot ço que fareu no us oblideu de
 57v menjar del / fruyt que portau de Casa de Humilitat, qui.s diu
Defidentia sui, e com més amor de Déu tindreu e més amich del
 1890 Senyor sereu, tant li offeriu més sovint e li donau a menjar de

aquest fruyt, car li plau e volenters ne menja".

Capítol XXXII

1895 "Molt vos voldria pregar --dix Desijós-- que.m porteu a parlar ab lo Senyor, pus tinch a estar en casa perquè.m conega".

"Bé.m plau --dix Desijar Déu--. Veniu ab mi".

Molt anava tremolant Desijós pensant que tenia de entrar en la cambra del Rey a parlar ab Ell, però pensant que Ell era tant benigne, e amorós, e affable, e generós, e noble, prenia algun esforç confiant en la bondat del Senyor.

1900 "Esperau-me ací a la porta --dix Desijar Déu-- e yo veuré què fa lo Senyor, e dir-li he com vós voleu parlar ab Ell".

Tot estava Desijós temorejant, pensant què poria dir al Rey.

"Veniu --dix Desijar Déu--, que ja he parlat ab lo Senyor. Entrau-vos allà dedintre e yo esperar-vos he ací".

1905 58r Ab molta / reverència e composició començà a entrar Desijós per la sala e, com veu lo Senyor, tantost se lançà ab molta humilitat en terra e comensà de plorar molt agrament. E no gosa-va alçar lo cap ni los ulls, car sabia que ell era estat gran enemich del Senyor e li havia fets grans enuigs e desplaers.

1910 E no podia res dir sinó plorant, pensant que estava davant aquella infinida bondat que ell tant havia offesa e molt enujada, e axí conexia la culpa de la sua consciència.

"Què feu? --dix lo Senyor--, no dieu res?. Alçau-vos, vejam què voleu".

1915 "Què diré³¹ yo, Senyor meu --dix Desijós--, davant la magestat vostra?, què puch yo dir ni parlar davant Vós?, car no dech yo parlar davant vostra magestat ni só digne de obrir la mia malva-

da boca davant vostres ulls, sinó que calle e plore e gemegue la mia iniquitat".

1920   -"Per què, donchs, sou entrat ací?" --dix lo Senyor.

      -"No hic só yo, Senyor, entrat --dix Desijós--, car no.m fóra tingut per digne de entrar en casa vostra".

      -"Qui us hic ha, donchs, aportat?" --dix lo Senyor.

58v   -"Vós, Senyor --dix Desijós--, me haveu fet / venir ací.

1925   Yo no sé per què, ni què havíeu Vós menester de mi, car prou me bastava que fos esclau e catiu de vostres servidors, y encara no u merexia. E axí, Senyor, pus Vós me haveu mès ací e a Vós plau que vinga a parlar ab Vós en vostra cambra, obriu Vós la mia boca e mostrau-me Vós què parle ni diga davant Vós. E posau

1930   en mi sperit de temor y reverència perquè la vostra magestat no sia offesa de un malvat peccador e inich com yo, car no és de rahó, ans yo voldria ésser lo cruel castigador y destruhidor de mi mateix que no que Vós, Senyor bo, siau enujat per un abominable com yo. Car no seria tant que una mísera creatura com yo

1935   no fos e seria molt que Vós, Senyor, siau vituperat e menyspreat per mi. Ensenyau-me Vós, Senyor, del que tinch a dir ni fer, car tot me pos en mans vostres e a Vós fas oferta de tot mi".

Capítol XXXIII

1940   -"Alçau-vos --dix lo Senyor-- e no cureu, que si vós voleu ésser bo e lo que deveu, Yo no.m recordaré de tots los enuigs que

59r / me haveu fets ni dits. E perço que siau millor Yo us vull dar dos mots, los quals vos aprofitaran molt, e sapiau-los bé guardar e tenir en la memòria. Los mots són aquests: Yo e tu. Açò és lo primer. Lo segon és Rey y esclau. Si vós --dix lo Senyor--

1945   sabeu usar de estes quatre paraules, elles vos aportaran a molta puritat de cor, e vos defendran de tots vostres moviments, e vos faran conversar en casa entre tots ab molta pau e repòs e charitat e humilitat, e guardaran la porta de vostre cor".

1950   --"Prech-vos, Senyor --dix Desijós--, que.m declareu en quina manera tinch de usar de aquests mots".

1955   --"Yo us diré --dix lo Senyor--: tot vostre exercici poreu aplicar en³²estes paraules, car tenen gran sentència e gran sentiment e per elles poreu venir a perfecció. Emperò per ara de present no us vull dir sinó algun poch breument, que puix en casa haveu de aturar; com vindrà per avant Yo us diré complidament tota la sentència. Com vós vindreu a parlar ab Mi, que vindreu molt distret y escampat de fer alguna cosa de casa que us hauran

59v   manat, vos feu / compte que Yo us dich estes paraules: tu e Yo, no hi ha pus. E axí oblidau-vos de tot lo món e de tot quant
1960   haveu vist ne ohit, e feu compte que no hi ha al món res sinó Yo e tu. Lo segon és per a vós que siau esclau de tots , e axí sereu humil e hobedient. E siau rey e senyor de vostra carn e passions e vicis, car als qui són reys fas yo grans richs e los do grans delits. E axí per ara no us dich més sinó que aneu en
1965   bon'hora".

--"Senyor, molt vos prech --dix Desijós-- que.m digau més coses de aqueixes paraules, e declarau-les-me".

--"Per què ho voleu ara --dix lo Senyor--, no us basta que Yo us promet de mostrar-vos grans coses sobre elles?".

1970   --"Voldria, Senyor --dix Desijós--, que m'ho diguésseu ara perquè ho voldria posar en scrit perquè no me oblidàs, e perquè puxa aprofitar a altri".

1975   -"¿Què sabeu, vós --dix lo Senyor-- lo sperit de aquell qui ho legirà si li plaurà ho no?. E perço no us ne vull ara dir més, sinó anau en bona hora".

        -"Per què, Senyor --dix Desijós--, voleu que me'n vaja de davant Vós? Ahon puch yo millor estar?".

60r   -"Perço --dix lo Senyor-- que / conegau que no sou digne de estar tostemps ab Mi sinó tant com Yo vull, car passaríeu perill de presumpció, e perço quant a Mi plaurà Yo us trametré a cridar".

1980   -"Puix axí ho voleu, Senyor --dix Desijós--, que me'n vaja, reste seu ací ab Vós lo meu cor, perquè honsevulla que yo sia tostemps lo meu cor estiga ab Vós".

        -"Yo só content per ara --dix lo Senyor--, car no penseu que tostemps que vullau ho pugau fer, car Yo no.l voldré tenir ab Mi per més humilitat e profit vostre. Car vull-vos avisar de una cosa, la qual per ventura ignorau, que Yo més treball en lo profit de mos servidors que no en lur consolació ho alegria, ans moltes vegades vull que hagen enuig e adversitat per lur profit".

1990   -"Almenys, Senyor --dix Desijós--, feu-me gràcia que us atu-reu ab Vós lo ca gros, car també és vostre".

        -"Axò molt me plau --dix lo Senyor-- e só molt content del que dieu, car si vós voleu aqueix porà estar ab Mi tostemps, que may no.s partirà de Mi, si vós voleu. Si, emperò, vós sou dili-gent, axí com se pertany, en comanar-lo'm sovint aqueix ca".

1995   60v   -"¿Y com,/ Senyor --dix Desijós--, que lo us cal comanar tan-tes vegades pus una vegada lo us coman?. Ho per ventura oblidar-vos ha".

        -"No m'oblidarà a Mi --dix lo Senyor--, mes perquè a vós no us oblide de Mi, vull que tant com més sovint me comanareu ho

lo vostre cor ho lo ca gros, que tant mereixcau e que tant vostra affecció se moga envers Mi e me reconegau per Senyor e que no sou sinó tant com Yo vull, car esta és la intenció perquè Yo vull que mos amichs molt sovint e contínua me comanen, demanen e diguen una mateixa cosa, perquè Yo veja qui és cascú. ¿E sabeu quant vos valdrà aquest comanar del ca gros a Mi? Més que pensau, car quesvulla que fassau y encara que en algunes coses falliau, pus teniu ab Mi lo ca gros fermat ab la corda de amor, tot vos aprofitarà en bé".

Capítol XXXIIII

Hisqué , donchs, Desijós dexant ab lo Senyor lo seu cor e trobà a Desijar Déu que l'esperava a la porta.

61r "Què haveu fet tant dedintre? --dix Desijar Déu--, ¿pensau que / lo Senyor se agrat de moltes paraules? Més fareu alguna vegada ab Ell ab un mot que ab cent".

"No --dix Desijós--, que encara me dóna de parer que hi he estat poch".

"Estau-vos per casa --dix Desijar Déu-- pus ja sou rebut. E yo vaig-me'n a la cel.la".

2020 "Anau en bon'hora" --dix Desijós.

2025 Molt pensava cada dia Desijós en les quatre paraules que lo Senyor li havia dites, e molt sovint les confegia unes ab altres e les mesclava, e tostemps venien bé. E moltes coses apropiava en elles. E com li venia algun contrari dehia: "No m'i done res que.m diguen axí, ho fassen, ho que m'honren ho menyspreen, car yo esclau só e als esclaus axò pertany". E si venia alguna delectació ho moviment dehia: "No, que yo rey vull ésser

e no esclau del meu cors e de tan dolenta cosa com és lo vici. Car lo qui és rey totes coses vils menyspresa, e és noble y generós, e no permet que lo seu cor sia esclau ni sotsms a viltat alguna, ni a passió ni a misèria".

Grans foren los profits que hagué Desijós en aquestes paraules, car a tota temptació satisfehia. E moltes vegades ell venia a / parlar ab lo Senyor, e començava a traure grans cartapagos e libres.

"Què feu? --dehia lo Senyor--, ¿que portau alguns contractes ho arrendaments?".

"No --dehia Desijós--, Senyor, sinó que voldria parlar ab Vós".

"Grosser! --dehia lo Senyor--, hi donchs, ¿que cal cartapasos ni papers per paralar ab Mi?".

"Perço --dehia Desijós-- que yo encara, per mi, no sé dir ni parlar tan bones coses com ací stan scrites".

"¿Com pensau --dehia lo Senyor-- que tot lo fet està en dir tals paraules ho tals? No està en axò sinó en la amor, e affectió, e humilitat, e reverència, que són dites, car a Mi molt me plau la simplicitat. Digau --dehia lo Senyor--, ¿no us basta prou les paraules que Yo us doní?".

"Daça, com diu la primera, Yo e Tu" --dix Desijós.

"Prou hi ha --dehia lo Senyor--. Parlem de axò. ¿Vejam qui só Yo e qui est tu? No cal altres rahons ni libres, ací hi ha prou que dir e pensar. No cal --diu lo Senyor-- de ací avant libres per parlar ab Mi sinó aqueixes quatre paraules, que si tota vostra vida estàveu tostemp tindríeu què dir y pensar e trobaríeu noves coses. Yo --dehia lo / Senyor-- só Rey, tu esclau. Ara parlem de açò".

No sabia què dir Desijós sinó que.s metia a plorar. Car com ell venia a parlar ab lo Senyor, e lo Senyor li obria la porta, tantost com ell pensava que estava davant lo Senyor, e que Ell lo mirava, se metia a plorar, sabent que estava davant lo seu Rey e Senyor, davant lo seu Bé, davant lo seu dulcíssim Pare, davant la sua Esperança, davant lo seu Refugi e Amor, lo qual molt sovint havia enujat. E moltes vegades, com ell plorava, lo Senyor li dehia: -"Per què plorau?".

- "Perço --dehia Desijós--, perquè no us am sinó que am a mi mateix³³ e vostre enemich lo món, e no só bo axí com deuria, ni só leal e fael amador vostre". E molt més plorant e gemegant ab molta dolor dehia: -"E per què no us am yo, lo meu Senyor?".

- "Perço -- dehia lo Senyor-- com est esclau e no rey. Sies, donchs, rey e Yo donar-te la mia amor e conservar-te he en lo meu servici, si tu fas lo que Yo te he dit".

Capítol XXXV

62v / Molt fench lo exercici que Desijós tragué de aquelles quatre paraules e molt profitós. E un dia Desijós començà de pensar en son germà, e vingué-li molt gran enyorament perço com li volia gran bé, e anà-sse'n a Desijar Déu e dix-li: -"Molt vos voldria pregar que trametéssem a mon germà algú que l'aportàs ací, car molt desig que hic vinga perquè ensemps ab mi visqués en Casa de Charitat".

- "Trametam --dix Desijar Déu--, pus tant ho voleu".

- "Digau-me --dix Desijós--: ¿ha-y altre camí per venir hic?, que per ventura ell com és tant bascos de trobar Amor de Déu, que no vinga per altre camí, e axí lo missatger errar-lo-hi ha

e no.l trobaria".

2085   -"No --dix Desijar Déu--, no y ha camí més curt, ni més segur, ni més dret que aquest, que tot lo aldre me par que sia perdre temps. Mes, pus vós dieu que ell tant ho desija de trobar Amor de Déu, yo.m dubte que ell no sia ja en lo camí y ben prop de la porta".

2090   -"Res poria fer --dix Desijós--, mas no s'i perdrà res per si ho per no, almenys conexas la bona amor nostra. ¿Qui trametrem?" --dix Desijós.

63r   -"Trametam --dix Desijar / Déu-- lo ca gros, pus ja sab lo camí, y ell lo hic aportarà ab la ajuda del Senyor y ab la diligència sua. Però, per millor segur, me par serà bé li trametam lo avís que deu tenir per lo camí, e los lochs hon lo pot errar e hon se pot perdre".

      -"Com ho farem?" --dix Desijós.

2100   -"Yo us diré --dix Desijar Déu--: trametam-li per scrit una hystòria que esdevingué a un monjo que volia venir ací e, per no tenir prou discreció, va errar lo camí. E per aquesta hystòria conexas los lochs hon pot exir defora camí".

      -"Quina hystòria és?" --dix Desijós.

      -"Yo la us diré" --dix Desijar Déu.

2105   Capítol XXXVI

      "Un monjo fonch, en una congregació, que havia nom Bé.m vull, lo qual estigué per algun temps servint nostre Senyor. Però pensà en si mateix que bona cosa era³⁴ amar Déu e amar son prohisme, car açò eren los manaments, e que hom no devia estar ociós, ni estudiar tostamps per a si. E per amor de açò ell se meté en

camí ab intenció de veure si trobaria algú que li digués alguna
 63v cosa de la amor/de Déu.

"Molt camí féu Bé.m vull per un gran desert, en lo qual tro-
 bava mal camí e molts barranchs que molt lo enujaven en tant que
 2115 sovint se'n volia tornar, emperò dehia a si mateix: «Comportem
 un poch que per ventura no³⁵ flurara³⁵ molt aquest camí e trobarem après
 bell camí e bells prats, en los quals porem reposar».

"E axí ab aquesta esperança ell passà part de son camí, fins
 que trobà una cabanya de pastors qui estaven al foch, perço com
 2120 era hivern e fehia fret. Molt fonch alegre, Bé.m vull, com veé
 los, pastors, e pres molt esforç e conort, e acostant-se a ells
 saludà'ls. Molt se meravellaren los pastors com veeren home axí
 ben vestit tenir fret, e digueren-li: «Digau, senyor, ¿què ser-
 cau per aquest desert?, ¿e com estau axí mort de fret pus tant
 2125 haveu caminat? Car, de bona rahó, qui molt camina algun tant
 se deu escalfar, més que més tenint tant bon hàbit com vós por-
 tau».

-«No --dix lo monjo--, no penseu que l'hàbit fassa passar
 lo fret, ni que l'hàbit me escalfe dedins, car no.m passa la pell,
 2130 64r e yo tinch fret dedins. E perço si vosaltres / me voleu donar
 un poch a menjar de aqueixes migues ho sopes que són calentes
 e tot lo cor me escalfaran».

-«No, mossènyer --digueren los pastors--, que ningú no pot
 menjar migues que no am a nostre Senyor e lo prohisme, e nosal-
 2135 tres no sabem si vós ho feu».

-«Digau-me --dix lo monjo-- vosaltres³⁶ com ho tinch de fer,
 car per açò hic só vengut e bé.m plauria saber-ho».

-«Si vós ho voleu saber, pàter --dix la hu dels pastors--,

és menester que ab lo voler que teniu que hi ajusteu obres, e
 2140 que ab molt desig e affecció ho cerqueu, car axò és una cosa que
 en ninguna manera la troba hom dormint ni estant ociós, ans per
 atènyer-la és menester que treballeu ab molta diligència e cura.
 E perço seria bo que vós caminàsseu encara més avant e yo crech
 que, si vós no errau lo camí, vós arribareu allà hon està Amor de
 2145 Déu e son criat Amor del prohisme».

"Molt se maravellà Bé.m vull de les paraules del pastor,
 e dix-li: «Digueu, germà, pot-se errar lo camí?».

-«Sí, mossènyer --dix lo pastor--, car passa perill que anant
 64v no us encontreu ab dues donzelles que van sovint / per aqueix ca-
 2150 mí, que.s dien Reputatio sui y Confidentia sui, les quals, si
 us encontraven, vos portarien a Casa de Supèrbia, que és un do-
 lent loch, en lo qual està Amor de si e sa muller Pròpia volun-
 tat, en loch de aportar-vos a Casa de Charitat, hon està Amor de
 Déu e son criat Amor del prohisme».

-«No tinch por de axò --dix lo monjo--, pus yo tinga bona
 intenció».

-«No digau axò, senyor --dix lo pastor--, ans deveu anar
 molt recelós e demanar als que trobareu per lo camí si anau bé
 ho no, car poríeu-vos enganar en la color del drap».

2160 -«Com --dix Bé.m vull-- me poria enganar?».

-«Creeu-me, pàter --dix lo pastor--, que aquexes donzelles
 són tan arteres que us donaran entendre hu per altre, car dir-
 vos han que molt bé anau, e que no hajau por de res que vós anau
 camí dret per trobar Amor de Déu. E moltes falsies que us diran,
 2165 car serà tot lo contrari, e axí si no demanau portar-vos han ab
 ulls tapats fins enmig de Casa de Supèrbia, e serà pijor, que

com sereu ben enfangat y enmig de la casa no u conexereu, car aqueixes fan perdre la vista dels ulls per bells que sien. E
 65r perço / no us cal dir que prou vos basta que tingau bona inten-
 2170 ció, car la intenció és un fust en què sovint s'i met corch, e hom creu-se que lo fust sia sencer y és tot corcat».

-«Y com coneix hom axò?» --dix lo monjo.³⁷

-«Yo us diré --dix lo pastor--: si voleu conèixer si lo fust és corcat ho no, la millor prova que poreu fer és que pegueu fort
 2175 sobre la pedra e, si ell té fort, bé poreu creure que no és corcat, e lavors poreu hedificar sobre ell al segur. Y vós, pàter --dix lo pastor--, per què voldríau trobar Amor de Déu?».

-«Perço --dix lo monjo-- que puga haver paradís e la glòria que nostre Senyor promet als qui l'amen».

2180 -«Bé.m plau --dix lo pastor-- que tirau vostra corda, car si axò no fos, per ventura vós no us curaríeu gayre de cercar-lo».

-«Déu o sap --dix Bé.m vull--, ara voleu vós entrar en la Trinitat? Mes, digau-me si us plau, aquest camí és molt aspre?».

2185 -«Aqueix camí, pàter --dix lo pastor--, és tant aspre e tant treballós quant vos planyereu vós mateix. E és tant fàcil e delitós com vos avorrireu e menyspreareu vós mateix».

65v "Molt se meravellà Bé.m vull, com pastor axí grosser li de-
 hia pa- / raules tant entricades. E, partint-se de ells, començà a pendre son camí."

2190 Capítol XXXVII

"No hagué Bé.m vull molt caminat quant se encontraren ab ell dues verges, la una se dehia Reputatio sui e l'altra se de-

hia Confidentia sui. Molt se alegrà Bé.m vull com les veé, e
dix-los:--«Digau, és aquest lo camí per anar a Casa de Charitat,
2195 hon està Amor de Déu?».

--«Sí --digueren elles--, veniu ab nós, que nosaltres vos
hi aportarem».

--«Com vos nomenen? --dix lo monjo--, car no voldria que
m'enganàsseu».

2200 --«No --digueren elles--, no hajau por de axò. A mi --dix
Reputatio sui-- dien Humilitat. E a mi --dix Confidentia sui--
me dien Esperança».

--«Molt me plau --dix Bé.m vull-- anar en vostra companyia».

2205 "Molt caminà Bé.m vull per lo desert en companyia de les ver-
ges qui l'havien enganat. E molts n'í vehia qui anaven per al-
tre camí molt més estret e més aspre, e la sua consciència remor-
dia'l pensant que per ventura aquell camí era millor, emperò tan-

66r tost Reputatio sui dehia-li:--«No / cureu que prou és bo aquest
camí, encara que no sia tant estret ni tant aspre, emperò tots
2210 van a un loch, car per moltes vies hi pot hom anar, y com vindrà
que sereu més avant si voldreu acursar ja ho poreu fer, car prou
hi sereu a temps».

--«No --dehia lo monjo--, que un pastor me ha dit que en tot
aquest desert, encara que n'í haja molts qui caminen, emperò diu
2215 que no hi ha sinó dos camins: la hu, de Humilitat, qui va a Casa
de Charitat e l'altre, de Presumpció, qui va a Casa de Supèrbia».

--«Dexau-los dir --dehia Confidentia sui--, que en moltes
maneres pot hom servir un senyor, e totes li són plasents. No
cureu, que bé bastau vós a venir a Casa de Charitat e de Amor
2220 de Déu per aquest camí, perço alegrau-vos e no cureu de pensar».

-«No --dehia Bé.m vull--, que aquell pastor me dix que lo camí de Charitat és molt espinós e aspre e molt estret, més que més en lo principi, e aquest no.m sembla que sia tal com ell me dix».

2225 -Dehia Reputatio sui: «¿Y com no us par que sia prou estret aquest?, ¿no cureu que pus vós sofferiu aquest treball prou és?
66v Mirau que / encara prou mal haveu passat, e males nits, e fret, e calor. Y, donchs, alegrau-vos que bé trobareu per ací Amor de Déu. ¿No veeu quants de coxos haveu dexats atrás que no caminen axí bé com vós? ¿Què voldríeu vós ara? ¿Metre-us en camí que per ventura vos cansàsseu e defallísseu? Guardau que la fragilitat humana alguna recreació ha menester, e hom no deu tant tirar larch que.s rompa sinó afluxar-lo algunes vegades. E hom no deu tantost voler córrer sinó caminar a poch a poch a peu ferm.
2230 E no deu hom despendre ses forces en un dia, que prou fa qui va per lo camí de les carretes e no.s met per sendes ni carrerons en què hi ha molts perills e molts qui.s perden, e perço és millor anar a peu ferrat».

"Semblants coses dehien les vèrgens al monjo enganant-lo.
2240 E com ell vehia los qui caminaven per altre camí tot estava aturat, emperò dehia-li Reputació sui:-«Dexau-los anar que modorrosón, car volen tantost pujar al cel, e tantost volen ésser dels primers. Per ventura són ypòcrits e tenen aldre dedins, ho fan-
67r ho perquè diga hom que / caminen molt e per bon camí. ¿No cureu
2245 que bo és fugir a vana glòria? E a vegades aquests tals volen córrer e saltar per barranchs e caen de morro. Dexau-los anar que no tenen prou discreció, que és mare de virtuts. ¿Que pensau que tot està en los treballs del cors? No pas, que nostre

Senyor la ànima vol, que per molt fatigar lo cors no penseu sia
 2250 gran perfecció, ans fa hom charitat en ajudar a si mateix y en
 guardar son cors per lo servey de Déu. Que més fa qui molts anys
 camina poch a poch que no aquell qui tantost vol córrer e se'n
 cansa»."

Capítol XXXVIII

2255 "Tot açò dehien les verges al monjo fins tant que foren arri-
 bats a Casa de Supèrbia. Molt fonch alegre Bé.m vull com veé que
 eren prop de poblat, e dix:-«Digau-me, quina casa és esta?».

-«Aquesta casa --digueren elles-- és la Casa de Charitat,
 hon està Amor de Déu».

2260 -«Prou he treballat --dehia ell dins si mateix-- e prou me
 costa venir hic». E axí, ab aquest pensament, arribaren a la por-
 67v ta, en la qual tro- / baren molta companyia de donzelles.

-«Bé siau vengut --digueren elles--, entrau dins pus Déu
 vos ha feta gràcia que siau arribat en tan bon loch».

2265 -«Moltes gràcies --dix lo monjo--, mes feu-me plaer que.m
 porteu a la priora perço com volria parlar ab ella».

"Molt li plahia a Bé.m vull lo hedifici de la casa, e com
 vingué a la priora dix-li:-«Digau, senyora mare, ¿com vos anome-
 nen?».

2270 -«A mi --dix Supèrbia-- dien Charitat».

-«Digau-me --dix lo monjo--, ¿està ací Amor de Déu ab un
 seu criat qui.s diu Amor del Prohisme?».

-«Sí --dix la abadessa--. Estau-vos ací en casa algun poch
 de temps perço com ells són anats un poch e no tardaran a venir,
 2275 y entretant veureu esta casa".

"Molt bon recapte féu donar la priora a Bé.m vull, y ell que.s donava bon temps pus que tothom li fehia solàs. No passà molt de temps --que ell estigué en casa ben servit e molt visitat per les dues verges: Reputatio sui e Confidentia sui-- que arribà Amor de si ab lo seu criat Menyspreu de altri. Molt se alegrà Bé.m vull en la sua venguda, e tantost anà per besar-li la mà, lo qual lo rebé molt / alegrement.

-«Senyor, sou vós --dix Bé.m vull-- Amor de Déu?».

-«Sí» --respòs Amor de si.

-«Pus yo --dix Bé.m vull-- he ohit dir que feu molts plaers a vostres servidors, e que los donau moltes consolacions e que per amor de vós hom ve a la glòria de paradís, e perço yo só vengut, si.m voleu per servidor».

-«Sí --dix Amor de si--,de bona voluntat estau-vos en casa que com vindrà per avant yo parlaré ab vós, e donar-vos he manera e conexença com me deveu servir e amar. Donau-vos bon temps --dix Amor de si-- e no us doneu basca de res ni enuig puix sou arribat en bon loch e nostre Senyor vos ha feta gràcia que siau escapat dels perills e laços del camí, e de la mar de aquest món, e siau arribat en port segur en aquesta religió e casa tan sancta. E pus ja us sou posat ab mi ab les promeses que me haveu fetes, no cureu de res».

"Molt plagué a Bé.m vull la consolació que Amor de si li donà, e com li dehia que no li calia passar basca de si mateix, pus que ja se era tot venut e donat a ell, e ja havia comanada la cura de si mateix a altri."

Capítol XXXVIII

68v

"Molt estigué Bé.m vull en casa e sovint rebia molts encontres, e vehia moltes coses qui.l fehien dubtar. Emperò Amor de si e Menysnreu del prohisme ho escusaven tot, e li donaven a entendre que tot era ben fet. E com més anava més amistat prenia ab les donzelles Reputatio sui e Confidentia sui, les quals li aportaven molts lagots, dient que ell era gran amich de Amor de Déu, e que fehia açò e allò per amor de ell, e que no era negligent axí com aquell, ni era murmurador axí com l'altre, ni era golós axí com aquell, ni trencador de silenci axí com l'altre, e dehien-li que.s donàs bon temps e que s'alegràs.

"Pus que la priora veé que Bé.m vull era vengut en amistat de Amor de si, ella comensà de trametre-li les sues filles, perço que l'enganassen.

"E primerament ella li trameté a Curiositat vestida de la roba de Charitat, perço que no la conegués. Y aquesta li fehia desijar e haver belles coses e bells libres e pintats e coses gentils. E la consciència remordia'l de açò, mes tantost Amor de si ho escusava dient: -«No cureu de ésser tan escrupulós pus que per / lo servey de nostre Senyor ho voleu, pus que no y poseu tota vostra affecció. Car la pobresa en lo sperit està, pus no sia cosa contra la religió ni contra lo manament del prelat no y fa res».

"Aprés la priora li trametia Luxúria ab molt dolents penaments e moviments y esguardaments. E la consciència remordia'l que.s devia confessar de açò, almanco que no havia tantost corregut als remeys necessaris axí com oració e dejuni, ni havia levat la ocasió de tals coses, e que era per negligència sua. Em-

2330 però ell no u volia fer, dient que pus ell no havia consentit deslberadament prou era.

"E après la priora li trametia Yra, e Rancor, e Detracció del prohisme, vestits de Zel de virtut. E com la consciència lo remordia, tantost lo criat de Amor de si ho escusava dient:

2335 -«No cureu que bé feu, que hom zel deu tenir per amor de nostre Senyor, e yrar-se perquè los vicis sien castigats».

"E jatsia que sia ver que hom deu haver zel, emperò no zel rancorós ni yrós, ni ab propi interès, lo qual zel manifestament
69v se mostra ésser dolent e corcat, car tantost / se encenen en yra

2340 e comensen a murmurar de son prohisme dient: Què pensau, en tal és tal e tal, e fa açò e allò, e yo no u dich per murmurar sinó que.m par mal. Com manifestament sia zel rancorós, car si fos bon zel e sanct, seria benigne e humil, dient a aquell qui ho deu corregir: Certament tal cosa he vista en tal, e no.m
2345 par bé. Yo no sé quina intenció té en fer-ho, e per lo bé que vull a la sua ànima voldria que fos de allò corregit. Açò és lo bon zel e sanct e mansuet.

"Aprés la priora li trametia Gula vestida de Discreció, y encara que ell no.s procuràs res, ni demanàs, ni desijàs sinó
2350 so que li era donat e de açò se tenia per content, emperò ella li fehia de axò menjar incompstament, e cuytat, e ab aviditat, e demasiat del que havia menester. E de açò la consciència remordia'l, emperò Amor de si li dehia: -«No cureu que nostre Se-
nyor per açò ha creades les coses, per mantenir los seus servents,
2355 e vós no menjau per vós, sinó per la comunitat. E hom deu subvenir a sa necessitat. ¿Que voldríeu vos tornar ètich e donar
70r destento a l'infermer y despesa a la casa?. Gran / virtut és

lo mig e no anar per los estrems. Què pensau que sia? A poch
 a poch vindríeu a desseguir-vos e los budells se estrenyerian
 e lo ventrell se debilitaria, e de ací a uns quants anys no se-
 ríeu bo a res sinó per a la infermeria. No cureu, que Omnia sunt
munda mundis et regna celorum non est esca et potus.³⁸ Dedintre
 té hom a treballar, que aquí està lo verdader dejuni»."

Capítol XL

"Aprés de açò la priora li trametia a Pereza e Negligència,
 e la consciència remordia'l e dehia-li que.s devia donar a ora-
 ció e a exercicis espirituals, emperò Amor de si li dehia:—«No
 cureu que prou fa qui segueix lo cor e diu missa. ¿Que voldríeu
 vos tornar ètich? No, que la ballesta no pot estar tostemps pa-
 rada, car algunes vegades hom dóna en sperit de frenesia volent
 fer estrems. Guardau, vós, los deu manaments e sereu salvat, e
 per gràcia de nostre Senyor ara prou los guardau en la religió,
 car no adorau ydoles / ni creeu en altres vanitats e superstici-
 ons, ni jurau fals, guardau les festes, no matau, no fornicau,
 no furtau, no levau fals testimoni, y encara que alguna vegada
 murmureu, tirar no y fa molt, misèria és humana e fruyta del
 claustro. No cal fer tant de cas, vós no desijau dones ni res
 de vostre prohisme, donchs, què voleu aldre?, ¿voleu ja muntar
 als cherubins? Prou vos basta que entreu en paradís en un racó
 detràs la porta. Y encara que esta nit no us leveu a matines
 tot és charitat, car no u feu per galloferia, sinó per cobrar
 millors forces y ésser més fort per al servey del Senyor. E si
 anau a passejar per la ciutat bo és esbravar-se un poch, que més
 fervent torna hom après».

2385 "De aquí avant la priora li trametia Indevoció e Tristor
de sperit, emperò Amor de si ho escusava. Aprés ella li trame-
tia Vana glòria, emperò Amor de si li dehia que bo és mostrar
les bones obres al prohisme perço que prenga bon exempli. Aprés
ella li trametia Inconstància, e sots color de bé ella li fehia
2390 71r haver e demanar molts libres e molts devocionaris e pen- / dre
molts exercicis, e fehia'ls sens ningun profitament en res. E
perço ell demanava diners a parents e amichs, e cercava modos
y maneres de haver diners e comprar tal libre e tal. E tot açò
escusava Amor de si dient que bo era haver molts libres per a
2395 millor conèxer a Déu, car molts luquets ha hom menester per en-
cendre lo foch e molts tions".

"De aquí a poch a poch venia en trepiditat e fredor de spi-
rit, car may era content de ningun libre, ni de ningun exercici,
e dexava la oració e meditació, e Amor de si dehia-li que bo és
2400 legir y estudiar un poch per millor apendre les vies de Déu.
E axí se lunyava de orar e meditar, e donave's molt a legir ara
un libre ara altre, ara un devocionari ara altre. E posava-li
la priora, en açò, una devoció falsa e un delit, que molt millor
li sabia legir que no orar. E com molt havia legit d'assà e
2405 d'allà no li restava sinó lo enteniment confús, de manera que
com més anava major amich era de Amor de si, y Reputatio sui lo
tenia bé a prop e li donava entendre que ell seria bo per açò
71v e allò, e que fra / tal no sap fer açò ne dir allò e millor ho
faria ell, fins a tant a venir a judicar son pastor e prior que
2410 no ha fet bé açò ni allò.

"E axí ell se avezà de menysprear les coses poques dient:
«Què és ara axò?». E axí trencar silenci, e ara aquesta cerimò-

nia ara aquella, «ben sé que no és peccat mortal, y, donchs, no està aquí la perfecció».

2415 "E axí a poch a poch menyspreava parlar demasiat, e ociós, e va, e murmurar, e perdre lo temps, e de aquí venia en seguedat de enteniment, e menyspreu e oblit de la sua consciència, en tant que la consciència, que al principi mordia e renyava algun poch, ara Amor de si la havia també ayezada que tot anava bé e pla.

2420 E de confessar no.s curava gayre, pus que hom se confés una vegada en la setmana. Emperò com venia al cap de la setmana tampoch se recordava ell de que.s tenia de confessar com aquella paret, sinó que anava allí com qui va a dir una rondalla que sap de cor. E axí.s confessava e dehia aquella norma de confessió

2425 usitada, que si.l demanassen mot per mot ell no sabia dir de
 72r què.s confessa, si no dich ma culpa, si hau- / ria dit axí ho si fet axí... No diu: «Dich ma culpa que pensí tal cosa, em plagué e trobí plaer en pensar-la, e no la lancí de mi. E parlí tals paraules per tal intensió.³⁹ E fiu açò e allò a tal hora, en tal loch, davant tals persones e tantes vegades». No diu res de açò, sinó que tota la confessió és condicional, e perço, de bona rahó, la absolució deuria ésser condicional, perço que no valgués res.

2435 "E tot açò venia a Bé.m vull per la seguretat de la consciència, la qual en tota la setmana no havia scrit ni notat res contra si mateixa. E axí, creent-se molt aprofitat, anava atrás."

Capítol XLI

"Pus que la priora veé que Bé.m vull aprofitava molt en la amor de si, e que la sua consciència anava plana e molt segura,

2440 ella determinà de casar-lo ab la filla de Amor de si, que, s de-
 hia Pròpia voluntat. E perço que Bé.m vull no conegués a Pròpia
 voluntat --car era per tothom maldita--, ella la vestí de moltes
 72v robes, e ara se vestia unes e ara / altres. E pus ell fonch ca-
 sat, la priora li dix que prou hic havia estat, que si volia ja
 2445 se'n podia tornar.

"Tornà, donchs, Bé.m vull, al monestir de hon era exit, e
 portà ab si son sogre, Amor de si, e sa muller, Pròpia voluntat,
 e dues serventes: Reputatio sui e Confidentia sui.

"Molt fonch alegre lo prior com sabé que Bé.m vull era tor-
 2450 nat de cercar Amor de Déu, e anà per veure'l e dix-li: -«Digau,
 mon fill, haveu trobat Amor de Déu?».

-«Sí, pare» --dix lo monjo.

-«Molt me plau --dix lo prior--. Bé siau vengut».

"Molta fonch la amistat que Bé.m vull pres ab sa muller,
 2455 e molt la complahia en tot ço que podia, en tant que ella lo sub-
 jugava de manera que no fehia res sinó so que ella volia, e per
 ella se dexava regir. Ella, emperò, lo tenia axí catiu que.l
 portava per lo morro allà hon volia, e comensà-li a entrar a poch
 a poch e fehia-li demanar licència de anar a tal part e a tal,
 2460 e de fer açò e allò, e de no anar a tal obediència, e après fe-
 hia'l ésser solícit e curós de fer açò e allò que no pertanyia a
 ell, e de metrés hon no era demanat, y en obediències y exerci-

73r / cis que li plahien. E dehia-li Pròpia voluntat que més val
 obrar que orar, e fehia-li posar la affecció en fer açò e allò,
 2465 e com lo prior li manava alguna cosa, sabia-li tan greu com la
 mort que hagués a dexar so que Pròpia voluntat li fehia fer, e
 li'n donava més sabor e delit e dolçor, e de aquí venia que may

fehia res de bona gana ni ab alegria, sinó so que a ell plahia e allò en què trobava consolació. E si la cosa que li manaven
 2470 no li plahia, ell cercava modos y maneres ab lo prior que no li manàs fer, dient que.s trobava molt desconsolat e que allò li era molt contrari, e tostemps demanava al prior que li fes fer so que li plahia. De tal manera que Pròpia voluntat lo portà en punt que de súbdit era prior, e son prior era son súbdit, e
 2475 no li gosava manar sinó so que a ell li plahia, per no conturbar-lo e donar-li ocasió que.s perdés."

Capítol XLII

"Veent, donchs, Pròpia voluntat, que son marit tant bé na-
 73v vegava ab vent en popa, ella lo conturbava en lo sperit,/car com
 2480 no.s fehia ço que a ell plahia, e com les coses anaven contra la sua affecció ho en alguna cosa lo prior no fehia ço que ell demanava, ho volia, gara davant!, tot era conturbat, tot impacient e trist, e murmurava dins si mateix e defora ab altres, e venia en no estar content de la casa ni de ningú. E dehia-li
 2485 Pròpia voluntat: -«Que has tu menester estar ací? Car lo prior te té en tema e.t persegueix, l'altre te vol mal, l'altre no.t voldria veure... ¿No veeres, tal dia, lo prior què va fer? Mira que a fra tal no u fa. Axí may hic estaràs aconsolat ni faràs res de bo, ni.t pots donar a oració, ni a liçó, ni estar un
 2490 poch recol.legit, ni may te'n pories aprofitar. Ves --dix Pròpia voluntat-- e digues al prior que tu vols mudar de casa ho de religió, e per ventura ab aquest torcedor lo prior farà ço que tu vols e no.t contrastarà en res e te amoxarà e complaurà perquè no te'n vages»."

Capítol XLIII

--"Veus ací --dix Desijar Déu-- com aquest monjo encara que

74r començà a cercar / Amor de Déu, emperò perquè no caminà per lo
camí, sinó que fonch negligent en demanar y en fer força a si
mateix, ell trobà Amor de si e a Pròpia voluntat, y en loch de
repòs y descans e quietut que esperava en la religió, per culpa
sua estava desconsolat, e trist, e conturbat, e temptat e apare-
llat a tot mal. Scriu, donchs, açò a ton germà perquè sàpia quin
camí té de pendre per venir ací, e que sàpia hon se pot errar
lo camí, perço que en loch de venir ací no vaja a Casa de Supèr-
bia, de la qual vos guart aquell Senyor al qual és lahor e glò-
ria. Amén".

Ací comença la segona part de aquest libre, hon posa la part de contemplació.

Capítol primer

2510 Molt estigué Desijós en casa del Senyor servint-lo lo millor que podia, e pensà en si mateix de ajustar e fer un libre del
 74v millor que trobaria ne / so que legís, lo qual no tractàs de altra cosa sinó de aquelles paraules que lo Senyor li havia dites, ço és, Yo e Tu, lo qual libre volgué nomenar Libre de Amor,
 2515 perço com per ell crehia venir en molta amor del Senyor.

E per millor fer açò un dia entrà en la cambra del Senyor per demanar-li gràcia per ajustar aquest libre. E com ell tocàs a la porta donà-li de parer que lo Senyor dormís, e estava tot en si mateix com no li responia, fins tant que dix: -"¿Què feu, Senyor? Per què dormiu?".

- "No dorm --dix lo Senyor--, mes fas aparès de dormir".

- "Y per què, Senyor --dix Desijós--, feu aparès de dormir?".

- "Perço --dix lo Senyor-- que veja com se regeixen aquells qui estan en casa, e perço que prove si fan bondat, e quina lealtat me tenen, car com Yo estich davant e vaig per casa tothom va bé".

2525 - "Senyor --dix Desijós--, yo voldria fer un libre qui parlàs de aquells mots, Yo e Tu, e voldria demanar-vos consell en la manera que.l poré fer, perço que yo puga venir en molta amor
 2530 vostra".

- "Molt me plau --dix lo Senyor-- la simple intenció de mos
 75r servidors, e pus tant me pregues que / Yo te done consell en qui-

na manera poràs fer aquest Libre de Amor, Yo t'ó diré: Moltes
són les maneres ab què la devota ànima pot venir en amor mia, em-
però sàpies que no hi ha cosa millor ni més certa, que és oració,
car aquí se tanca tot altre exercici, e aquest és lo més dolç
e preciós".

"Per què, Senyor --dix Desijós--, la oració indueix la àni-
ma en vostra amor més que tot altre exercici?".

"Yo t'ó diré --dix lo Senyor--: perquè en qualsevol exerci-
ci la ànima és escalfada e induhida en la mia amor per conferi-
ment que fa ab si ho ab altra creatura. Mes en la oració és es-
calfada per Mi mateix, ab qui ella parla, car si tu tens fret
bé.t pots escalfar tocant coses que sien caldes, emperò molt més
te escalfarà lo foch mateix si a ell te acostes, lo qual escalfa
les altres coses. Axí la ànima que en la oració se presenta e
acosta a Mi és cremada del foch de la mia amor, lo qual no cre-
ma mes consumeix tota la impuritat de la ànima. E aquí és ple-
na de temor e reverència, plena de penediment dels seus defalts
ab propòsit de esmenar, és plena de compuncció,⁴⁰ / és plena de
amorós desig de Mi, és plena de humilitat, és fermada en lo de-
sig de la honor mia e servey. Què.t poria dir? Creu-me, que
per imperfet que algú sia e indigne, no pot trobar millor, ni
més vertader, ni més sert camí de perfecció que és amor, la qual
no.s pot haver sinó per oració. E perço, si tu pots reduhir los
teus exercicis a oració, molt bé faràs, e de aquí vindrà que may
lo teu cor estarà sinó ab Mi. E perço Yo.t diré què faràs. Per-
ço que no hajes tant de treball Yo.t diré dos llibres, los quals
molt perfetament parlen de aquells mots, Yo e Tu, los quals van
e proceeixen per modo de oració. La hu és de sanct Agustí, qui.s

diu Soliloquiorum, e aquest parla de aquest mot: Tu. L'altre és de sanct Joan Chrisòstom, que.s diu Divina contemplatio, lo qual libre parla de aquest mot: Yo. E si tu tens aquestos llibres no has menester més per venir en molta amor mia."

Capítol II

Aprés que Desijós hagué trobat los dits libres he hagué estat en casa per / algun temps, un dia vingué a ell Desijar Déu e dix-li: -"Què feu, Desijós?".

- "Ja veeu, pare" --dix ell.

- "Molt desig tinch --dix Desijar Déu-- que vós cantàsseu, segons la manera que yo us he mostrat, molt millor, car veig que molt sovint estau desentonat e regullós, e perço voldria que vostre cantar fos suau e dolç".

- "Molt vos ho estimaré --dix Desijós-- que.m doneu alguna manera, car encara que sàpia lo cant e los punts que me haveu mostrat, emperò no sé tenir la manera. E perço molt sovint me ve tristor de sperit e tedi de mi mateix, que ni trobe delit en cantar ni en res de bo".

- "Perço --dix Desijar Déu-- com yo me temia de axò só volgut venir a vós per donar modo y manera per a vós, que tostemps canteu en sperit de alegria. E perço yo us vull fer un psaltiri, axí com diu lo psalmista,⁴¹ lo qual psaltiri tindrà deu cordes, e deu clavilles per tenir aquelles. E ab la vostra veu yo us amostraré de tocar, e axí de aquesta manera sabreu sonar e cantar".

- "Molt vos prech --dix Desijós-- que.m digau si us plau per quina causa ho rahó me voleu, vós, / mostrar de sonar".

2590 -"Yo us diré --dix Desijar Déu--: vós deveu saber que lo encens no crema ni dóna olor si hom no.l met en lo foch primer, ni lo foch que està cubert de cendra no pot cremar si hom no bufa primer, e axí ell se encén a poch a poch, e com lo foch és encès , posa-hi hom lo encens e dóna bona olor, lo qual no faria si hom lo lançàs sobre lo foch esmortit. Semblantment aquest psaltiri que yo us faré serà un instrument ab lo qual tocant
2595 primer poreu despertar la vostra affecció e inflamar vostre spirit. E axí alegre y en amor encès poreu entrar en la cambra del Senyor y cantar de millor gana, car lo Senyor vol que qui canta que estiga alegre e, que si hom vol entrar per offerir-li lo encens de oració, que en l'altra mà port hom foch de devoció".

2600 -"Y si hom no té foch?" --dix Desijós.

- "Perço és menester que qui ho sab fer que cerque, e per amor de açò yo us vull fer aquest psaltiri. Que quant voldreu traure foch que us assegau un poch e que obriau vostra caxa e prengau lo psaltiri e comenceu de tocar les cordes, e veureu

2605 77r quant prest lo vostre cor se encendrà".

- "Y com --dix Desijós--, ¿si hom no ha psaltiri no sabrà haver foch?".

2610 - "Sí --dix Desijar Déu--, qui no ha psaltiri prenga lo remey comú per traure foch, ço és, prenga lo foguer e la esca, e bata la pedra viva e tantost surtirà alguna purna en la esca e la ensendrà, emperò perquè tothom no sab traure foch de la pedra, perço yo us vull fer aquest psaltiri que serà per a despertar a quisculla, per adormit que sia".

- "Declarau-me axò" --dix Desijós.

2615 - "Yo us diré -dix Desijar Déu--: La pedra viva és lo nostre

dulcíssim Senyor y Mestre Jesús, qui tota està plena de foch de amor e charitat. La esca és la nostra affecció, que fàcilment se encén ab un poch de foch, ho bo ho dolent. Lo foguer qui fa exir lo foch és la cogitació, la qual trau foch batent en qual-sevol loch. E si hom vol haver lo foch de amor és menester que lo foguer de la cogitació no bata sinó la pedra Jesús, car fàcilment la esca de la affecció se encendria si batia en altres coses. Emperò, com vos he dit, tothom no sab traure foch de esta pedra".

2625 77v -"Feu-me gràcia --dix Desijós-- que.m / doneu aqueix psaltiri perquè sàpia traure un poch de foch de aquesta mia affecció tan morta e tan freda e tèbea".

- "Molt só content" --dix Desijar Déu.

Capítol III

2630 -"Aquest psaltiri --dix Desijar Déu-- serà de dos fusts e tindrà deu cordes, les quals estaran ligades ab deu clavilles, e cada corda tindrà son temple, e una donzella haurà especial cura e offici de sonar-lo. Lo loch e caixa hon ell estarà serà net e buyt.

2635 "Primerament serà lo dit psaltiri de dos fusts: la hu burell, l'altre vermell. Lo burell és la vida activa, la qual ab treball e aflicció se passa. Lo vermell és la vida contemplativa, que en amor tota la ànima encén. És lo fust burell la temor de nostre Senyor, que fa estar la ànima a les coses del món burella e negra, e no la dexe vanament alegrar-se. És lo fust vermell la amor que de tot crema y encén la ànima, e la banya en la sanch del seu Amat. Aquest psaltiri he volgut fer de dos fusts ensemps

2640

2645 78r ajustats, car lo nostre cant no plau al Senyor / si no és en vida activa e contemplativa, la qual lo seu dulcíssim Fill ha tenguda per exemple nostre, emperò lo fust burell està baix e lo vermell està alt, axí com més noble.

2650 "Les deu cordes del psaltiri són aquestes: La primera, la memòria dels peccats. La segona, memòria de la mort. La tercera, memòria del judici final. La quarta, memòria de infern. La cinquena, sancta conversació. La sisena, consideració del món. La setena, consideració de la Ciutat de Paradís. La vuytena, consideració dels ciutadans de aquella. La novena, consideració de nostre senyor Déu. La deena, consideració dels seus beneficis.

2665 "Aquestes deu cordes seran partides en tres parts en aquest Psaltiri de Amor --car axí vull se anomene--, segons que tres maneres hi ha de amor, ço és, amor interior, amor exterior, amor superior. Aquests són tres graus per los quals hom puja en paradís, ab lo adjutori de la Sanctíssima Trinitat. Aquests són lo sagell de tota scriptura y exercici spiritual, ço és, amor inferior a si mateix, amor exterior al prohisme, amor superior

2670 78v a nostre / senyor Déu. Aquest és lo sobreexcel.lent exercici de tota acció y contemplació, esta és la font de hon neixen totes les aygües e rius de les Scriptures, a la qual font, après de haver regat y rajat, tornan; e si a ella no tornen e a ella no endrecen, lurs vies són amargues e van fora camí.

2670 "Tres parts seran fetes, segons dit havem, de dites cordes. Les quatre primeres, en la primera part, per tocar la amor de si mateix. La sinquena corda, en la part segona, per tocar la amor del prohisme. Les altres sinch, en la tercera part, per tocar

la amor de nostre senyor Déu. Les sinch cordes que són per tocar la amor de si e del prohisme estaran posades, en lo psaltiri, en la més baixa, ço és, la burella, per tocar la vida activa. Les sinch últimes estaran en lo fust vermell, per tocar la vida contemplativa."

Capítol IIII

"Abans, emperò, que vingam a tractar de aquestes cordes en especial, parlarem primer de la sufficiència de aquesta divisió 79r de cordes, la qual és aquesta. Cer- / ta cosa és que la cosa que a diversos fins té aplicació primer deu ésser divisa que hom proceeixca ho determèn de ella. Com, donchs, amor tinga equivocació a amor interior, exterior e superior, és necessari fassam la dita divisió de cordes en tres parts, perquè sapiam de quina amor tocam.

"Es, donchs, la primera amor de si mateix, la qual amor, si virtuosa e sancta és, no.s pot haver, perço com naturalment som inclinats a amor viciosa e deliciosa de nostre cors, e naturalment desijam plaers e alegries e delits e avorrim tot treball, mal e pena. Com, donchs, axí naturalment siam inclinats a amor viciosa, és cosa certa que, si amar-nos volem virtuosament, no u podem fer naturalment. Si, donchs, naturalment no, segueix-se que no per nostres forces, sinó per gràcia de nostre senyor Déu movent la voluntat nostra e confortant nostre cor en la virtut. Posat, donchs, aquest fundament de humilitat devem saber que aquesta amor de si mateix virtuosa està en menysprear si mateix e avorrir, car aquell qui menyspresa e ha en hodi la sua 79v ànima, aquell la guar- / da en la vida eterna perço que la ama,

car no li pot major amor tenir que desijar que estiga en glòria e vida eterna. Com, donchs, verdadera amor de si mateix sia avor-
 2700 rir si mateix, e açò no.s puga fer naturalment, és necessari que ab la gràcia de nostre Senyor --com dit havem-- treballem arti-
 ficialment en amar-nos virtuosament, ço és, ab art, induhint nos-
 tra ànima per meditacions e consideracions en menyspreu de si mateixa e desestimació e en rigor contra si. E açò deu fer pri-
 2705 merament per temor, car la temor del Senyor és principi de saviesa e de virtut, e sens temor ningú pot ésser justificat.

"Es, donchs, la temor un agulló qui puny la nostra ànima, e li fa fer e desijar ço que no vol, e fer força a si mateixa e luytar contra si. És ver que com⁴² ella ha haguda la amor supe-
 2710 rior per aquesta temor, car aquella bandeja e foragita aquesta. Emperò molt és cosa segura, après de haver atesa la superior amor, tornar sovint en aquesta, que és temor per foragitar de la ànima tota confiança de si, e tota vana seguretat, e tota te-
 80r piditat, e re- / fredament, e remissió, a les quals som molt in-
 2715 clinats."

Capítol V

"Són, donchs, les primeres quatre cordes quatre considera-
 cions per induhir nostra ànima a temor, de la qual neix humili-
 tat, que és menysprear e avorrir si mateix. Y encara que estes
 2720 cordes sien per manera de meditació, que és acte del sperit, però estan posades en lo psaltiri en la part jusana, de la vida activa, car lo principi de vida activa és conrear lo seu camp, e arrancar les spines, e purificar e denejar si mateix, lo qual hom no pot fer sens gran treball e luyta e rebel·lió del sperit

2725 e de la carn.

"Posada la primera amor en la vida activa, segueix-se la segona amor, que és la exterior, en aquella mateixa part, car ningú qui no haja la primera amor interior, no pot haver la segona exterior, ni tocar la quinta corda que pertany a ella, ço és, 2730 la sancta conversació. Car aquell qui no menyspresa si mateix 80v e desestima, no pot amar lo prohisme, car tostamps voldrà / sos desigs, e apetits, e plaers, e no comportarà son prohisme, ni.l complaurà, per no fer desplaer a si mateix. Y en tot sercarà lo seu profit e consolació, e no del prohisme, e si lo prohisme fa 2735 res que no li plàcia tantost se encén en yra e menyspresa lo prohisme e estima a si, e judica'l y escusa a si.

"Emperò lo qui desestima a si fa tot lo contrari, car avor-reix si mateix com un sach de fems, la qual cosa ateny per temor e humilitat. És ver que en los perfets aquest menyspreu e deses- 2740 timació de si és molt excel.lent e millor, car és per pura amor de nostre Senyor. Però als qui comencen, que encara no han gus-tada la amor del Senyor, és necessari tasten un poch de aquesta rael amarga de humilitat per temor, als quals és amarga en lo principi, emperò après molt és dolç e suau lo jou del Senyor, 2745 e molt lauger, perço com amor lo porta, la qual soffereix tota cosa e és més fort que la mort."

Capítol VI

"Posades les sinch cordes en la vida activa, pertanyents 81r e tocants la pri- / mera e segona amor, degudament se segueixen 2750 les altres sinch per tocar lo amor tercera en la vida contempla-tiva, en la part superior del psaltiri. Car axí com nengú no

pot amar lo prohisme que no menysprea a si mateix, axí per lo semblant⁴³ ningú pot amar a nostre Senyor, lo qual no veu, si també no ama lo prohisme, lo qual veu, car ningú pot de un extrem
 2755 passar en altre sens passar per lo medi. Com, donchs, la amor de si sia un extrem, és necessari per passar a la amor de Déu, que és l'altre extrem, passar per un medi, ço és, la amor del prohisme. Emperò per tal com amar lo prohisme per la quinta corda, que és sancta conversació, és cosa virtuosa, la qual no.s
 2760 pot haver sens dificultat car la virtut està en les coses difícils, perço serà menester posar alguna consideració e art ab la qual nostra ànima sia induhida en amar, honrar y estimar lo prohisme.

"Semblantment com nostra ànima, per lo pes de la carn, sia
 2765 fexuga e tarda en pujar sobre si per haver la amor superior, serà necessari posar les sinch cordes, les quals alcen e pujen en
8lv alt lo seu / desig e affecció."

Capítol VII

"Haguda notícia, en summa, de la fi de nostre psaltiri, resta a tractar en particular de les cordes, e tempres, e clavilles,
 2770 e posar regles per hon lo cant vaja, e posar los punts en què estarà entonada la música.

"Es, donchs, la primera corda memòria dels peccats. Per tocar bé esta corda, e totes les qui.s segueixen, posarem quatre
 2775 punts, en los quals començaran y estaran entonades totes les cordes. Lo primer punt és: què és?. Lo segon: qual és?. Lo terç: de qui és?. Lo quart: per què és?. Ab aquests quatre punts se poran molt complidament tocar les cordes.

"E, segons dessus és dit, una donzella ha propi offici de
 2780 tocar lo psaltiri e les cordes, la qual se diu Cogitació. Pren-
 ga, donchs, Cogitació lo psaltiri de la caxa hon estarà guardat,
 ço és, de la memòria, e començ a tocar la primera corda, que és
 memòria dels peccats. E prenga lo primer punt, ço és, què és?,
 e cogite e penç què és peccat en si, ço és, tan vil, tan sutze,
 2785 82r e tan / nocible e abominable. Aprés prenga lo segon punt e co-
 gite qual és lo peccat que ha fet , ço és, tan gran e tant multi-
 plicat. Aprés prenga lo terç punt e pens de qui és aquell tal
 peccat, ço és, de ell mateix e obra sua, e açò pot tenir per seu
 propi. Aprés prenga lo quart punt e penç per què ha fet lo pec-
 2790 cat, ço és, per culpa sua, e iniquitat e malícia, e no gens per
 força, car no pot ésser forçada la voluntat ni lo franch arbitre,
 car en altra manera no seria franch.

"Aquesta corda axí tocada, la nostra ànima vin-
 drà en compuncció, que és molt necessària, e vindrà en menyspreu
 2795 de si mateixa y en humilitat de si. E si ella se troba encesa
 e inflamada e molt baixa e profundament humiliada, pot dexas lo
 psaltiri y entrar en la cambra del Senyor, e sens dubte obtindrà
 tot ço que voldrà, car lo Senyor no menysprea lo cor contrit e
 humiliat, ans lo verdader sacrifici a Ell placent és lo esperit
 2800 contribulat e apenedit.

"Emperò és menester que Cogitació, tocant aquesta corda,
 tinga cautela de no posar la sua ymaginació ho fantasia en los
 82v par- / ticulars peccats ho viltats de aquells, sinó que en suma
 de tot lo sonar de esta corda traga un recort de molts e grans
 2805 peccats, la qual memòria li do descontentació e desestimació de
 si, considerant qui és estat en temps passat, que és lo primer

grau dels tres de humilitat, ço és, pensar què és estat hom.

"La clavilla hon esta corda estarà ligada e serà la sua fi és avorrimment de si mateix."

Capítol VIII

"La segona cosa que fa néixer humilitat en nós és pensar què serà hom en lo esdevenidor, e perço la segona corda és memòria de la mort.

"Prenga, donchs, Cogitació lo psaltiri e toch la segona corda ab lo primer punt, e pens què és mort --ço és, separació del cors e de la ànima--. E après ab lo segon punt, qual és mort?, ço és, amarga, car sola la sua memòria és amarga, quant més ella, és terribilíssima sobre tota cosa, és acerbíssima e dolorosa sobre tota dolor, és periculosíssima, car aquí se pert ho se guanya

lo joch. Après toch ab lo terc punt, ço és, de qui és / mort?, ço és, dels hòmens, car tots són obligats a morir pus són nats, e aquesta separació del cors e ànima forçadament se ha de fer. Toch après^{ab} lo quart punt, per què és mort?, ço és, per tal que cascú torn en açò de què és estat format, ço és, a no-res, e pols, e terra, lo cors, e a verms. La ànima, emperò, encara que sia estada creada de no-res, no tornarà a no-res ans viurà eternament.

"De aquesta corda traga, Cogitació, temor e recel. La clavilla que a esta corda està ligada e és la sua fi és desestimació de si, car veu que vuy ho demà aquest sach de fems tornarà al femer, e pols, e cendra, e que no li cal fer tant de cas ni amar tant vil cosa."

Capítol IX

"La tercera cosa de hon neix humilitat és pensar què és hom de present. E açò significa lo fust que està entre corda e corda, lo qual és burell, significant que hom de present és vil, miserable, viciós, e defectible e ple de corch de dolents desigs, de dolents moviments e passions, negligent e tart a tot bé, e inclin^{83v}at a tot/mal. E aquesta consideració del fust, ço és, del que hom és de present, ab les altres dues cordes, ço és, qui és estat hom e qui serà, fan en nosaltres a humilitat e menyspreu e desestimació de si, la qual és la primera sancta amor.

"Emperò perquè no basta prou tenir menyspreu de si e avorri-
ment e dolor del mal passat, si hom no té cautela e recel de l'es-
devenidor, perço la tercera corda és memòria del juhí final, la
qual dóna a hom recel e ànsia e vigilança sobre si mateix, sabent
que de tot té donar rahó. Toch, donchs, Cogitació la tercera cor-
da ab lo primer punt e peng⁴⁴ què és lo juhí final, ço és, una exa-
minació de totes les paraules, pensaments e obres. Aprés toch
ab lo segon punt, qual és lo juhí final, ço és, molt estret,
molt justíssim, dia molt amarch, e de dolor, e de plor, en lo
qual nos pesarà com no havem fet bé. Aprés toch lo terç punt
dient: de qui és aquest juhí?, ço és, de nostre senyor Déu omni-
potent qui pot fer segons li plaurà, e no hi haurà qui li puga
contradir ni contrastar car terrible és, e qui resistirà a ell?,
^{84r} és / aquest juhí de nostre senyor Déu sapiència infinida, al qual
ningun peccat porà ésser amagat, ni algú li porà portar testimoni
fals, car los seus ulls en tot loch miren los bons e los mals,
e perço Ell mateix serà testimoni e jutge. Aprés toch lo quart
punt, per què és aquest juhí?, ço és, per tal que sia donat a

casquí segons mereix, e sia donada sentència diffinitiva de la qual no hi ha apel.lació, car just és lo Senyor e la justícia ha amada. De esta corda traga, Cogitació, vigilança e diligència. La clavilla hon estarà ligada aquesta corda és temor, car la te-
 2865 mor retrau la nostra ànima de mal, car qui pensa en les coses fi-
 nals no neccarà jamés.

"Traga encara, Cogitació, de aquesta corda que molt sovint, ho almenys una vegada cada dia, judique y examine si mateixa e fassa juhi e justícia de si, esmenant e corregint ço que és vi-
 2870 ciós, e arrencant a poch a poch les espines del seu camp, car si nosaltres nos judicam ací no serem judicats allí, e aquell qui ama lo judici, de esmena de si, serà amat del Senyor. Segons
 84v diu / lo propheta: "Yo, Senyor, he temut dels teus juhis e perço he fet judici e justícia"."

Capítol X

"Emperò perquè fer judici de si mateix e justícia e propo-
 sar de corregir y esmenar si mateix no.s pot fer si hom no té rigor e severitat contra si, perço la quarta corda és memòria de infern.

2880 "Prenga, donchs, Cogitació lo psaltiri e toch la quarta cor-
 da ab lo primer punt dient què és infern, ço és, loch de tenebres e de hombra de mort, loch de pena e de pudor, loch de gran tri-
 bulació. Aprés toch ab lo segon punt, qual és la pena de infern?,
 2885 ço és, terrible, incomparable, acerbíssima, eterna e perpetual,
 e, segons dien los sancts, més amaria hom sostenir totes les pe-
 nes de aquest món que may són estades ni seran, que no sostenir
 un dia la menor de aquelles, ni solament la visió dels dimonis.

Toch après Cogitació ab lo terç punt, de qui és lo loch de l'infern?, ço és, dels peccadors e de aquells qui han amat si mateixos viciosament, e sobretot és dels amadors de pròpia / voluntat, car si esta no era no hauria infern. Aprés toch ab lo quart punt, per què és infern?, ço és, per tal que los mals sien punits e turmentats per tostemps. De esta corda traga, Cogitació, severitat e rigor contra si mateix e contra la pròpia voluntat, e prenga aquests dos per capitals e mortals enemichs, ço és: si mateix e pròpia voluntat. Y en aquests contrast valentment, no perdonant-los per res, axí com a enemichs malvats qui l'aportaran a damnació eternal e lo apartaran del seu amat e dolç Senyor. La clavilla hon estarà ligada esta corda és discreció, que en tal manera la corda estiga tirada que no.s rompa, ni estiga del tot fluxa, car en la persecució de si e rigor e penitència deu-se guardar discreció, considerant quant basta la virtut pròpia, de tal manera que lo vici --no lo cors-- sia destruhit, e la carn a la rahó sia sotsmesa. No dich que no sia rebel.le, car no seria possible, ni seria carn si no.s mogués may contra lo sperit, sinó dich que obeesca a la determinació de la rahó.

85v "Serà lo tempre de totes estes quatre cordes pes / y mesura. Aquestes quatre cordes pertanyen a la primera amor, ço és, interior, les quals deu Cogitació tocar, no ab cuyta sinó ab molt repòs, e pensar-hi molt espayosament, e moltes més coses que ací són scrites, car solament açò és un senyal y manera de sonar, dexant als prudents la investigació de major exercici."

Capítol XI

"Tocada la primera amor de si, consecutivament se segueix

2915 la quinta corda per tocar, per a tocar la amor exterior del pro-
 hisme, que és sancta conversació. Per tocar bé esta corda remet-
 vos a casa de Humilitat, e feu axí com ella féu de aquell sanct
 propòsit que té, e aquí trobareu consideració com se deu amar
 lo prohisme. Aquesta amor del prohisme per ésser virtuosa deu
 2920 ésser per amor de Déu, no pas per amor de si mateix, ho per amor
 del prohisme. E aquell qui axí ama és fael amador del prohisme,
 car ama'l per amor del seu Senyor. Serà la clavilla hon estarà
 ligada esta corda, pasciència, car pasciència ha en si perfeta
 86r obra. E aquell / qui per les quatre cordes ha tengut humilitat
 2925 ara deu tenir pasciència en comportar lo prohisme, e conversar
 ab ell benignament, e humilment e affable. Tindrà esta corda
 dos tempres: Lo primer és ço que no vols per tu no vulles fer
 a altri. Lo segon temps és ço que vols per tu fes als altres.

"Lo to hon estaran entonades estes sinch cordes de la vida
 2930 activa és en re, que vol dir en obra, car noch se valdria tocar
 lo psaltiri e sonar les cordes si hom anava fora de to, ço és,
 de re, que no posàs hom en obra de menysprear si mateix e amar
 lo prohisme, car per ço estan posades estes cordes en la part
 primera de vida activa. La regla per hon aniran estes sinch cor-
 2935 des és una, ço és, per amor de Déu. Aquesta és per reglar la
 primera amor, que hom menysprea si mateix solament per amor de
 Déu, e aquesta mateixa és per reglar la segona amor del prohisme."

Capítol XII

"Posada la primera part del psaltiri, ab la meytat de les
 2940 86v cordes en la vida / activa, resta posar les altres sinch en la
 part superior, de vida contemplativa, les quals cordes pugen

nostra ànima en amor de Déu. Car si per amar a si e al prohis-
me virtuosament ha menester corda, quant més per amar a nostre
Senyor!, qui és pur sperit e l'hom carnal no sàpia ni gust què
2945 és sperit. E perço posarem estes cordes de contemplació."

--"Feu-me gràcia --dix Desijós-- que.m digau quina cosa és
contemplació, e com se deu fer, e per què és la contemplació".

--"Contemplació --dix Desijar Déu-- és vista del sperit".

--"Com --dix Desijós--, lo sperit té ulls?".

2950 --"Sí --dix Desijar Déu--, ulls té y peus y cap, emperò spi-
rituals. És, donchs, contemplació un mirar ho vista del sperit,
y és exercici qui.s fa en les potències de l'ànima, ço és, ima-
ginativa fantasia, memòria local, estimativa. Aquest exercici
requer molta puritat de estes potències e abstracció de estes
2955 coses del món per tal que millor pugam exercitar aquest acte.
E segons que algú té lo enteniment millor e aquestes potències
més pures y elevades tant és millor contemplador. E tant com
87r hom té major fe / tant és millor contemplatiu, car la lum de
l'enteniment és la fe. Aquell, donchs, qui majors ulls té e
2960 més bells millor mira e contempla.

"Al segon que.m dieu, per què és contemplació?, dich-vos
que contemplació és una inducció per portar nostra ànima en
amor ho en hodi de la cosa que contemplau, perço que de nosaltres
som grossers e no sabem amar sinó so que veem. E per tal que
2965 nostra ànima sia elevada en amar so que no veu és il.luminada,
per nostre Senyor, de fe, car qui no ha fe no pot may amar sinó
so que veu e coneix, car fe és una creença de so que hom no veu
ni coneix per experiència. La qual fe dóna nostre Senyor als
christians en lo baptisme, car lavors la ànima és esposada ab

2970 Ell per fe, car creu Ell ésser lo qual no ha vist ni coneix per
 corporal experiència. E axí, esta pedra posada de part de nos-
 tre senyor Déu, ve la creatura ab les potències ja dites y con-
 templa algunes coses per les quals sia encesa en amar lo seu Crea-
 2975 87v món, les quals veu e coneix, prò- / piament no és contemplació,
 ans és consideració. De hon hom ve en contemplació de coses ce-
 lestials comparant-les ho proporcionant-les ab aquestes e traent
 major fe en si, creent que les coses celestials són més belles
 y excel.lents, e que lo Creador d'elles és molt millor. Y de
 2980 esta consideració de les creatures no.s trau sinó major fe e
 lum, ab la qual après pujam a veure e contemplar les coses supe-
 riors. Après de la qual contemplació ho vista spiritual que ha-
 vem haguda, desijem més e amem aquelles coses. E açò és la fi
 de la contemplació, al meu parer.

2985 "A la terça cosa que.m demanau, com se fa contemplació?,
 yo us respondré segons lo meu poch saber, sotsmetent lo meu gros-
 ser juhi a tot altre millor. Deveu saber que nostra ànima per
 si no pot venir en contemplació ho vista spiritual de les coses
 celestials, sinó per comparació de coses corporals que ella ha
 2990 vistes e conegudes, car està darrera la paret de la carn e té
 lo vel davant los ulls de amor, e perço no pot amar cosa alguna
88r ni induhir la sua affecció en amor de allò que primer / no ha
 conegut, sinó per comparació del que ha conegut. E perço la
 glòria de paradís és, dels contemplatius, comparada a una ciutat
 2995 molt bella, la qual té les places e les muralles de or molt pu-
 ríssim, e les portes totes luhen e resplandeixen de pedres pre-
 cioses, etc. No perquè de fet sia axí, car en lo cel imperi ni

en paradís no hi ha coses materials e corruptibles, com és or e argent ni pedres precioses, sinó perquè en lo món nostra ànima no coneix cosa més bella que és lo or, ni més preciosa que són les perles; per elevar la sua amor e afecció en les coses celestials comparen-les en aquestes corporals, donant a entendre que són tan excel.lents que no.s pot comparar, ni dir ni pensar. Axí com diu sanct Pau: «Yo he vistes coses que hom no les pot parlar».⁴⁵

"La manera com aquesta contemplació se met per pràctica posarem davall, quant parlarem del conferiment que deu fer Cogitació ab la ànima."

Capítol XIII

/ "Començarem, donchs, a tractar de les sinch cordes de contemplació qui tocan la amor superior. Ans, emperò, de tocar les cordes posarem les regles, posarem lo to, posarem lo temple, après posarem les cordes, après posarem les clavilles e lo modo del tocar.

"Primerament posarem tres regles. La primera⁴⁶ és que lo contemplador no deu menysprear devallar a la vida activa per charitat ho utilitat del proïsme, car lo Senyor, qui ha creades totes les coses, perquè aprofitàs als hòmens devallà del cel e se féu home e treballà. No deu, donchs, l'om tenir a molt que devall a la vida activa si lo Senyor dels àngels se és humiliat e fet verme, no per son profit sinó per altri. Car lo contemplatiu qui per amor del Creador devalla e no menysprea la vida activa no és disminuït ho minorat ho fet pijor, car la mateixa mà que lava la cara calça lo peu, sens pendre alteració alguna ho

3025 mutació. E per esta humiliació als exercicis actius mereixen
 haver après major gràcia de contemplació, car lo qui se humilia
 89r per amor de Déu serà exalçat. Y / encara per la condició e mi-
 sèria humana, la qual vuy en dia és molt inclinada a fastidi e
 tedi de la cosa molt continuada, e per tal com la privació és
 3030 de major apetit causa és expedient exir a temps e devallar e
 mudar de vianda perquè millor conegam la differència dels contra-
 ris ensemps posats e perquè més amem lo bé e més desijem lo que
 algunes vegades perdem, lo qual no fariem si tostemps ho teníem.

"La segona regla és que la ànima qui vol pujar en contempla-
 3035 ció deu ésser purgada e neta e descarregada, car estes tres co-
 ses impedeixen la contemplació, ço és, de culpes infecció, de
 coses mundanes affecció, de les potències de l'ànima distracció.
 Del primer empatxament diu lo propheta: «Tu poses un núvol en
 la tua pujada». Del segon diu: «És caygut lo foch de affecció
 3040 carnal e perço no han vist lo sol». Del terç empatxament diu:
 «La lum dels meus ulls no és ab mi, ço és, la lum de l'enteniment
 e puritat dels ulls del sperit no és mi⁴⁷, per la molta distracció
 e ocupació, la qual me fa perdre aquella lum de fe ab la qual
 89v yo mirava / e provehia davant lo meu conspecte lo meu Senyor,
 3045 e los meus ulls, qui tostemps eren ab lo Senyor, ara per la dis-
 tracció e furor de la ocupació lo meu ull està torbat, car la
 distracció apaga aquesta lum, la qual vol ésser augmentada per
 continu exercici de contemplació e oració, e que hom lavors puga
 dir: Tu, Senyor, il.lumines la mia lucerna e lum».

3050 "La tercera regla és que sapiam que en esta vida no podem
 haver perfeta contemplació, car l'orgue no està tostemps de tem-
 pre encara que lo sonador estiga aparellat, car esta miserable

flauta no està tota hora disposta, e és menester saber comportar
aquest flach vexell de terra e no voler açò qui voler no.s dei-
3055 xa. Car açò ha ordenat nostre Senyor, segons la sua infinida
saviesa, perço que vol en nós conservar aquella pedra preciosa
de humilitat per tal que l'home no sia confortat y ensuperbit,
mes que les gents sàpian que són hòmens, ço és, terra, e que te-
nim lo fundament de terra, e habitam en cases de lot e fanch,
3060 90r car si tostemps miràvem lo sol nostra vista se enfala- / garia,
e perço és molt profitosa cosa girar la vista baix en terra per
algun temps, car la color negra és congregativa de la vista e
axí moltes vegades lo mirar que fem en lo negre de nostres mi-
sèries conforta la vista per a millor mirar, e perço, mèritament,
3065 los qui toquen algun instrument de cordes, axí com viola e sem-
blants, no tocan tostemps les cordes jusanes, ni les altes, si-
nó entrecambiadament, adés unes, adés altres, adés mesclant-les,
car en altra manera lo so no seria plasent. Açò mateix signifi-
cà Jacob, qui no veé los àngels qui solament pujaven per la es-
3070 cala, ho que solament devallassen, sinó que pujaven y devallaven."

Capítol XIII

"Aprés de ésser posades les regles posarem lo to en lo qual
les cordes estaran entonades, e serà en sol, car axí com la ter-
ra --encara que sia ben cultivada-- sens lo sol no faria res ni
3075 fruyt, axí en lo present, encara que la ànima sia per humilitat
90v e temor purificada --per la primera part del psaltiri--, / si
no ve lo sol de amor, qui la escalfa per la contemplació, no
aprofitaria. E, mèritament, pus la primera part del psaltiri

està entonada en re, la segona deu estar entonada en sol. Car
 3080 los qui en vida activa porten la arca del Senyor gemegant per
 lo camí de operació, no declinants a una part ho altra van a
 Betsamis,⁴⁴ Casa del Sol, per ésser escalfats e il.luminats en
 amor. Car als qui temen al Senyor nexerà lo sol, e aquells qui
 per la via de temor han gustat de la rael amarga de humilitat,
 3085 seran endolcits de la amor del Senyor en vida contemplativa, car
 molt és gran la multitud de la dolçor del Senyor, la qual té ama-
 gada per als qui.l temen. Serà, donchs, lo to, sol, ço és, amor,
 e dolçor, e affecció.

"Posat lo to, que és la amor de nostre Senyor, posarem los
 3090 tempres, los quals són tres, ço és, amar a nostre Senyor de tot
 cor, de tota ànima, de tota virtut; de tot cor dolçament, de tota
 ànima sàviament, de tota virtut forment.

"Resta ara posar les sinch cordes en la part superior del
 91r fust vermell. La primera corda és la Ciutat de Paradís. / La
 3095 segona, los ciutadans de aquella. La terça, nostre Senyor Déu.
 La quarta, los seus beneficis. La quinta, les sues obres. Aques-
 tes són les cordes de amor, ab les quals nostra ànima pujarà en
 desijar les coses celestials."

Capítol XV

3100 "Es, donchs, la primera corda la Ciutat de Paradís. Prenga,
 Cogitació, lo psaltiri segons dit havem, e toch ab lo primer dels
 punts dessús posats dient: Què és la Ciutat de Paradís? Ço és:
 nostra terra e pàtria, per la qual som creats, a la qual devem
 endreçar nostres passos, nostres desigs e affeccions e intencions.
 3105 És aquell loch del cel imperi en lo qual està nostre senyor Déu

e tot lo exèrcit celestial. És visió de pau, és habitació de repòs.

"Toch après ab lo segon punt: Qual és aquesta ciutat? És bellíssima sobre tota bellesa, car lo qui és bellesa de les crea-
 3110 tures la embelleix, tots los murs e les places són de or purís-
 sim, les portes totes reluhen de pedres precioses. És riquíssim,
 91v ma, car lo tresor del món e / Aquell en mà del qual és lo tresor
 és donat als qui hi van, e tant quant volen; en aquest loch no
 hi ha fam, ni set, ni alguna fretura, sinó tot compliment, molt
 3115 més del que.s pot desijar. És jocundíssima e alegre, car may hi
 ha sinó odor e fragància molt suau, plena de modulacions e de
 cants de dolçor e alegria, e tostemps celebren festa molt solem-
 ne. És molt saníssima, car no hi ha malaltia ni vellesa. És
 molt gran, car innumerables són los ciutadans de ella. És molt
 3120 delitosa, car aquí han tot delit e consolació. És tal que no
 basta enteniment a pensar-ho, ni lengua a dir-ho, car ulls no
 han may tal vist, ni orelles ohit.

"Toch après ab lo terç punt: De qui és esta ciutat tant no-
 ble? És de nostre Senyor, casa e morada sua. Quant glorioses
 3125 coses són dites de la Ciutat de Déu!, e molt són desijables e
 amables los tabernacles del Senyor de les virtuts.

"Toch après ab lo quart punt: Per què és esta ciutat? És
 50
 per habitació dels qui amaran a Déu, car per ells la ha funda-
 92r da, ahon estaran perpetualment lohant e benehint-lo, car be- /
 3130 naventurats són los qui habiten en la casa e ciutat del Senyor,
 los quals lo loharan in secula seculorum. Aquesta ciutat és la
 casa del Senyor, en la qual hi ha moltes habitacions. De esta
 casa diu lo propheta: "Yo.m só alegrat quant me digueren que ha-

viem de anar a la casa del Senyor e ací no hic devíem estar per
 3135 tot temps». ⁵¹

"No.ns enuge, donchs, lo breu e poch treball e aflicció,
 tedi e pena de aquesta present vida, ab la memòria que tenim de
 anar vuy ho demà a nostra terra, hon estarem en repòs si, empe-
 rò, ací primer passam per lo foch e per la aygua de humilitat
 3140 ho per la aygua de vida activa en afflicció e amargor, y per lo
 foch de vida contemplativa encès en amor e desig. No.ns oblidem,
 donchs, en nostres adversitats e tristors, de aquell vers ja dit:
 «Yo.m só alegrat» etc. ⁵² E axí no estimariem qualsevol adversitat
 ésser greu e menyspreariem tot aquest món, en lo qual som pere-
 3145 grins y axellats. De aquesta corda traga, Cogitació, menyspreu
 e desestimació de aquest món, pensant en lo cel.

92v "La clavilla hon estarà ligada esta cor- / da és fe, que
 devem tenir ferma de la vida eterna, car aquesta és la victòria
 que venç lo món --per menyspreu-- la fe nostra. Car sens fe nin-
 3150 gú pot plaure a Déu, e qui no creu no espera, ni ama, ni desija,
 ni tampoch és rahó que haja, car la fe és certitut e creença de
 les coses esdevenidores, ço és, de la glòria eterna."

Capítol XVI

"La segona corda de amor és los ciutadans de paradís. Pren-
 3155 ga, donchs, Cogitació lo psaltiri e toch ab lo primer punt dient:
 Qui són los ciutadans de paradís? Són los àngels, los archàn-
 gels, principats, virtuts, potestats, dominacions, trons, cheru-
 bins, seraphins, los quals són en tant nombre e multitut que no.s
 pot dir ni comptar. Són, encara, los ciutadans de paradís los

3160 patriarches, los apòstols, los prophetes, los màrtirs, les vèrgens, los confessors, aquestos són los ciutadans de esta ciutat.

"Toch après, Cogitació, ab lo segon punt dient: ¿Quals són estos ciutadans? Són immortals e impassibles, gloriosos, benaventurats, / més luhents que lo sol, alegres que may tristor se-
 93r 3165 rà a ells, ni mort, car són deputats entre los fills de Déu, ço és, entre los àngels. E són dotats de tot ço que volen e no ls vindrà res que no vullen, car la lur voluntat --per tal com és conforme ab la de nostre senyor Déu-- és tanta com lo desig, e lo desijar és tan gran com la voluntat, e han tant com desijen
 3170 e com volen, ni poden desijar més del que han, ni haver més del que desijen, car no desijen sinó a Déu, del qual han tant com volen perço que ab lo que han són contents e no desijen més. Y encara que en diversos graus de glòria sien differentes segons més ho menys, emperò tots són eguals en la contentació e sadollament, car tant content és lo xich com lo gran, e no vol ésser
 3175 algú més del que és, ni haver més del que ha, car si ho fehia no seria benaventurat. Són estos ciutadans de porpra vestits de immortal glòria, són més blanchs que la neu, són més nets que la let, són més vermells que lo marfil antich, són més vells que
 3180 que lo saphir.

93v "Toch après ab lo terç punt: ¿De qui són / aquestos ciutadans? Són de nostre senyor Déu, poble seu e ovelles de la sua pastura, e les sues mans los han fets e creats.

"Aprés toch ab lo quart punt: ¿Per què són aquestos ciutadans de paradís? Són per lohar, benehir, honrar e glorificar
 3185 a nostre senyor Déu, car de nit e de dia lo lohen dient: Sanctus, Sanctus, Sanctus. E tostemps canten en gran alegria e jubilació,

e perço aquells qui en esta vida comencen a cantar ja gusten la vida de ells.

3190 "De esta corda traga, Cogitació, desig de ésser ab ells, y en companyia sua, e treball de cantar continuament segons les sues forces e poder, e de dir ab lo propheta: «La lahor e benedicció del Senyor és tostemps en la mia boca».

3195 "La clavilla hon esta corda serà ligada és esperança, car aquell qui creu la vida eterna esperar deu la comunió e habitació dels sancts. Car al nostre Pare ha plagut donar-nos lo ⁵³ seu Regne e de aquell tenim penyores moltes e segures si amam a Ell, car tenim penyora lo Pare, qui per la sua veritat diu: «Tot ço

94r que demanareu al meu Pare vos donarà» ⁵⁴ Tenim / penyora, encara,

3200 lo Pare dins nostre cor per fe. E si tal Pare creem, e tan bo, e tan ple de amor, en qui esperarem sinó en Ell?, ¿y en qui podem tenir més confiança? «No vullau --diu lo apòstol-- perdre la confiança y esperança que teniu ab Déu --ab tal que no sia folla-- , la qual té gran remuneració, car lo qui espera en lo

3205 Senyor no serà minvat de tot bé». Car devem ésser esperants la benaventurada esperança, car si solament esperam en nostre senyor Déu en aquest món --volent y esperant ésser perfetament benaventurats-- molt més miserables som que tots los hòmens, sinó que esperem haver la glòria de paradís. Tenim encara penyora la bon-

3210 dat de nostre senyor Déu, de la qual tenim confiança. Tenim penyora lo Fill en lo sagrament de l'altar, car penyora és de la glòria esdevenidora. Tenim penyora lo Sanct Sperit, car segons diu lo apòstol: «Nostre senyor Déu ha donat a nós penyora lo Spirit Sanct» ⁵⁵ ¿Qui és, donchs, que ab tals penyores no ha ferma

3215 speranza en lo Senyor de anar en la companyia dels ciutadans de

paradís?, no, emperò, per sos mèrits."

94v / Capítol XVII

3220 -"Ans que passeu avant --dix Desijós-- vos vull pregar una cosa, que par-me que dessús me digués, que.m diríeu com la contemplació se met en pràctica e que.m diríeu del conferiment que deu fer Cogitació ab la ànima. No voldria que vos ne oblidàsseu e perço ara us prech me digau quin conferiment és aquell, ni com se fa".

3225 -"Molt só content --dix Desijar Déu-- dir-vos ço que.m par en quina manera yo puch atènyer e gustar la contemplació quina cosa és, ni com se met en pràctica. E açò me pens que.s pot fer en dues maneres, car en altra manera yo us dich en veritat que lo meu poch enteniment no percep què és contemplació ni com se fa. Hon, com hajam dit dessús que la fi de contemplació sia encendre nostra ànima en amar a nostre senyor Déu, per tal vos diré dues coses en les quals conech la ànima venir en escalfament de sperit. La una és ab conferiment que fa Cogitació ab la ànima, comparant e proporcionant les coses que no ha vistes ni co-

3230 95r / neix a coses que ha vistes e coneix. La altra manera de contemplació me par sia ymaginant còses que sab que són estades y en quina manera són, per la consideració ho imaginació de les quals és present en aquelles e les contempla e mira axí com si present se fehien. Les quals coses axí considerant, és inflama-

3240 da e moguda en amor ho en temor, axí com és de la vida e passió de nostre senyor Déu Jesuchrist, e com és per la imaginació de les penes de infern, les quals coses la ànima sap, per scriptura

e com són.

"Emperò après de la dita imaginació me par que la ànima pot ésser moguda e inflamada per un conferiment que fa ab si mateixa, axí com après de haver imaginat la mort de nostre senyor Jesu-christ e lo loch de Calvari, e ab los ulls del sperit mirant-lo enmig de dos ladres, per escalfar a si mateixa fa aquest conferiment dient axí: Mira ànima mia com lo teu Senyor y Creador està mort enmig de dos ladres, mira la tua vida morta, mira la lum del món ofuscada, mira lo teu dulcíssim e amorós Senyor com està, 3245 95v mira ab / quanta amor y entenyable charitat mor per amor de tu, mira lo seu cap sacratíssim fet una pasta de sanch, mira aquella cara sagrada e reverent banyada de làgrimes mesclada ab sanch, mira aquella dulcíssima boca plena de fel. E axí considerant de tot lo cors, lo més piadosament que puga. Après diga: Mira, 3255 ànima mia, pus has considerat lo teu Amat e Senyor qual està, pensa ara qui és. Y aquí, tant com puga, lohe a nostre Senyor exalçant-lo tant com puga. Après diga: Pensa ara, ànima mia, per quina rahó ni per què lo teu amat e dulcíssim Senyor és en tanta pena, e trobaràs que solament per amor de tu e perquè tu 3260 ames a Ell, qui tant te ama primer.

"Axí, en esta manera, me dóna de parer, ab est conferiment, que la ànima pot ésser moguda e encesa en amor e compassió y en amorós plor. Y encara molt més si après de haver ymaginat lo tal acte de la mort ho vida ho de qualsevulla obra del Senyor 3265 sabia passar aquest exercici per manera de oració mental. En la qual cosa, per no ésser prolix, no me'n vull allargar, car 96r sé que / ho perceben millor que no faç yo, sinó que basta de present dir-vos ço que.m par en quina manera se fa contemplació,

3270 segons les coses que hom ha vistes e coneix, ho per experiència
ho per scriptura."

Capítol XVIII

"La segona manera de contemplació havem dit que fa la àni-
ma per comparació e proporció de coses que ha vistes e coneix
3275 a coses que no ha vistes ni coneix, per lo qual conferiment és
moguda en major desig e amor de aquelles coses que contempla.
E per tal vos posaré ara lo conferiment que pot fer Cogitació
ab la ànima en estes dues cordes ja posades, y és aytal: Yo vull
encendre la mia affecció en amar la glòria de paradís, y la ciu-
3280 tat de Hierusalem sancta y los ciutadans de aquella. Primer és
menester --si yo vull contemplar de esta ciutat e mirar-la-- que
prenga lo lum de la fe, creent ells ésser, car --com dit havem--
sens lum no poria hom contemplar ni veure. Aprés de tot açò,
96v Cogitació fa un conferiment mental ab la ànima / e axí, per la
3285 imaginativa fantasia e memòria local, la induheix en amar la
glòria de paradís, dient axí: Mira, ànima mia, si desijes amar
la glòria de paradís, pensa primer quina és, car lavors la ama-
ràs molt més e desijaràs saber quina és, puja-te'n dalt ab la
memòria local e mira ab los ulls del sperit e veuràs aquella ciu-
3290 tat real de paradís. Mira com, ans que hi arribes, veus aquella
tan gran resplandor de les torres, que són totes de or e de pe-
dres precioses. Mira com acostant-te-hi sents aquella tan dul-
císsima melodia de cant de aquells sperits benaventurats qui lo-
hen e beneeixen a Déu, sobrepujants tota suavitat de instruments
3295 e de música e de cant que may al món se puga dir ni pensar. Mira

com acostant-te veus aquelles portes luhents e resplandents de pedres precioses, les quals portes contínuament estan ubertes. Mira com entrant per la ciutat veus totes les muralles e totes les places e carrers de or. Mira aquells sperits benaventurats,

3300 tots vestits de blanch e de porpra, cantant e dient: Al.leluya, 97r al.leluya. / Mira ab quanta alegria te vénen a rebre, e ab quanta amor te prenen e porten per tota la ciutat, en la qual no ho us sinó sons de òrguens, de violes, de arpes e de tota melodia, qui beneeixen a nostre senyor Déu. Mira com te mostren tota la 3305 ciutat, plena de modulació e de lahor, la qual resplandeix axí com a crestell, en la qual no hi ha nit, en la qual tots estan ab grandíssima exultació, e alegria, e fartura, e contentació, e seguretat, tots canten, tots jubilan, tots lohen e beneeixen lo Senyor e Creador del món. Mira com te dien aquells àngels 3310 qui van ab tu: Donchs, germà, no voleu estar-vos ací entre nós?, ¿no desijau venir ab nosaltres, qui som germans vostres?, car nostre Senyor nos ha creats a tots perquè viscam e habitem en esta ciutat e lo lohem e benehiam in secula seculorum. Guardau que vós també sou ciutadana de esta nostra ciutat, y aqueix món 3315 hon viviu no és sinó un exili, e desterrament, e peregrinació, en què estau en tant de perill e misèria e affany. Guardau que 97v no és aqueix món vostra terra, car no y estareu tostemps, / donchs, ¿per què no desijau venir-vos ací e viure entre nós en⁵⁶ vostra terra, entre vostres germans y en casa de vostre Pare?.

3320 "E axí, en aquest conferiment, me par que la ànima serà escalfada en desig e amor de les coses celestials. E no penseu que sia poca utilitat e profit la contemplació de les coses celestials, car après que sereu tornat en aquestes coses del món

e misèries, tantost vos recordarà de aquelles e la differència
 3325 que hi ha. E molt més les desijareu e amareu, e una sola contem-
 plació vos durarà per molt temps, e aquella memoració vos recor-
 darà, e tant sovint les poreu contemplar e axí avezar-vos que
 les tingau per tan familiars que totes quantes coses veureu en
 aquest món, bones ho males, vos donaran gran desig e creximent,
 3330 de amor e anyorament de aquelles. Car si veeu coses belles re-
 cordar-vos ha de la bellesa de paradís; si ohiu cants e melodies
 e òrguens recordar-vos ha de aquella melodia celestial sobre to-
 tes suaviíssima; si veeu coses males recordar-vos ha que allí no
 98r hi ha mal; si sosteniu perill, calor, fret, fam e tri- / bulació
 3335 recordar-vos ha que allà no hi ha res de açò. E axí molt sovint,
 per sobres de amorós desig, plorareu e poreu dir: La nostra con-
 versació és en lo cel, desig tinch de ésser desligat perquè pu-
 ga ésser ab lo meu Senyor, car totes quantes creatures veig me
 són foch de amor, qui m'encenen en desijar quant vindré e aparré
 3340 davant la faç del meu Senyor y me estaré ab Ell, en companyia
 sua, tostemps.

"E axí, ab aquesta sovint contemplació, fareu en vós créi-
 xer e augmentar lo lum de la fe, en tal manera que en tot loch
 estareu pregant e orant mentalment. Car en tot loch estareu da-
 3345 vant lo Senyor, creent que Ell és present en⁵⁷ tot loch e perço
 aquells qui en aquest grau són vinguts fan contínua oració men-
 tal, als quals diu Ysayes: «Vosaltres, qui recordau lo Senyor,
 no vullau callar, no li'n doneu silenci».⁵⁸ Quasi que diga: Vos-
 altres a qui nostre Senyor ha feta gràcia que en tot loch y temps
 3350 lo recordeu y lo tingau present --per fe y creença-- y lo mireu
 ab los ulls del sperit e de la fe, no vullau per ningun temps

98v callar, ni li'n / doneu silenci, sinó que tostemps lo loheu, lo
 benehiau, car lavors sereu fets semblants als àngels, qui tostemps
 lo lohen y beneeixen, y estant en esta vida començareu a tenir
 3355 vida de àngels, e molt sovint sereu ajustats en sperit als chors
 dels àngels."

Capítol XIX

"Tornant, donchs, a nostre propòsit havem de dir de la terça
 corda de amor, la qual havem dit que és nostre senyor Déu. Pren-
 3360 ga, donchs, Cogitació, lo psaltiri, e si en les cordes precedents
 ha tocat ab molt espau e repòs ara, en esta, molt més. Toch ab
 lo primer punt dient: Qui és nostre senyor Déu? És Aquell qui
 és per si mateix e no ha ésser per algun altre, car Ell és la
 primera causa de totes causes, y és Aquell qui no ha principi
 3365 ni ha fi; és Aquell sobre lo qual no és algú; ans del qual no
 fonch algú e après del qual no serà algú; és Aquell qui trenca
 lo sperit dels prínceps e lo levà; a la voluntat del qual tota
 virtut celestial obeeix; davant lo qual tots los òrdens angèlics
 99r se / prostren, al qual ab tremolament e sobirana reverència tots
 3370 adoren; és Aquell en mà del qual és la vida e mort, ésser y no
 ésser, salvació y damnació, lo qual pot fer y desfer de totes
 coses; és Aquell lo qual ningun enteniment no basta a comprendre
 ni pençar; és Aquell qui ha creades totes les coses e les regeix
 e governa, e les conserva e manté e proveeix a totes y a cascu-
 3375 na; és aquella sagrada Magestat al qual tot genoll terrenal e
 infernal e celestial se abaixa e humilia; és Aquell al qual tota
 creatura loha, beneeix e glorifica, e lo reconeix per Senyor,

car de Ell ha tota res ço que bo és.

"Toch après ab lo segon punt: Qual és nostre senyor Déu?

3380 És omnipotent, car tot ço que vol pot, car voluntat e poder són
 en Ell eguals. És summa sapiència qui penetra los secrets de
 l'ànima, e ninguna cosa ignora, per secreta que sia, ans sap
 axí totes coses e les coneix molt millor que elles no són ni, s
 coneixen. És infinida bondat, per la qual ha fetes totes coses
 3385 e les fa e farà, sens alguna causa ho necessitat. És misericor-
 99v díssim, car Ell fa exir lo seu sol / sobre los bons e mals, e
 plou sobre los justs e injusts, y proveeix a sos amichs y ene-
 michs. És benigníssim, car les sues entramenes plenes són de
 amor y pietat, e no és gens maliciós ni cruel. És gran, car no
 3390 és algú major, car en la sua mà conté tot lo món. És amorós y
 affable, car Pare nostre és, lo qual nos ama més que may alguna
 creatura pot amar altra en qualsevol manera. És liberalíssim,
 car la sua glòria dóna sens merèixer-ho a qui Ell vol, e vol do-
 nar molt més que li demanen, e vol que tostemps li demanem, e
 3395 no volgué tenir la sua glòria tot sol, sinó comunicar-la a altri,
 e perço féu creatures, perquè ab Ell ensemps possehissen la sua
 glòria. E no solament dóna ço que té, ans encara dóna si mateix
 e lo seu Fill amat sobre totes coses y egual ab Ell, y va cercant
 a qui.l vulla, e va tocant per les portes de la ànima convidant
 3400 qui.l vol, axí com si Ell hagués menester algú. E tot açò fa
 per largíssima liberalitat sua e noblesa e generositat. És mag-
 nànim e noble de cor, sens gens de malícia ni de iniquitat, car
 100r ama a / aquells qui li són enemichs, e los vol per donar més que
 ells no saben ni volen demanar. E los prega que sien sos amichs,
 3405 com ells sien sos enemichs, no perquè Ell sia mal ho que.ls haja

fet algun mal, sinó solament perço com són inichs e malvats, car a Ell tot amich li és ingrát, quant més aquells qui.s volen fer sos enemichs contra tota rahó e ley!, ans si ells se tornen a Ell no.s recorda de la injúria que li han feta, e los abraça ab tanta amor e los acull com si fossen estats grans amichs seus, e.ls fa grans gràcies, e.ls met dins la sua cambra de amor e amistat, axí com si Ell los hagués menester ho que Ell los hagués enujat. E açò per tal com és de cor real e noble. És prudentísim, car Ell té cura e ànsia de nós e nos governa e proveeix, axí com a Pare qui és ple de misericòrdia e Déu e Senyor nostre. És bellíssim, car Ell ha fetes e creades totes les coses belles. És dulcíssim e molt piadós.

"Aprés toch ab lo terç punt, dient: ¿De qui és aquest Senyor tal e tant bo? És de tots aquells qui.l volen e lo amen, car a ells se dóna e comunica.

100v /"Aprés, si ab lo quart punt volem tocar, no ha loch en esta corda, car nostre senyor Déu no ha fi perquè sia, ans Ell és fi per lo qual totes les coses són. E perço com Ell és millor que tot quant és perço Ell no pot haver fi, car hauria cosa que fos millor que Ell. Car lo fi és més noble que no les coses ordenades a ell, y encara la cosa qui ha principi és necessari haja fi perquè és feta, e la cosa qui no ha principi, la qual solament és Déu, no pot haver fi perquè sia. E perço si demanau per què és Déu, no us podem respondre sinó que és per tal que no pot no ésser, y és perquè totes les coses sien, car si Ell no era no serien. No entengau, emperò, que lo ésser de les creatures sia fi de l'ésser de Déu, sinó que lo ésser de elles dependeix de lo ésser de Ell, axí com lo effecte de la sua causa.

"La clavilla hon esta corda estarà ligada és charitat, car
 3435 rahó és que tal Senyor y tant bo sia amat; e que Aquell que creem
 ésser tal e tan noble, que tingam en Ell esperança e fiança; e
 Aquell de qui tanta confiança tenim, que l'amem de tot nostre
 101r cor e ànima e virtut e totes / forces entranyablement e sencera
 e fidelíssima. Car, ¿quina cosa podem amar que tal sia? ¿Qui
 3440 és nostre bé, nostra fi, nostre refugi, nostra consolació, nos-
 tra esperança, nostra vida, nostra glòria, nostra alegria, nos-
 tre desig, nostra amor sinceríssima, nostre Pare, nostre Senyor,
 nostre Rey, nostre Governador, nostra defensa firmíssima?."

Capítol XX

"Lo conferiment que en esta corda pot fer Cogitació per més
 3445 encendre la ànima serà aquest, que après que haurà fet lo primer
 conferiment de les dues cordes prosegueixca en aquesta corda dient
 axí: Mira, ànima mia, com aquells sperits benaventurats qui te
 mostraven la ciutat de Paradís --com dit havem-- te aporten al
 3450 cel imperi, en lo qual està lo teu Déu y Senyor, vés-te'n ab ells,
 car ells te mostraran lo teu Senyor, entra-te'n ab ells en lo
 seu real palau e veuràs aquella sagrada Magestat. Mira com es-
 tà assegut en la sua real cadira e tots los cherubins, seraphins,
 101v e trons, e tota aquella / cort celestial, ab tanta dolçor de mú-
 3455 sica e melodia, ab tanta reverència nit e dia contínuament lo
 beneeixen dient: Sanctus, Sanctus, Sanctus. Mira com davant la
 sua tremenda Magestat tots se prostren adorant-lo e après, le-
 vant-se, lo lohen e beneeixen. Mira com estant aquí regeix e
 governa tot lo món. Mira que aquest és lo teu Creador e Senyor
 3460 y Pare. Mira com te crida e te diu: Vine ací, filla mia, vine

ací, amiga mia, vine, esposa mia, no hajes por, acosta't a mi, y digues-me per què no m'ames, ¿què veus en mi que axí poch me estimes, que tant poch me ames, que tant poch me desijes? Mira Yo com te he amat, ¿y que he Yo menester a tu, filla mia?, ¿no só Yo sens tu, y seré? Donchs, per què no m'ames?, ¿per què no menysprees a tu y aqueix món y desijes venir-te'n ab Mi?, ¿què vols tu altra cosa en la terra y en lo cel sinó a Mi?, qui só lo teu bé, la tua amor, y puch fer y desfer de tu segons a Mi plau.

"Diga après Cogitació --si les dolces làgrimes del seu travessat cor la dexan parlar--: Vés, ànima mia, acosta't al teu

102r Senyor y Crea- / dor, lança't en terra, gemega e plora davant

Ell, escampa davant Ell lo teu cor e obri les tues entramenes

a Ell, car ara és temps. Digues-li: O dulcíssim Pare, o Mages-

tat sacratíssima, o bondat infinida, Senyor y Déu meu, ¿y per què yo no us am?, ¿y no us amaré yo may, Senyor?, ¿y per què no us amaré yo?, ¿y quant vos amaré yo, Senyor?, ¿y per què yo no avorresch a mi mateixa?, ¿y per què no m'oblit de totes les creatures del món perquè.m recort de Vós sol?, ¿y qui és que haja més obligació de amar-vos que yo?, ¿y hon és, Senyor, la mia amor envers Vós?, ¿y hon és la mia lealtat a Vós?.

"Y de aquesta manera, bufant lo foch, molt me maravell que no.n tragau algun poch que us encenga."

Capítol XXI

"La quarta corda de amor és los beneficis de nostre Senyor. Prenga Cogitació lo psaltiri e toch ab lo primer punt dient:

Què són los beneficis de nostre Senyor? Són uns dons e gràcies que Ell, sens ninguna obligació ni causa sinó per la sola bondat sua, ha donats a les sues creatures, ara sien dons de natura,
 3490 102v ho de / fortuna ho de gràcia.

"Toch après ab lo segon punt dient: ¿Quals són estos beneficis? Són tots aquells que may foren ni seran en lo cel y en la terra. Són sens nombre, emperò senyaladament són set, los quals són partits en tres parts, ço és, beneficis que.ns ha fet,
 3495 que.ns fa, que.ns farà. Los beneficis que.ns ha fet són de la creació, redempció, vocació, justificació, dotació. Los que.ns fa és de la governació. Los que.ns farà és de la glorificació. Lo primer és atribuït al Pare, lo segon al Fill, los altres al Spirit Sanct. Ço és: la creació a la sua potència, la redempció
 3500 a la sua sapiència, los altres a la sua bondat.

"De aquestos beneficis, perço com molt copiosament ho tenim en altres lochs, no.m cur de dir de cada hu d'ells, sinó dir-vos que après la corda precedent, aquesta és la segona en lo psaltiri, e principal, de hon porem traure foch de amor e senyaladament
 3505 del benefici de la redempció, hon està la vida e passió de nostre Redemptor. Car si vós --com vos diguí en lo principi-- sabeu traure foch de esta pedra, granment sereu encès en amor, car
 103r / aquest és lo major benefici que nostre Senyor ha donat a nós. Aquest benefici és lo foch de alquitrà, qui crema sobre aygua, e contra natura, e sobre tota rahó ni ley, quant més cremarà en la estopa seca de amor del món! E perço com tinch recort vos doní un exercici e modo per bufar en aquest foch e per tocar esta pedra ab tres mots que hos posí, s. quid, quis, quare,⁵⁹ perço no.m cur de present.

3515 "Toch après Cogitació ab lo terç punt, dient: ¿De qui són estos beneficis? Són de nostre senyor Déu, car de Ell tenim lo ésser e tot altre que bo sia.

"Toch après ab lo quart punt: ¿Per què ha fet nostre Senyor a nós aytants beneficis? Per la sua bondat, no pas per nostre
 3520 merèixer ni per algun interès. Ha-los fets perquè l'amem y lo-hem, e glorifiquem, e desigem e fassam gràcies. Y que almanco, si som tant mesquins que la sua bondat immensa no ns mou en amar-lo, e desijar-lo, e honrar-lo, e lohar-lo, e benehir-lo e fer-li gràcies, almenys veent tant de bé com nos ha fet, e fa, e farà,
 3525 103v siam moguts en amar-lo, pus tant de bé nos vol e tant / nos ama sens causa alguna. Y si esta causa no basta en moure la nostra amor, cregam verdaderament que som ben malvats, inichs, reprovats y abominables, e molt pijors que los ydolatres, car los gentils philòsophs, senyaladament Sèneca, diu: «Si vols ésser amat ama, car no hi ha al món verí major ni bevenda sens encantació, per ésser amat, que amar» Qui, donchs, no ama tal Senyor qui l'ama tant, ¿què pot dir sinó que és miserable?

"Ha fet, encara, nostre Senyor estos beneficis perquè cone-
 gam la sua bondat y liberal magnificència y axí li fassam gràcies,
 3535 e que no siam ingrats ni rebam la sua gràcia en va, car aquell qui dels beneficis rebuts és ingrati és fet indigne de rebre més. Ha-los fets per provar com en poques coses serem faels, e après hajam les eternes. Ha-los fet per retribució dels damnats, perquè ací sien pagats del bé que han fet e que sia major lur damnació e pena, perquè que ab tant de bé que ls ha fet lo han avorrit e menyspreat. E perquè serà major la pena del mal cristià
 3540 104r que de ningun altre, e major la / pena del mal religiós que de

ninguna altra creatura, car major gràcia e benefici ha rebut,
 car lo Senyor lo havia fet de la sua casa, e del seu servey e
 cambra, e lo havia fet lo seu major amich e privat que alguna
 creatura, car menjava ab Ell en la sua taula, e, açò no obstant,
 ell és estat traydor e ingrat e desconexent."

-"Prech-vos --dix Desijós-- que.m digau en quina manera hom
 és ingrat als beneficis del Senyor ni com reb la gràcia de Déu
 en va, car tot me haveu regirat en aqueixes paraules que dieu
 dels religiosos e per cert vos dich que.m feu tremolar la barba".

-"Yo us diré --dix Desijar Déu--: Aquell reb la gràcia de
 Déu en va y és ingrat als seus beneficis qui no.ls coneix haver
 de Ell, ho si.ls creu haver per sos mèrits, ho treball, ho dis-
 posició, ho preparació sinó solament per la bondat divina. Y
 aquell és ingrat qui rebent més beneficis no és més humil dintre
 si mateix, tenint-se per molt més obligat e que té a donar major
 compte e rahó. E perço aquell qui més beneficis reb, per estar
 104v tostemps en humilitat, pens que per / ventura nostre Senyor lo
 vol pagar en esta vida. És, encara, ingrat aquell qui com més
 beneficis reb no és fet més prompte al servey de nostre Senyor
 en amar-lo, sinó que se ensuperbeix y se té per bo e per amich
 de nostre Senyor y menysprea los altres qui no han aytals dons
 e gràcies, y és fet tèbeu e negligent en amar nostre Senyor y
 en fer ço que és tingut".

"Ila fet, encara, nostre Senyor estos beneficis a nós per
 fermar nostra esperança en Ell que.ns donarà lo més, ço és, la
 sua glòria, si som faels en açò poch.

"La clavilla hon esta corda estarà ligada és acció de grà-
 cies, car tostemps devem benehir lo Senyor e fer-li gràcies dels

seus beneficis, y Ell donar-nos-ha més."

Capítol XXII

"Aprés que Cogitació haurà tocada esta corda per encendre la ànima, faça lo conferiment continuant ab lo conferiment de la corda precedent dient axí: Mira, ànima mia, lo teu Senyor, 3575 lo teu Creador, qui tants beneficis te ha fet. Mira com te cri-
105r da e te diu Vine ací, filla / mia, vine ab Mi, ¿y què te he Yo fet perquè no m'ames?, ¿què te he Yo fet que axí me has dexat, que axí me has offès e injuriat?, ¿quins mals te he Yo fets?,
 3580 ¿quines injúries?, ¿quins desplaçers? ¿No te he Yo creada?, ¿no te he Yo remuda e feta esposa mia e filla mia?, ¿no te he Yo donat totes les gràcies, totes les virtuts, totes les potèn-
 cies que en tu són?, ¿no és tot meu ço que tu has?, ¿no te he Yo donat lo cors e la ànima?, ¿no te he Yo donat lo meu àngel,
 3585 que t'acompany e guart? ¿No te he Yo levat del fanch hon jahies y te he portat en casa mia entre mos fills, e vull⁶⁰ que te assegues en la mia taula, e que menges ab Mi en un plat, e de enemiga mia te he fet axí gran amiga, com si may me haguesses enujat? Y, donchs, per què no m'ames?, ¿no he Yo donat lo meu Fill per amor
 3590 de tu y he volgut que sia estat venut y comprat com esclau y mort per tu?, ¿no.t regesch Yo, hi te conserve, hi te proveesch, e tinch ànsia e cura de tu axí com la gallina dels seus pollets e com la mare del seu car fill? ¿Com no te he Yo promès que.t
105v donaré la mia glòria e que.t faré / reyna? ¿E no t'am Yo més
 3595 que quants amar te poden, e més leal e sancerament? Y, donchs, per què no m'ames?, ¿què pots amar millor que a Mi?, ¿a qui pots tu desijar millor que a Mi? Amám, donchs, filla mia, car Yo de-

sig la tua amor, Yo languagesch per la tua amor".

"Aprés, si Cogitació per sobres de compuncció embriaga pot
 3600 parlar, diga-li axí: Vés, ànima mia, al teu Senyor, acosta't a
 Ell puix Ell te demana, lança't davant Ell e digues-li: O Déu
 meu, o Senyor meu, o Bondat immensa, ¿y per què m'amau Vós, Se-
 nyor?, ¿per què.m voleu Vós tant de bé?, ¿y què veeu Vós, Senyor,
 en mi?, ¿què plau a Vós, Senyor, en mi?, ¿què teniu Vós mester
 3605 de mi?, ¿què vos va a Vós ab mi? ¿Per què tant me haveu amat
 e amau?, ¿y ab què vos pagaré yo, Senyor, la amor que.m teniu?,
 ¿quina satisfacció⁶⁴ vos poré yo tornar que tant me hajau amat?,
 ¿y què he yo fet a Vós, Senyor, que Vós hajau fet tant de bé a
 mi?, ¿y de hon vos he yo merescut que m'hajau elegit per a Vós,
 3610 e per lo vostre servey, e que m'hajau posat en tant gran grau
 de amor e amistat ab Vós?, ¿què vos poré yo, Senyor, pagar? E,
 106r se- / gons me par, no voleu àldre de mi ni.m demanau altra paga
 sinó que vos am, e que, amant-vos, vos teniu per content e satis-
 fet de tot quant per mi haveu fet. Car axí com Vós, Senyor, per
 3615 sola amor haveu fet tant per mi, no us puch tant pagar com ab
 amor, ni plau a Vós, Senyor, ningun do ni sacrifici ni mort tant
 com fa amor, car Vós, Senyor, sou amor e charitat. Y pus axí
 és, yo, Senyor, de mi no tinch aquesta amor, no tinch yo aquest
 tresor per a poder-vos pagar, ni per mi no só may bastant a tro-
 3620 bar-lo, ni ha al món de què lo puga haver, ni ha qui ho deman,
 ni qui lo.m puga donar sinó Vós mateix. Donchs Vós, Senyor, do-
 nau-lo.m perço que de açò del vostre yo us pague. Am-vos yo,
 Senyor Déu meu, bé y speranza mia, am-vos yo, Senyor, e posau
 Vós en lo meu cor la vostra amor, que no vull aldre en aquest
 3625 món ni may vos demanaré aldre sinó la vostra amor. Muyra yo,

Senyor meu, a aquest món y aquest món muyra a mi, que tan poch me cur d'ell com de cosa morta. Muyra yo, Senyor, per vostra amor e despenga yo lo meu cors e membres e la ànima e la mia virtut per amor vostra ."

3630 106v / Capítol XXIII

"La quinta corda de amor, e última, és les creatures de nostre senyor Déu, car les coses invisibles de nostre senyor Déu per estes coses creades les miram e venim en major desig de aquelles y en major estima ho creença que sien millors. E perço he
3635 posat esta corda la última, per tal que devallant sia la darrera e pujant la primera, car en lo devallar serà causa de amar hom e conèixer les altres cordes e la differència que ha entre elles. E en lo pujar donarà a hom major desig de les altres cordes. E aquesta corda serà de molt profit, perço que més a mà la tenim
3640 que no les altres, car les altres estan en lo nostre sperit, emperò aquesta en los senys del cors, y ab ells y lo sperit ensemps és menester sonar-la. Y encara és de molt profit perço que si molt sovint la sonam vindrem en molta puritat de cor e simplicitat, e tot quant direm, veurem ho farem, tot nos vindrà en bé.

3645 "Prenga, donchs, Cogitació lo psaltiri e, mirant estes creatures, 107r toch ab lo primer / punt dient: Què són estes creatures? Són veus de nostre Senyor, les quals criden e dien la sua bondat, e bellesa, e les virtuts de nostre Senyor. E totes lo lohen e beneeixen e mostren la sua bondat, la sua sapiència, la sua potència, la sua virtut, la sua liberalitat, la sua prudència, la sua justícia e totes les sues virtuts. Cada una creatura, segons lo ésser, virtut e qualitat que té, ho propietat, totes cri-

3650

den dient: Hu és lo Senyor qui,ns ha fetes e creades, car nos-
altres no havem fet a nós sinó Ell qui nos governa, e conserva,
e proveeix e manté. Són encara un vestigi e senyal de nostre
senyor Déu, en les quals, principalment en lo home, està escul-
pida la sua imatge, en lo qual és mostrada la sua sapiència més
que en altra creatura, e de molt més excel.lent composició que
ésser puga, car és unit e compost en lo home un contrari ab al-
tre, ço és, or e fanch, carn y sperit racional, cosa celestial
e terrena. E açò segons la divina Providència. E si en la con-
sideració de esta creatura deffall nostre enteniment e no basta
plena e perfetament a consi- / derar-la, quant menys bastarà a
considerar Déu!, emperò segons nostre poch entendre venim en al-
gun judici --per comparació e consideració de estes creatures--
de nostre senyor Déu, axí com per una semblança ho mirall en lo
qual se representa a nós la virtut sua.

"Toch après, Cogitació, ab lo segon punt dient: ¿Quals són
estes creatures? Són belles, grans, sàvies, bones, forts,⁶² ale-
gres, gentils, gracioses, dolces, suaus, blanques, diverses en
diversos linatges, e maneres, e condicions, e qualitats, e totes
lurs espècies diverses, y elles entre si de diverses formes, cas-
cuna segons li pertany ab perfeta perfecció.

"Toch après ab lo terç punt dient: ¿De qui són estes crea-
tures? Són de nostre senyor Déu, car Ell nos ha fets a tots e
obra som de les sues mans, car Ell ha fet lo cel e la terra, la
mar e los abissos e tot quant en ells és. Y Ell, qui nos ha fet,
nos conserva, la qual cosa no és de menor virtut que haver-nos
fets, car sens Ell tots tornariem a no-res, del que som fets.
Som, donchs, del Senyor, poble seu e ovelles de la sua pastura,

108r

"Toch après, Cogitació, / ab lo quart punt de aquesta corda dient: Per què són estes creatures? Són perquè nosaltres conegam a nostre senyor Déu en elles y per elles, e lo amem, e desijem, e lohem, e benehiam, e serviam e fassam gràcies. Són, axí mateix, perquè siam levats per elles axí com per una corda en amar, e lohar, e benehir, e servir Aquell qui les ha fetes e creades. Són, axí mateix, perquè nostre cor, de aquestes coses que veu, aprenga --en comparació de elles-- amar les coses celestials, que no veu. Són, axí mateix, per instrucció nostra, car, si ho sabem fer, de totes podem traure regla e modo com degam viure, moralizant segons és cascuna e segons la virtut que té ho qualitat, car totes són per nostre profit, axí spiritual com corporal. Si usam de elles e ab elles segons devem, e si bé nos avezam, totes seran causa de dirigir nostre cor en les coses celestials de tot quant veurem. Car axí com les ymatges porten a hom a memòria allò que representen e signifiquen, e si lo cor de hom està remot d'aquella cosa, mirant los ulls la imatge, se recorda / e mou la sua ànima envers lo que significa, tot en axí aquest món és una imatge del cel e de la glòria eterna, en la qual --axí com en lo món-- hi ha diversitat de virtuts y sperits benaventurats, e sanctes ànimes, dels quals lo cel és axí ornat com la terra de la bellesa de les creatures, e axí com en aquell nostre senyor Déu és lo major tot en axí en aquest, qui és semblança de aquell, la semblança de nostre Senyor, ço és, lo home, és lo senyor e major.

108v

"De la moralitat que hom pot traure de les creatures cascú fassa segons millor pot considerar e segons nostre Senyor lo inspirarà, que no cal posar de açò regla car los sperits són diver-

sos, emperò lo discret encara de la pedra duríssima trau oli e
 3710 la abella estuciosa de les espines trau flor. Emperò de la ele-
 vació de vostra pensa en les coses celestials, de les coses que
 veureu, segons lo meu poch saber vos diré ço que.m sembla poreu
 fer. Primerament, com veeu hòmens recordau-vos dels àngels e
 de tota aquella companyia celestial. Com veeu dones recordau-
 3715 109r vos de les verges. Com sentiu / òrguens, ho altres instruments,
 ho cants, ho melodies, recorda-vos de la melodia del cel imperi.
 Com sereu en festes, ho solemnitats, e alegries e deports recor-
 dau-vos de la festa, alegria e jubilació que fan contínuament
 en paradís. Com vecu coses belles recordau-vos de la bellesa
 3720 de paradís, en comparació de la qual tota la bellesa del món és
 legesa. Com veureu arbres recordau-vos de aquell Arbre de Vida
 que està enmig de paradís, segons que diu sanct Joan.⁶³ Com veu-
 reu pedres recordau-vos que les portes de paradís totes són de
 pedres precioses. Com veureu or e argent recordau-vos que los
 3725 murs e places de paradís són de or. Com veureu flors recordau-
 vos dels màrtirs. Com veureu liris e flors blanques recordau-
 vos les verges. E axí particularment, lo millor que poreu, ap-
 plicau ço que veureu a la glòria de paradís. E axí les creatu-
 res vos donaran memòria de paradís e major desig de ell, e més
 3730 menyspreu de elles e desestimació.

"Encara esta corda val e aprofita molt per traure foch de
 109v la pe- / dra que yó us dehia dessús, si hom se sap exercitar e
 habitar los senys en applicar totes les coses que veu al seu
 dulcíssim Jesús e a recort de Ell.

3735 "Lo principal profit de esta corda és coneximent de la bon-
 dat de nostre senyor Déu e de totes les virtuts sues e axí encen-

dre lo seu cor e ànima en amar-lo, e desijar-lo e benehir-lo, y en açò sé que vos ajudarà molt un exercici que teniu de quid, quis, quare.⁶⁴ E si lo teniu molt per mà, aquell poch exercici,

"La clavilla hon esta corda estarà ligada és desig, car de la coneixença del bé neix en hom desig, e del molt desig ve amor a formar-se en nós, e de molta amor ve hom en major desig, e de molta amor ve hom a lohar e dir bé de açò que ama e vol bé. E voldria que tothom lohàs ço que hom vol bé, e que ningú enujàs ço que hom vol bé, e volenters hom comporta qualsevol cosa e mor perço que hom vol bé, e no voldria hom may dir, ni pensar, ni ohir sinó de ço que vol bé, car allà hon és lo seu tresor és lo seu cor."

3750 110r /Capítol XXIIII

"Lo conferiment de esta corda serà aquest, axí en lo pujar com en lo devallar, car de esta corda podeu usar en lo principi per pujar, en lo qual ella vos donarà amor e desig de les coses celestials, y en lo devallar podeu usar en la fi, en la qual ella vos donarà desestimació e desamor e menyspreu de ella mateixa, e major desig que en lo principi havíeu, e enyorament.

"Serà, donchs, aquest lo conferiment, dient Cogitació: Mira, ànima mia, estes creatures, mira com són tan bones, tan belles, tan gentils, tan gracioses, tan agradables, tan dolces, tan suaus, tan delitoses. Pensa quines són aquelles celestials en comparació de aquestes, car molt són millors e més plasents e amables. Mira, ànima mia, com totes lohen e beneeixen al Senyor que les ha creades. Mira com totes te dien: ¿Per què no

ames a nostre Pare?, ¿per què no l'honres?, ¿per què no l lohes?,
 3765 ¿per què no desijes aquelles coses eternes?, car nosaltres terra
 e pols som. Mira, ànima, com totes te dien: No ames a nós,

110v car / menors som que tu e més baixes e vils. No ames a nós sinó
 a nostre Pare e les coses sues, car nosaltres no som fetes per-
 què tu nos ames, ni ho volem, ni tu est fet per amar a nós, no,
 3770 vulles fer-te'n catiu y esclau dels pus vils que tu, car no vo-
 lem sinó que nostre Senyor sia conegut per nós e amat e lohat,
 car la fi perquè nós som és Ell mateix, perquè sia honrat, e tu
 vols convertir nostre fi a tu mateix e a ton profit e delit.

"En aquesta manera vostra ànima se alçarà en desijar les
 3775 coses celestials. E tant com veureu que alguna creatura mou lo
 vostre desig e amor en amar a si mateixa, feu tantost aquest con-
 feriment dins vós mateix dient: Mira, ànima mia, com aquesta
 creatura que tu tant vols desijar e amar te parla e te diu:

¿Per què m'ames?, ¿per què m vols?, guarda que pols só e terra,
 3780 guarda que te engan e te desceb, que fals és en mi tot lo que
 creus e vols amar, guarda que si me ames yo t mataré, yo te cau-
 saré la mort. Mira, ànima mia, com crida a tu dient: No vull

111r que m'ames, no, car si tu me ames a mi tu ofens / lo meu Creador
 e Senyor e te apartes de Ell. Yo no vull axò, no, no vull que
 3785 lo meu Creador sia per mi offès, ni que yo sia ocasió que Ell
 sia desamat e enujat, car no me ha feta Ell per axò.

"Ab aquest conferiment no hi ha creatura que moga la vostra
 amor a ella, ans com major sageta de desig vos trametrà --si sa-
 beu fer lo conferiment--, tant vos encendrà més en amor de nos-
 3790 tre Senyor, e ab les sues armes sereu vencedor, emperò ab la grà-
 cia de nostre Senyor, car sens ella bé poríeu dir e fer que tant

vos seria com un pegat al banch. E perço no us hi fieu en tot vostre exercici, sinó demanau ajuda ab oració fervent, faent, emperò, ço que dit havem.

3795 "Semblantment diga Cogitació de totes les creatures: Mira, ànima mia, com totes parlen a tu e dien: ¿Per què nos ames tant?, ¿què veus en nós que axí te emboliques en les cures e negocis de nosaltres?, ¿per què te adelites tant e aconsoles ab nosaltres? Guarda que no som sinó axí com lo fe, que de matí floreix e tantost se seca. Guarda que ab nosaltres no has segura esta-
 3800 111v da, car no po- / dem estar ab tu tostemp encara que vullam, ni tu ab nosaltres, perquè distraus tant lo teu enteniment ab nós e perts de exercitar-lo en amar e conèixer nostre Senyor y Pare, perquè fas déu de nosaltres, perquè umples la tua memòria de les
 3805 fantasies de nosaltres, e axí no pots purament e ab ferma atenció pensar en lo teu Senyor sinó que tantost lo teu cor se'n devalla e va ab nosaltres. ¿Per què no fuigs de nosaltres e te'n vas a estar ab lo teu Senyor e parlar ab Ell?, ¿què has que veure ab nosaltres?, ¿e que tenim que veure ab tu, car no te'n volem
 3810 ni volem que ns vulles?.

"En aquesta manera la ànima se avezarà a desestimar les creatures e se encendrà en amar lo Senyor."

Capítol XXV

3815 "Veus ací --dix Desijar Déu-- les deu cordes del psaltiri, de les quals vós podeu fer més exercicis y entendre més coses segons lo Senyor vos inspirarà, faent tostemp aquell conferiment de Cogitació ab vostra ànima.

112r "Veus ací --dix ell-- lo psal- / tiri ab lo adjutori de

nostre Senyor, segons lo meu poch saber compost, ab lo qual poreu despertar vostre cor e alegrar-vos en lo sperit, e fugir lo mal per temor, e desijar lo bé per amor, tindreu encara instrument ab lo qual no poreu estar ociós, car com vos vindrà algun contrari del cors ho del sperit direu a vós mateix: Sus!, ànima mia, pren lo psaltiri e toca, e alegrar-te has e faràs fugir de tu lo dimoni e qualsevol temptació.

"Lo que vos avís en lo sonar de aquest psaltiri és que vos recordeu dels regles que us posí, principalment que us recort que lo psaltiri és de dos fusts, e que no deveu sonar tostemps la una part, e que per la una no dexeu la altra, car encara que us sia més dolça la part superior, emperò la inferior és molt profitosa, e lo profit algun temps deu ésser preposat als delits e consolacions car ab la vianda dolça és bo menjar mostalla, perço com la mostalla purga los fums que puguen al cap. Tot en axí la temor per la primera part purga los fums de vana glòria, e de estimació, e reputació de si, qui.s causen de la segona part

112v / e puguen al cap.

"La segona cosa que vos avís és que molt sovint no trobareu lo so ni lo temple en lo psaltiri, ni tindreu gana ni delit de cantar ni de sonar, car nostre Senyor ho permetrà perquè conegau que vostre psaltiri, ni vostre cant, ni tot quant poreu fer no és res, ni val res, sinó tant quant a Ell plau dar-vos-ne. E perço no us entrestísseu, ni siau impascent, ni vullau mudar de vianda, sinó que humilment continueu e fassau força a vós e vos contenteu y espereu quant al Senyor plaurà tornar-vos lo temple del psaltiri.

"La terça cosa que vos avís és que nostre Senyor molt so-

vint tocarà la pedra de vostre cor e emanaran les aygües habundants, e molt sovint vos donarà gran dolçor, més que no sabríeu pensar, emperò en estes coses teniu la corda⁶⁵ de discreció, car si no ho fehiu la corda se tiraria tant que.s rompria, ho se destempraria, que de molts dies no seria bona per a sonar.

3850 "No us oblideu que encara que les cordes fassen dolç so, emperò lo psaltiri és de fusta e les clavilles són primes, e per-
 113r ço han menester tempre e discreció, / la qual és mare de tota
 3855 virtut. Preneu, donchs, aquest libret, karissime mi,⁶⁶ ab lo qual pugau amar millor a nostre senyor Déu, al qual feu gràcies del que trobareu que de bé sia e corregiu e levau ço que sia mal dit, no ab determenada voluntat e pertinàcia sinó ab humil ignorància a lahor e glòria de nostre senyor Déu omnipotent."

3860 Aquesta és una oració que compongué Desijós, ab la qual la sua ànima era molt encesa, e volgué-la posar ací per amor de son germà, al qual ell scrigué aquest libret.

Una vegada Desijós fonch pres per malaltia e vingué-li a l'enteniment quina oració poria ell fer dins si mateix sens al-
 3865 gun parlament e quines coses poria ell dir per a encendre la sua ànima en ferma esperança e viva fe, per la qual nostre Senyor ohís la sua oració e li donàs ço que demanava. E féu propòsit que en la hora de la mort no diria altra oració. E diu que havia tanta confiança en la bondat divina, ab aquesta oració, que
 3870 113v havia / per impossible no hagués ço que demanàs. Emperò diu que may lo seu cor, ab aquesta oració ni en aquell escalfament de cor e ferma creença de haver ço que demanara, no gosara ni poguera demanar a nostre Senyor sinó la sua amor, e que fos fet ço

que a Ell plahia, e que fos a glòria de nostre Senyor e a salut
 3875 de la sua ànima ho de algú que ell bé volgués, car coses de aquest
 món, ni sanitat de cors ni altres cosas, encara que fossen bones,
 no les demanara per res. La oració és la següent:

"Senyor y Déu meu omnipotent, Creador del cel y de la terna,
 Pare misericordíssim de tota creatura, yo, miserable creatura
 3880 vostra, obra de les vostres mans, ab aquella humilitat e reverèn-
 cia que yo puch ab tot lo meu cor e ànima, ab totes les mies en-
 tramenes e ab tota la mia esperança vos deman la vostra benedic-
 ció e gràcia perquè yo puga dir alguna paraula davant Vós.

"¿E què poré yo, Senyor meu, dir davant Vós?, ¿què dirà un
 3885 114r veixell sutze e nudent?, / ¿què porà dir aquest indigne peccador,
 obrint la sua boca sutze e xoluta e los seus labis⁶⁷ abominables?,
 ¿què porà dir un inich davant la vostra sagrada Magestat, com
 tots aquells sperits benaventurats e tota la cort celestial se
 tenen per indignes de benehir a Vós, Senyor y Déu nostre, e tots
 3890 ab tremolament se prostren davant Vós?, ¿què porà parlar aquest
 mal e desvergonyat e ingrat e negligent esclau que no sia presump-
 ció, com no dega sinó posar la boca sobre la terra e plorar e
 gemegar davant la magestat de Vós, Pare bo, la qual ha menyspreat
 e avorrit e enujat?, ¿ab quina cara vos pot res demanar, Senyor
 3895 meu, aquest qui és estat vostre contrari e enemich? Gran és lo
 meu atreviment, Senyor, e la mia presumpció, car par que yo sia
 algun gran amich vostre. ¿Sert gran amich vos só yo, Senyor,
 estat?, ¿gran sanct e bo?, ¿molt vos só estat fael e leal amador
 e servent amorós?, ¿grans coses he yo fetes davant Vós perquè
 3900 yo haja de gosar e confiar de parlar ab Vós e demanar-vos, Se-

nyor, alguna cosa, com sia tot lo contrari? Donchs, ¿què diré
yo, Senyor? Lohar-vos he yo, Senyor meu, e benehir-vos he, e
114v malehiré mi mateix, / les mies culpes e iniquitats, car encara
que los mals e indignes no mereixquen lohar ni benehir a Vós,
Senyor, emperò Vós mereixeu e sou digne de ésser benehit e lohat
per tota creatura. A Vós, donchs, Senyor, sia lahor e benedicció
e glòria. E Vós, Senyor, siau amat e conegut e honrat per tota
creatura, e sobre nós sia la vostra benedicció e temor e amor e
reverència, e lo vostre sperit, perquè muyram e viscam en Vós e
per Vós, e vos serviam en sanctedat, justícia e humilitat tota
nostra vida y despengam nostre cors e ànima, e tota nostra vir-
tut, en la honra vostra y en vostre servey, y en mantenir la vos-
tra sancta fe cathòlica, e sancta religió. Obriu Vós, Senyor,
la mia boca e diré yo la vostra lahor. Emperò, ¿què poré yo dir,
Senyor, car, si yo dich les vostres lahors, indigne só e insuffi-
cient? E molt més sou Vós, Senyor, e millor que yo no poria dir.
Si, donchs, vull confondre e accusar mi mateix, molt pijor só
que yo no sabria dir, e pijor que yo no.m coneix ésser, e millor
sabeu Vós, Senyor, yo qui só estat, ni qui só, perquè no us ho
115r cal dir. Donchs, ¿què poré / dir? Diré yo, Senyor meu, davant
la vostra magestat, aquelles coses que encenguen la mia ànima
en confiança de la bondat vostra, e que cresquen e formen en mi
la fe, perquè ab humil confiança sia sert que no.m negareu ço
que vos demanaré. Ans, Senyor meu, me faríeu⁶³ creure que yo no
só home, que no creuria que Vós, Senyor, no.m donàsseu ço que
vos demanaré, car no podeu mentir ni venir a manco del que pro-
mès haveu, ans tota creatura tornaria a no-res que Vós, Senyor,
diguésseu falsia, car per la veritat exida de vostra boca nos

3930 haveu dit que ço que vos demanarem per glòria vostra e salut de
 nostra ànima, si ab humil fe e confiança ho demanam, tot nos ho
 donareu. Yo, donques, ab aquella fe que en mi és ensemps ajus-
 tada ab aquella que la sancta mare Iglésia creu, e ab confiança
 e ferma esperança, no de mi ni de mos mèrits sinó purament de
 la vostra infinida bondat e amor paternal, vos deman lo vostre
 3935 Sperit Sanct, que obra la boca del meu cor en aquesta oració que
 vull fer davant la vostra magestat.

115v "Vós, Senyor omnipo- / tent sou principi de totes les coses,
 e Vós sou, ans que res fos Déu e Senyor nostre. Vós, Senyor, per
 pura bondat vostra volgués crear e fer creatures perquè amassen
 3940 e benehissen a la vostra magestat, a les quals fésseu part del
 vostre regne, car no volgués tot sol possehir-lo per la gran li-
 beralitat vostra. Vós, Senyor, volgués après crear lo cel, e
 la terra, e la mar, e tot quant en ells és. Après Vós, Senyor,
 volgués fer una creatura a imatge e semblança vostra, en la qual
 3945 volgués empremtar lo sagell de la Sanctíssima Trinitat vostra,
 per servey de la qual creatura volgués que tot lo món fos e tot
 quant haviéu creat sots ella. Aquesta creatura, misericordíssim
 Pare, haveu Vós tant amat que per tornar-la a Vós y en amor vos-
 tra haveu donat lo vostre Fill a mort, e li haveu fet tot lo bé
 3950 que podíeu, e li haveu mostrada la major amor que ésser pogués;
 e tot açò, Senyor, haveu fet sens algun interès ho profit vostre,
 no volent de esta creatura sinó que vos amàs e benehís, e no exe-
 gint ni demanant en paga sinó amor e obediència. Vós, Déu y Se-
116r nyor meu, haveu fet a mi, peccador, de / un poch de pols e terra,
 3955 e me haveu creat quant a plagut a la vostra bondat, e Vós, Senyor,
 me haveu fet tal com só, e me haveu donat tal cors e membres e

tal ànima e tal enteniment qual a Vós ha plagut, e me haveu fet una de estes creatures que són a imatge e semblança vostra. E verço a Vós, Senyor, reconech e no altre algú per Creador e Pare, per Déu e Senyor meu, e que de Vós és tot quant tinch que de bé sia, e com Vós, Senyor, hajau creat a mi bo en totes coses y en amor⁶⁹ vostra e gràcia, yo, per sola iniquitat e malícia mia, per plaure a mi mateix e a la mia carn malvada, me'n só fugit de Vós e alunyat e vos he avorrit e menyspreat e injuriat sens causa alguna. E Vós, Senyor, essent yo tal, ab molta pietat e clemència haveu dissimulat e comportat la mia malvada vida esperant quant me tornaria a Vós, de les quals coses ab totes les mies entramenes vos ne deman perdó e vos clam mercè e pietat de tots quants desplaers y enuigs vos he fets, e de tot quant he fet contra la sancta ley vostra, e de tot mon cor e ànima me'n penit

116v e me pesa, / e vos offeresch la mia poca voluntat, que ans vull morir a mala mort e offegat e trocejat que no offendre a Vós, Senyor, de aquí avant. E vos fas gràcies de tota la mia ànima que no me hajau fins ara damnat e tramès en infern, sinó que per pura bondat vostra haveu rebut lo meu malvat cor e me haveu donada coneixença y esmena de la mia iniquitat, e ab la mà vostra me haveu levat del fanch hon jahia, e me haveu ubert los ulls de la ànima per veure e conèixer a Vós. Y encara, Senyor meu, no sou estat content de açò sinó que me haveu portat en casa vostra, entre los vostres fills e entre aquells qui beneeixen la vostra magestat, e me haveu fet cambrer vostre. Y encara, Senyor meu, haveu volgut acostar-me més a Vós, e ligar la mia ànima e obligació envers Vós, e me haveu fet vostre sacerdot, e permeteu Vós, Senyor, que aquest indigne e mal peccador tracte ab les sues

mans iníquies e ab la sua sutza boca aquells sacratíssims sagraments, los quals los àngels no han tractat ni rebut.

117r "Vostre só, donchs, Senyor, car Vós me haveu / creat. Vostre só, que Vós, Senyor, me haveu fet vostre, e servent vostre. Vostre só, Senyor, que per amor de Vós --mijancant la gràcia vostra-- me só venut en catiu y sclau de vostres servents y de casa vostra e de vostra religió, e m tinch per lo més benaventurat que al món sia, en ésser venut per amor de Vós, e si no era ara, Senyor, de mil amors me vendria mil vegades millor per amor de Vós. Vostre só, Senyor, ver és que no estat ni só tal com deuria, ans só molt mesquí e viciós e ple de passions e moviments, e misèries, e defalliments, e inclinat a tot vici e mal. Del que, Senyor, vos ne deman perdó del que no he fet en amar-vos y en servir-vos axí com deguera, y en guardar la sancta religió, y en amar vostres fills e mos prohismes, y en esmenar a mi mateix, e corregir los meus defalliments, ans sé que só estat molt tèbeu e negligent en demanar-vos ajuda ab devota oració y en recórrer als remeys que deguera, per lo qual, si en algun peccat amagat e occult ho no conegut era caygut, vos clam mercè e pietat, e que la vostra bondat satisfaca / per mi e per los meus defaults davant la vostra justícia.

117v E nus a Vós, misericordíssim Pare, ha plagut fer-me vostre, feu-me tal que sia a Vós placent, e feu de mi ço que plau a la magestat vostra e ço que sia honra vostra, e segons Vós, Senyor, tenui determenat. Quesvulla sia de mi e del meu cors e ànima, solament vull que la vostra sancta voluntat sia complida en mi y en tota creatura, e que no permetau siau may offès per mi. Car may, Senyor, vos poria aldre demanar sinó que la vostra sancta voluntat sia complida, no segons yo meresch sinó segons la vos-

tra pietat e clemència. E pus a Vós, misericordíssim Pare, ha
 plagut posar-me en lo nombre de la vostra creatura, la qual tant
 4015 amàs, plàcie-us portar-me a la fi per què me haveu creat, car no
 crech yo, Senyor, que si Vós no volguésseu que fóssem salvats
 no.ns haguéreu Vós creats, ans nosaltres mateixos nos damnam e
 nostres obres, no que yo deman ésser salvat per mos mèrits sinó
 en la vostra infinida bondat y en los mèrits de la mort del meu
 4020 118r Senyor, Jesuchrist, fill vostre, per amor del qual / vos prech
 que Vós, Senyor, determeneu de mi segons a Vós plau.

"E protest ara per tostemps que crech de la vostra magestat
 tot ço que sancta mare Iglésia romana creu, y en aquesta fe vull
 viure e morir, e no vull may ésser separat de ella per ninguna
 4025 cosa ni per sugestió ho temptació del dimoni ho de qualsevol al-
 tra cosa creada, demanant per açò la vostra benedicció e gràcia
 sens la qual yo no só sinó un poch de vanitat e no res, offerint-
 vos lo meu sperit e comanant-lo a Vós en aquella amor e charitat
 que rebéreu lo sperit del Fill vostre quant, morint per mi, lo
 4030 us comanà dient: «Pater, in manus tuas comendo spiritum meum».⁷¹
Deo gratias."

Aquest és lo modo de orar de Desijós quant ell volia molt
 estrènyer-se ab nostre Senyor, ajustant de vegades ho levant --se-
 gons conexia que lo seu cor era encès en amor del Senyor-- de
 4035 esta oració. Ni ja perço algú no crega ésser il.lícit orar pro-
 lixament si hom coneix que lo seu sperit se escalfa en Déu, car
 lo Senyor no veda orar prolixament, emperò veda que hom no pos
 118v sa snerança en lo molt par- / lar en la oració, ni en paraules
 compostes e ornades, ni que hom crega que per molt parlar e per

oració molt prolixa e larga hom sia abans ohit, car nostre Senyor
més ama un petit mot ab molta amor e humil confiança en ella que
grans parlaments ab indevoció e ab tedi.

Nota, legidor, que aquest libre pròpiament és dit atajo,
 en castellà, e "camí breu", en nostre vulgar, car és estat sumat
 y abreviat de un altre libre, lo qual contenia en si tot lo pro-
 cés que lo auctor del pròlech promet en lo principi, ço és, com
 4045 ver venir a trobar amor de Déu se deu hom exercitar en les cardi-
 nals virtuts y en les theologals, emperò perquè la vida és poca
 y la art longa, per més excitar los legidors a legir --com més
 4050 se agraden de brevitat que de prolixitat-- però és nomenat lo
 present libre Camí breu per amar a nostre Senyor, per quant
 no proceix del modo nomenat sinó solament lo procés és de Casa
 de Humilitat, ahon deu arribar lo Desijós de servir a nostre Se-
 119r nyor, y aquí deu ésser bé infor- / mat e instruït, y après que
 4055 serà bé informat, deu-se partir de aquí y caminar per lo Camí
 de Pasciència, y per lo Camí de Pasciència trobarà lo fi seu,
 ço és, lo Palau de Charitat, ahon és Amor de Déu porter. Finis.

4060 Al lahor e glòria de nostre senyor Déu, e de la gloriosa
e humil Verge Maria, e a salvació de les ànimes nostres. Feneix
lo present tractat, intitulat Spill de la vida religiosa. Com-
post per un devot religiós, lo qual per humilitat callà son nom.
Stampat en la Insigne Ciutat de Barcelona per mestre Joan Rosem-
bach, alemany. A XX del mes de octubre. Mil D e XV.

NOTES

1. Ps. CXIX, 5. La numeració de les citacions bíbliques correspondrà sempre a la Vulgata.
2. Liber Primus, I, 10.
3. Sic. Ps. XVI, 15.
4. Sic. Jb. XXVIII, 11.
5. De l'Observança de Sant Francesc.
6. Sic. Veg., per exemple, Aristotelis stagyritae ethicorum Lib. X..., Leonardo Aretino interprete, Lugd., Apud Jac. Giunctam, 1542, pàg. 273. Amb el nom de Leonardo Aretino és conegut l'hel·lenista Leonardo Bruni (Arezzo, Toscana ~ 1370 - Florència 1444).
7. Sic. Aquí i quatre línies més endavant hi manca, sense dubte, el signe d'abreviació per tal que es llegeixi cavallers.
8. Sic.
9. Sic.
10. A l'edició del 1515 es llegeix benefinis.
11. Sic.
12. Sic.
13. Sic.
14. Sic.
15. Sic.
16. A l'edició del 1515 es llegeix se.
17. Sic.
18. Sic, en singular.
19. Sic, en femení.
20. A l'edició del 1515 es llegeix Mol.

21. Sic. Sembla que hauria de ser nensem.
22. Pel sentit de la frase sembla faltar-hi un noquem.
23. Sic.
24. Sic., en femení.
25. Sic.
26. Sic.
27. A l'edició del 1515 es llegeix haven.
28. " " " " " " sevil.
29. " " " " " " servententes.
30. " " " " " " lancau.
31. " " " " " " diré diré.
32. " " " " " " e.
33. " " " " " " maxeix.
34. Molt borrós.
35. A l'edició del 1515 es llegeix durà.
36. " " " " " " volaltres.
37. " " " " " " monyo.
38. Sic. No sembla una citació bíblica, si més no no apareix a les Concordances.
39. Sic.
40. Sic.
41. Evidentment es refereix a David.
42. Pel sentit de la frase sembla que cal ometre el com.
43. A l'edició del 1515 es llegeix sembant.
44. " " " " " " judí.
45. 2Cor. XII, 4.
46. A l'edició del 1515 es llegeix primeru.
47. Pel sentit de la frase sembla faltar un ab.

48. Gn. XXVIII, 12.
49. Ciutat santa consagrada al déu Sol. Veg. 1Re. VI i Jos. XV, 10.
50. A l'edició del 1515 es llegeix habiticació.
51. Ps. CXXI, 1. Com hom pot comprovar, en general, l'autor no cita textualment, encara que sovint ho sembla, cosa que dificulta la identificació de la citació.
52. Veg. la nota anterior.
53. A l'edició del 1515 es llegeix so.
54. Jn. XV, 16.
55. Act. II, 38.
56. A l'edició del 1515 es llegeix en en.
57. Ídem.
58. Tampoc no és textual. Isai. LXIII, 7?
59. Veg. el cap. VII de la segona part.
60. A l'edició del 1515 es llegeix vul.
61. " " " " " " satisfació.
62. Sic, en masculí.
63. Ap. II, 7 i XXII, 2 i 14.
64. Veg. la nota 59.
65. A l'edició del 1515 es llegeix clavilla.
66. Sic.
67. Sic.
68. A l'edició del 1515 es llegeix farien.
69. " " " " " " omor.
70. Pel sentit de la frase sembla que hi falta un he.
71. Luc. XXIII, 46.

GLOSSARI

<u>ab</u>	amb	7
<u>abnegar</u>	renunciar	818
<u>accente</u>	agradable	1359
<u>acursar</u>	escurçar	2211
<u>affectar</u>	desitjar una cosa adeleradament	3
<u>ahon</u>	on	43
<u>aldre</u>	altra cosa	895
<u>almanco</u>	almenys	2327
<u>alquitrà</u>	quitrà	3509
<u>amostrar</u>	ensenyar	2584
<u>aportar</u>	portar, dur	393
<u>apendre</u>	aprendre	2400
<u>apenedit</u>	penedit	2800
* <u>assà</u>	ací	2404
<u>assentat</u>	assegut (cast.)	251
<u>atràs</u>	enrera	1100
<u>aturar</u>	quedar	1991
<u>autoritat</u>	autoritat	848
<u>avís</u>	prudència	2096
<u>avisar</u>	anar amb prudència	1679
<u>axellats</u>	exiliats	3145
<u>aytant</u>	tant	3519
* <u>balaci</u>	lletra, missiva	1210
<u>benivolència</u>	benevolència	1808
<u>brevitat</u>	brevetat	4050
<u>calzer</u>	calze	1158

<u>cartanac</u>	cartinàs	2034
<u>castigador</u>	que castiga	1932
<u>cativar</u>	captivar	810
<u>cerca</u>	nrop	1643
<u>citaredo</u>	tocador de cítara	7
<u>claustro</u>	claustre	2377
<u>coca</u>	guitza (cast.)	403
<u>coha</u>	cua	1409
<u>compendre</u>	comprendre	3372
<u>comportació</u>	sofriment, tolerància	1809
<u>compostament</u>	d'una manera seriosa, ordenada	388
<u>comptar</u>	contar	471
<u>coneximent</u>	coneixement	1081
<u>congoxa</u>	angoixa	754
* <u>congregatiu</u>	reunidor	3062
<u>consecrat</u>	consagrat	1465
<u>consnecte</u>	aspecte	3044
<u>contentar</u>	accontentar	784
<u>contribulat</u>	molt afligit	2800
<u>cors</u>	cos	574
<u>cosavulla</u>	comsevulla	713
<u>creatura</u>	criatura	1078
<u>curiós</u>	que es preocupava	374
<u>daca</u>	dóna'm (enfàtic)	2049
<u>dedintre</u>	dins	1904
<u>defensiú</u>	protector contra temptacions	931
<u>demasiat</u>	més	2352
<u>demasiat</u>	massa	2415

denortar   deportar-se   1639
deputat   diputat   3165
desliberadament   deliberadament   2331
desmasiat   demesiat   1676
desmesiadament   demesiadament   778
desobre   damunt   664
desperar   desesperar   1125
*desseguir-se   anrimar-se?   2359
destento   trasbals   2357
destruïdor   destructor   1932
detràs   darrera de   904
donques   doncs   115
e   i   3
equal   igual   3398
encativar   captivar   1742
enceniment   encenement   1570
endrecar   dirigir   1310
enfalagar   enlluernar   3060
ensemps   ensems   2078
entramenes   entranyes   3388
entrecambiadament   alternadament   3067
entricat   difícil, complicat   2188
escampar-se   distreure's   613
escandalitzar-se   escandalitzar-se   1690
escàndel   escàndol   1691
esment, tenir --   posar atenció   365
espau   lentitud   3361
espavosament   a poc a poc   2910

<u>estució</u>	astució	3710
<u>estudi</u>	diligència	1437
<u>eximpli</u>	exemple	858
<u>fael</u>	fidel	1663
<u>fartura</u>	sadollament	3307
<u>fastidi</u>	fastig (cast.)	3028
<u>fenir</u>	finir	4059
* <u>ferrat</u> , anar a peu --	anar amb compte	2238
<u>ferrollat</u>	forrellat	882
<u>firmissim</u>	fermissim	3443
<u>fort</u>	molt	179
<u>fundament</u>	fonament	2694
<u>fust</u>	fusta	434
<u>gara!</u>	interjecció d'amença o advertiment	2482
<u>gravitat</u>	gravetat	406
<u>gula</u>	gola	2348
<u>hic</u>	aquí	243
<u>hoc</u>	sí	1787
<u>honestat</u>	honestedat	1815
<u>iglésia</u>	església	3932
* <u>incompostament</u>	sense ordre ni seriositat	2351
<u>ingeni</u>	enginy	678
<u>intermenat</u>	infinit	1514
<u>jatsia</u>	encara que	2337
<u>jubilació</u>	alegria encomanadissa	3187
<u>jubilar</u>	experimentar una alegria encomanadissa	3308
<u>leal</u>	lleial	1379
<u>letovari</u>	electuari	1811

<u>levar-se</u>	aixecar-se	251
<u>longament</u>	llargament	1285
<u>lucerna</u>	llàntia	3049
<u>lunyar-se</u>	allunyar-se	2401
<u>mal</u>	dolent	392
<u>maldit</u>	maleït	2442
<u>malgraciós</u>	malagradós	180
* <u>maljudicar</u>	judicar malament	1686
<u>manco</u>	menys	1461
<u>medi</u>	mitjà	44
<u>medi</u>	mig	2755
* <u>memoració</u>	memoranda	3326
<u>mèritament</u>	merescudament	3064
<u>mester</u>	menester	447
<u>mia</u>	meva	10
<u>modo</u>	manera	2560
<u>modorro</u>	neci	1198
<u>mordre</u>	mossegar	2418
<u>mossènyer</u>	tractament que antigament s'anteposava al nom o al títol de personatges de certa categoria social	93
<u>munde</u>	net	1800
<u>mundícia</u>	netedat	1275
<u>ni</u>	i	152
<u>ningun</u>	cap	2857
<u>nocible</u>	nociu	2785
<u>nomenar-se</u>	anomenar-se	85
<u>odor</u>	olor	3116
<u>parer</u>	semblar	819

<u>pàter</u>	pare	2138
<u>pendre</u>	prendre	1026
<u>perco</u>	grafia aglutinada de <u>per co</u>	23
<u>nerdició</u>	nèrdua	1681
<u>peregrí</u>	pelegrí (cast.)	3144
<u>perfet</u>	perfecte	1461
<u>nerfetament</u>	perfectament	1083
* <u>nericulós</u>	perillós	2819
<u>peroptat</u>	molt desitjat	4
<u>nestífero</u>	nestífer (cast.)	979
<u>nijor</u>	nitjor	3528
<u>plasent</u>	plaent	1547
<u>pólvora</u>	pólvores	1271
<u>noc</u>	netit	891
<u>potestats</u>	quart cor o categoria dels àngels	3157
<u>pràtica</u>	práctica	3220
<u>nrendre</u>	aprendre	1085
<u>profitament</u>	aprofitament	2391
* <u>nrovi, tenir en --</u>	tenir en propietat	771
<u>psalmista</u>	salmista	2582
<u>psaltiri</u>	saltiri	2581
<u>purna</u>	espurna	2610
<u>nus</u>	nuix	183
<u>quant</u>	quan	10
<u>quesvulla</u>	qualsevol cosa	2007
<u>quietat</u>	calmat	26
<u>quiscú</u>	casquí	935
<u>rael</u>	arrel	2743

real reial 3413
recol.legit recollit piadosament 2410
refrenatiu que refrena 900
regla (m.) regla (f.) 3827
regullós rogallós 1309
rembre redimir 3581
res cosa 3377
retrahiment retraïment 1433
ruí roí 1742
sanct sant 1746
seguedat ceguetat 2416
sentiment sentit 34
serca 80 (veg. cerca)
servici servei 736
sobreexcel.lent de gran excel.lència 2662
sobres excés 3336
sotsmetre sotmetre 1742
spirit esnerit 2397
sua seva 11
sus! endavant! 3823
tant tan 2832
tart trigós 2838
tèbeu tebi 4000
 * tediar-se avorrir-se 1035
tema, tenir en -- prendre de tema 2486
tepiditat tebiesa 2714
tirar tibar 2900
torcedor turment moral 2492

<u>transpunter</u>	traspunter	1145
<u>trepiditot</u>	tebiesa	2397
<u>tristitia</u>	tristesa	10
<u>trons</u>	tercer cor dels àngels	3157
<u>ultimadament</u>	en definitiva	4
<u>valentment</u>	valentament	2896
<u>vellar</u>	vetllar	1551
<u>vencre</u>	vèncer	1475
<u>venenós</u>	verinós	210
* <u>ventolà</u>	inconsistent; mudable (Dicc. Aguiló)	380
<u>verdader</u>	veritable	833
<u>verdaderament</u>	veritablement	3527
<u>vigilancia</u>	vigilància	2863
<u>virtuts</u>	cinquè dels cors angèlics	3157
<u>vuy</u>	avui	441
* <u>xolut</u>	sollat?	3886
<u>y</u>	i	4
<u>ydolatra</u>	idólatra	3528
<u>ypòcrit</u>	hòdrita	2243
<u>yrar-se</u>	encendre's d'ira	2336

APENDIXS

I

SISTEMA AL·LÈGÒRIC DE L'ITINERARI DE DESIJÓS

Abstinència: Villa de Castedat i de Guarda cor, germana de Ver-
ronya.

Acció de Gràcies: Un dels cantors del cor de Casa de Charitat.

Afabilitat: Un dels materials (herbes) amb els quals es fa Humil
parlar.

Alegria: Una de les donzelles del Senyor que ajudà a rentar a De-
sijós en la font de Religió.

Amor de Déu: Cavaller al qual cerca Desijós.

Senyor de l'abadessa Humilitat.

Amor de(1) proïsme: Patge d'Amor de Déu.

Arbre de Casa de Humilitat: Arbre que dóna dos tipus de fruita:
Defidentia sui (Desconfiança de si) i Confidentia Dei (Con-
fiança de Déu).

Bona voluntat: Nom del gos que el pastor donà a Desijós perquè
el guiés.

Primer dels quatre punts que cal observar si hom
vol que el seu cant sigui agradable a Déu. Amb aquest punt
es canta "cant pla".

Benedicció: Un dels cantors del cor de Casa de Charitat.

Benignitat: Una de les donzelles del Senyor que ajudà a rentar a
Desijós en la font de Religió.

Benivolència: Ídem.

Ca gros: Veg. Bona voluntat.

Camí de Pasciència: Drecera que va directament de Casa d'Humilitat.

a Casa de Charitat.

Casa de Charitat: Vuitè i darrer dels monestirs que hi ha en el desert. S'hi està i n'és porter Amor de Déu.

Casa de Fe: Sisè dels monestirs que hi ha en el desert.

Casa de Fortalesa: Quart dels monestirs que hi ha en el desert.

Casa de Humilitat: Monestir d'on és senyora l'abadessa Humilitat.

Casa de Justícia: Segon dels monestirs que hi ha en el desert.

Casa de Prudència: Tercer dels monestirs que hi ha en el desert.

Casa de Esperança: Setè dels monestirs que hi ha en el desert.

Casa de Temperància: Cinquè dels monestirs que hi ha en el desert.

Can del peccat: El dimoni.

Casa Real de Charitat: Veg. Casa de Charitat.

Castedat: Setena i darrera filla d'Humilitat, esnosa de Guarda cor i mare d'Abstinència i de Vergonya.

Una de les tres donzelles, senyores d'Amor de Déu, amb qui a promès a Déu servir lleialtat.

Tercer graó de l'escala que puja al cel.

Charitat: Quart dels quatre punts que cal observar si hom vol que el seu cant sigui agradable a Déu. Amb aquest punt es canta "cant de orgue".

Clemència: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Cobejanca: Mala dona, enemiga de Castedat, que fa fugir Amor de Déu, i que és atreta per l'ull esquerre.

Cobejanca de ulls: Filla de Cobejanca de la Carn i germana de Supèrbia de la vida.

Cobejanca de la carn: Primera de les males dones que porten mala voluntat a Humilitat i mare de Cobejanca de ulls i de Supèrbia de la vida.

Comportació: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Concòrdia: Idem.

Concupiscència dels ulls: Veg. Cobejanca de ulls.

Concupiscència de la carn: Veg. Cobejanca de la carn.

Coneixença de si: Cavaller que, junt amb Coneximent de Déu, va recollir i portar Humilitat al monestir.

Conexença: Mare de Menyspreu de si i de Menyspreu del món.

Conèixer Déu: Pare d'Amor de Déu, junt amb Coneixença de si va dur Humilitat al monestir.

Coneximent de Déu: Veg. Conèixer Déu.

Lletra que Desijós i companyia van escriure nel camí ner tal que Amor de Déu sabés d'on venia.

Coneximent de si: Lletra que van donar a Desijós en la Casa de Humilitat ner tal que Amor de Déu sabés d'on venia.

Confessió de si mateix: Primera filla d'Humilitat.

Confidentia Dei (Confiança de Déu): Una de les dues fruites de l'arbre de Casa de Humilitat.

Consideració dels beneficis de Nostre Senyor: Nom del bastó on hi ha l'agulló que Amor de Déu féu a Humilitat perquè es punyís.

Consideració de la bondat e misericòrdia de Nostre Senyor: Nom de l'agulló de ferro del bastó amb què es punyia Humilitat.

Constància: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Corda de Amor: Corda amb què Bona voluntat, el ca de Desijós, està lligat amb el Senyor.

Creatures, Les --: Un dels dos camins que porten a "Pensar en la bonesa de Déu".

Curiositat: Junt amb Vanitat se'n duen les pedres precioses (Purit i Innocència).

Curiositat: Junt amb Vanitat se'n duen les pedres precioses (Purit
tat i Innocència).

Defidentia sui (Desconfiança de si): Una de les dues fruites de
l'arbre de Casa de Humilitat.

Dejuni: Junt amb Temperància cal guardar-lo si hom vol guardar
Castedat.

Desert: Lloc per on camina Desijós.

Desestima de si: Mare de l'abadessa Humilitat.

Desestimació de si: Fruit que Sanct Propòsit fa menjar a la seva
esposa, Humilitat.

Desig: Veg. Desijar Déu.

Desig de Menysoreu(s): Segona filla d'Humilitat.

Desijar Déu: Company d'Amor de Déu, majordom de la Casa de Chari-
tat i porter de la cambra del Senyor. És el missatger d'amor
més veritable i el que més aviat és oït pel Senyor. Fa men-
jar el fruit de l'arbre de Casa de Charitat, que es diu Haver
Déu.

Desijar Déu: Lloc on anava Amor de Déu quan fou trobat per Conei-
xença de si, Coneximent de Déu i Humilitat. El senyor i fun-
dador n'és Déu i hi habiten tots els qui volen, si s'hi dis-
ponen per entrar.

Desijós: Religiós que va a la recerca d'Amor de Déu.

Devoció: De les donzelles que ajudaren a rentar-se a Desijós, la
que li donà un lletovari per excitar-li l'apetit.

Discreció: Una de les donzelles que ajudaren a rentar a Desijós...

Dolcor: Ídem.

Enveja: Filla de Malícia i germana d'Yra i de Peresa.

Escala que puja tot dret al cel: Per on pugen les persones que amen molt el Senyor. Primer graó: Obediència. Segon: Pobretat. Tercer: Castedat. Costats de l'escala: Sancta Oració i Sanct Dejuni.

Estimació de altri: Vianda que cal menjar si hom vol ser amic d'Amor del proïsme. Es fa d'Humil pensar i, per fer-la, cal ser amic de Sanct Prondòsit.

Font de Religió: Font que brolla nit i dia i on Desijós es rentà, ajudat per les donzelles del Senyor, nertal de poder menjar Haver Déu.

Fre: Eina que serveix per domar la llengua, la qual, si es desfrena, només pot aturar Temor de Déu.

Gernà de Desijós: Els religiosos en general.

Goig de Menyspreu: Tercera filla d'Humilitat.

Gràcia: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Guarda cor: Nom de la cordeta que lliga la llàntia que ha d'encendre Temor de Déu.

Espòs de Castedat i pare d'Abstinència i de Vergonya.

Guarda sentiments: Patge de Guarda cor que porta un fre, una pedra, un ferrollat i un vel.

Haver Déu: Fruit de l'arbre de Casa de Charitat, el qual fa menjar Desijar Déu.

Honestat: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Honor: Un dels cantors del cor de Casa de Charitat.

Honrar altri: Veg. Humil parlar.

Humil obrar: Tercera de les viandes que menja Amor del proïsme i que cal menjar si hom vol ser amic seu. Es fa d'humilitat, simplicitat, mundícia i nuritat.

Humil parlar del proïsme: Segona de les viandes que menja Amor

LOISOLA CATALANA
CHARITAT
E LONA

del proïsme i que cal menjar si hom vol ser amic seu. Es fa d'humilitat, mansuetut, afabilitat i de Tart parlar y poquet ("nólvora molt preciosa y profitosa que hom posa desobre").

Humil pensar: Material del qual es fa Estimació de altri.

Humil pensar de mon prhisme: Primera de les viandes que menja Amor del prohisme, i que cal menjar si hom vol ser amic seu. La fan Humilitat i el seu marit, Sanct Propòsit.

Humilitat: Mare abadessa de les verges del monestir de Casa de Humilitat.

Un dels materials (herbes) amb els quals es fa Humil parlar.

Un dels ingredients d'Humil obrar.

Segon dels quatre punts que cal observar si hom vol que el seu cant sigui agradable a Déu. Amb aquest punt i el tercer es canta "contrapunt".

Indulgència: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Innocència: Pedra nreciosa que, sense el silenci, etc., se'n va i es perd per les portes dels sentits. Junt amb la Puritat són les pedres precioses que ha de guardar Simplicitat.

Jesuchrist: Pedra que porta el natge Guarda sentiments i que tana l'oïda perquè no hi entrin lladres. També pot tapar la boca.

Judicar temeràriament: Filleta de Peresa i germana de Mala suspita.

Judici mal: Mala dona, enemiga de Castedat, que fa fugir Amor de Déu i que és atreta per l'ull esquerre.

Judici temerari: Filla de la tercera mala dona, és a dir, de Malícia.

Lahor: Un dels cantors del cor de Casa de Charitat.

Mala suspita: Filleta de Peresa i germana de Judicar temeràriament.

Malícia: Tercera de les males dones que porten mala voluntat a Humilitat.

Mansuetut: Un dels materials (herbes) amb els quals es fa Humil parlar.

Menyspreu de si: Donzella que, juntament amb Menyspreu del món i Amor de Déu, portà No m'i done res a Casa d'Humilitat.

Menyspreu del món: Donzella que, juntament amb Menyspreu de si i Amor de Déu, portà No m'i done res a Casa d'Humilitat.

Mèrit: Fruit d'un arbre de dins el monestir de Casa d'Humilitat que Vana glòria vol robar.

Meu e Teu: Mots nels quals va venir la discòrdia del món.

Misericòrdia: Una de les donzelles que ajudà arentar a Desijós...

Mundícia: Un dels ingredients d'Humil obrar.

Negligència: Segona de les males dones que porten mala voluntat a Humilitat.

No m'i done res: Verge que Temor de Déu tramet a Desijós per tal que li doni complida raó d'Amor de Déu.

Obediència: Sisena filla d'Humilitat.

Una de les tres donzelles, senyores d'Amor de Déu, amb qui ha promès a Déu servir lleialtat.

Primer graó de l'escala que puja al cel.

Oli de la Misericòrdia de la Divina Providència: Oli amb el qual crema contínuament la llàntia que permet veure si entra algú al convent i que ha d'encendre Temor de Déu.

Oració: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Palau de Charitat: Veg. Casa de Charitat.

Pasciència: Tercer dels quatre punts que cal observar si hom vol que el seu cant sigui agradable a Déu. Amb aquest punt i el segon es canta "contrapunt".

Pastor: Personatge que regalà el gos Bona voluntat a Desijós.

Pau: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Peresa: Filla de Malícia i germana d'Yra i d'Enveja.

Perseverança: Companya que sempre va amb Obediència i Humilitat.

Perseverància: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Pietat: Ídem.

Pobretat: Cinquena filla d'Humilitat.

Una de les tres donzelles, senyores d'Amor de Déu, amb qui ha promès a Déu servir lleialtat.

Segon graó de l'escala que nuja al cel.

Presumpció: Junt amb Reputació està amagada dins el cor i volen furtar Puritat i Innocència.

Pròpia voluntat: Mala dona que porta a perdre les persones que la volen seguir.

Propòsits d'Amor de Déu per guardar Castedat: "No desig res" i "No pences en res sinó en lo teu Senyor".

Puritat: Pedra preciosa que, sense el silenci, etc., se'n va i es perd per les portes dels sentits. Junt amb la Innocència són les pedres precioses que ha de guardar Simplicitat.

Un dels ingredients d'Humil obrar.

Religió: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Repòs: Ídem.

Reputació: Junt amb Presumpció està amagada dins el cor i volen furtar Puritat i Innocència.

Reputació de si: Filla de Vana glòria. Ambdues volen entrar a Casa de Charitat.

Reverència: Tia d'Amor de Déu i de Temor de Déu.

Rey y Esclau: Mots que el Senyor donà a Desijós per tal que fos millor.

Sanct Dejuni: Un dels dos costats de l'escala que puja al cel.

Sanct Pronòsit ("...que ella era menyspreada y inferior a les altres..."): Marit d'Humilitat i mare, doncs, de les monges del monestir.

Sancta Oració: Un dels dos costats de l'escala que puja al cel.

Severitat: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Si mateix: Un dels dos camins que porten a "Pensar en la bonesa de Déu".

Silenci: Nom del ferrollat que porta Guarda sentiments per tancar la casa per tal que les monges no se'n vagin, car qui no té silenci refrenatiu de la seva llengua vana és la seva religió.

Simplicitat: Quarta filla d'Humilitat. La seva missió és guardar dues pedres precioses: Puritat i Innocència.

Filla de Castedat.

Segona companyia que pren Desijós per al camí. Amb ella anirà molt segur.

Un dels ingredients d'Humil obrar.

Supèrbia de la vida: Filla de Cobejanca de la carn i germana de Cobejanca de ulls.

Supèrbia vite: Veg. Supèrbia de la vida.

Sursum corda: Vianda que Desijós mengen per alimentar la Vergonya durant el camí.

Tart parlar y pocuet: Pólvores molt precioses i profitoses que hom posa sobre Humil parlar.

Temor de Déu: Porter de la Casa de Humilitat, germà d'Amor de Déu.

Desijós també se l'endugué a ell per al camí.

Temperància: Cal guardar-la, junt amb Dejuni, si hom vol guardar Castedat.

Tractabilitat: Una de les donzelles que ajudà a rentar a Desijós...

Ull de Concupiscència: Ull inclinat a cobejar les criatures que veu. Sembla tractar-se de l'ull esquerre, l'Ull de Sensualitat.

Ull de Prudència: Ull que Simplicitat sempre porta obert, "car simplicitat sens prudència no val res".

Ull de Sensualitat: Ull esquerre, que cal tancar. Veg. Ull de Concupiscència.

Ull de Simplicitat: Ull dret, on cal posar Simplicitat, per mirar les coses simplement.

Vana glòria: Donzella que espera que el porter obri la porta de Casa de Humilitat per poder entrar-hi i robar el Mèrit.

Donzella que furta les joies Puritat i Innocència de qui les vol mostrar.

Vanitat: Junt amb Curiositat se'n duen les pedres precioses Purit i Innocència.

Vel: Serveix per tancar l'ull esquerre, Ull de Sensualitat o de Concupiscència. El porta Guarda sentiments.

Vergonya: Cabestre que fa abaixar el cap a Humilitat, i que li ha posat Temor de Déu.

Filla de Castedat i de Guarda cor i germana d'Abstinència.

Filla de Temor de Déu que Desijós pren per al camí per tal que Temor de Déu no el deixi.

Veus (per a cantar): Les criatures.

Vianda que Amor de Déu ofereix al Senyor: El sant propòsit "Que yo abans estime més morir que peccar mortalment".

Yo e Tu: Mots que el Senyor donà a Desijós per tal que fos millor.

Yra: Filla de Malícia i germana d'Enveja i Peresa.

II

SISTEMA AL·LEGÒRIC DE L'ITINERARI DE BÉ.M VULL

Amor de Déu: Amor de si.

Amor de si: Marit de Pròpia voluntat; ambdós resideixen a la Casa de Supèrbia.

Amor del prohisme: Menyspreu de altri, criat d'Amor de si.

Bé.m vull: Monjo que s'equivoca de camí per anar a la recerca d'Amor de Déu.

Camí d'Humilitat: Camí que va a Casa de Charitat.

Camí de Presumció: Camí que va a Casa de Supèrbia.

Casa de Charitat: Casa de Supèrbia.

Casa de Supèrbia: Palau on estan Amor de si i la seva muller Pròpia voluntat.

Charitat: Supèrbia, priora de la Casa de Supèrbia.

Curiositat, filla de Supèrbia.

Confidentia sui: Una de les dues donzelles que van pel camí i condueixen els caminants a Casa de Supèrbia en lloc de Casa de Charitat.

Curiositat: Charitat.

Desert: Lloc per on camina Bé.m vull.

Detracció del prohisme: Filla de Supèrbia que, amb les seves germanes Yra i Rancor, es disfressava de Zel de virtut.

Discreció: Gula.

Esperança: Confidentia sui.

Gula: Filla de Supèrbia que es disfressava de Discreció.

Humilitat: Reputatio sui.

Inconstància: Filla de Supèrbia.

Indevoció: Filla de Supèrbia.

Intenció: Fusta en la qual sovint hi entren els corcs. Per saber si està corcada cal percutir-la fort contra la pedra.

Iuxúria: Filla de Supèrbia.

Menyspreu de altri: Amor del prohisme.

Negligència: Filla de Supèrbia.

Pereza: Filla de Supèrbia.

Pròpia voluntat: Esposa d'Amor de si.

Filla d'Amor de si que Supèrbia casà amb Bé.m
vull.

Rancor: Filla de Supèrbia que, amb les seves germanes Yra i Detracció del prohisme, es disfressava de Zel de virtut.

Reputatio sui: Una de les dues donzelles que van pel camí i condueixen els caminants a Casa de Supèrbia en lloc de Casa de Charitat.

Supèrbia: Priora de la Casa de Supèrbia.

Tristor de snerit: Filla de Supèrbia.

Vana glòria: Filla de Supèrbia.

Yra: Filla de Supèrbia que, amb les seves germanes Rancor i Detracció del prohisme, es disfressava de Zel de virtut.

Zel de virtut: Disfressa que utilitzaven Yra, Rancor i Detracció del prohisme, filles de Supèrbia.

III

SISTEMA AL·LEGÒRIC DEL LIBRE DE AMOR

Acció de gràcies: Clavilla de la corda de Beneficis de nostre Senyor.

Avoriment de si: Clavilla i finalitat de la corda de Memòria dels peccats.

Beneficis de nostre Senyor: Quarta corda de les dedicades a la vida contemplativa. Després de la corda anterior és la segona en el psaltiri, i la principal, d'on es pot treure foc d'amor.

Charitat: Clavilla de la corda de Nostre Senyor Déu.

Ciudadans de Paradís: Segona corda de les dedicades a la vida contemplativa.

Cogitació: Donzella encarregada de tocar les cordes del psaltiri.

Creatures de nostre Senyor Déu: Cinquena corda, i darrera, de les dedicades a la vida contemplativa. Mentre les altres cordes estan en el nostre esperit aquesta està en els sentits del cos, i cal tocar-la amb els sentits corporals i l'esperit alhora.

Desestimació de si: Clavilla i finalitat de la corda de Memòria de la mort.

Desig: Clavilla de la corda de Creatures de nostre senyor Déu.

Discreció: Clavilla de la corda de Memòria de infern.

Esca: La nostra afecció, que fàcilment s'encén amb un poc de foc.

Esperança: Clavilla de la corda de Ciudadans de Paradís.

Fe (de la vida eterna): Clavilla de la corda de Ciutat de Paradís.

Foch de alquitrà: El major benefici que nostre Senyor ens ha donat. Si crema sobre l'aigua, etc., més cremarà sobre l'esto-

pa seca d'amor del món.

Foguer: La cogitació, la qual fa eixir el foc batent en qualsevol lloc.

Glòria de paradís: Ciutat molt bella que té les places i les muralles d'or i a les portes pedres precioses.

Jesús: La pedra viva.

Llum de l'enteniment: La fe.

Llum de la fe: Sense aquesta llum hom no podria contemplar ni veure-hi.

Memòria: Caixa on està guardat el psaltiri.

Memòria de infern: Quarta corda de les dedicades a la vida activa.

Memòria del juhi final: Tercera corda de les dedicades a la vida activa.

Memòria de la mort: Segona corda de les dedicades a la vida activa.

Memòria dels peccats: Primera corda de les dedicades a la vida activa.

Mirar del snerit: Veg. Vista del snerit.

Nostre Senyor Déu: Primera corda de les dedicades a la vida contemplativa.

Pasciència: Clavilla de la corda de Sancta Conversació.

Psaltiri de Amor: Donat per Desijar Déu a Desijós, a imatge de l'harpa de David. Té deu cordes i deu clavilles. És fet de dues fustes: una burella, que significa la vida activa, el temor de nostre Senyor, i una vermella, que significa la vida contemplativa, l'amor. Les dues fustes estan ajuntades perquè el cant que plau al Senyor és el de vida activa i contemplativa alhora, però la fusta burella està en la part baixa del psaltiri i la fusta vermella en la part alta, ja que la

Vida contemplativa és més noble. Les quatre primeres cordes són per tocar l'"amor interior o inferior" (a si mateix), són cordes que cal tocar reposadament. La cinquena corda és per tocar l'"amor exterior" (al proïsme). Aquestes cinc cordes estan en la fusta burella, de la vida activa. Les cinc darreres són per tocar l'"amor superior" (a Nostre Senyor Déu) i estan en la fusta vermella, de la vida contemplativa.

La regla de les cinc primeres cordes és: "Per amor de Déu". Les cordes de contemplació tenen tres regles: 1) "Lo contemplador no deu menysprear devallar a la vida activa per caritat ho utilitat del proïsme"; 2) "La ànima qui vol pujar en contemplació deu ésser purgada e neta e descarregada, car estes tres coses impedeixen la contemplació: De culpes infecció, de coses mundanes afecció, de les potències de l'ànima distracció"; 3) "En esta vida no podem haver perfeta contemplació".

El tremp de les quatre primeres cordes és "Pes i mesura". La cinquena corda té dos tremps: "Ço que no vols per tu no vulles per a altri" i "Ço que vols per tu fes als altres". Les cinc darreres cordes tenen tres tremps: "Amar a nostre Senyor de tot cor, dolçament", "Amar a nostre Senyor de tota ànima, saviament" i "Amar a nostre Senyor de tota virtut, fortment".

Graus d'humilitat: 1) "Què és estat hom?", és a dir, pensar en la corda de Memòria dels peccats; 2) "Què serà hom en lo esdevenidor?", és a dir, pensar en la corda de Memòria de la mort; 3) "¿Què és hom de present?", és a dir, pensar en la fusta que hi ha entre corda i corda, que és burella, ja que

l'home, "de present", és vil, etc. Gràcies a aquests tres graus d'humilitat creixen en nosaltres humilitat, menyspreu i desestimació de si.

Punts en què estarà entonada la música: 1) "Què és?"; 2) "Qual és?"; 3) "De qui és?"; 4) "Per què és?".

To: El de les cinc cordes de la vida activa és re, que vol dir "en obra". El de les cinc cordes de la vida contemplativa és sol, és a dir, "amor e dloçor e affecció"; és l'amor de Nostre Senyor.

Instruccions generals: 1) Cal fer sonar les cordes de les dues fustes, i no solament les d'una; 2) Només es trobarà el tremp quan plagui al Senyor; 3) Quan el Senyor toqui la pedra del nostre cor cal utilitzar la clavilla de Discreció.

Sancta conversació: Cinquena corda, i darrera, de les dedicades a la vida activa.

Temor: Clavilla de la corda de Memòria de la mort.

Temor del Senyor: Agulló que puny la nostra ànima i li fa fer i desitjar allò que no vol.

Vista del sperit: La contemplació.

BIBLIOGRAFIA

- AGUILÓ, Marià: Catálogo de obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860, Madrid, 1923.
- ALBAREDA, Anselmo M.: Intorno alla scuola di orazione metodica stabilita a Monserrato dall'abate Garsías Jiménez de Cisneros (1493-1510), "Archivum Historicum Societatis Jesu", XXV, 1956, pàgs. 254-316.
- ALCINA, Lorenzo: El "Spill de la vida religiosa" de Miguel Comalada, O.S.H., "Studia Monastica", III, 1961, pàgs. 377-382.
- BARAUT, Cebrià: L'"Exercitatorio de la vida esniritual" de García de Cisneros et le "Tractat de Contemplació" de Francesc Eiximenis, "Studia Monastica", II, 1960, pàgs. 233-265.
- BARCELONA, J.Oriol de: Un anónimo franciscano del siglo XVI, "Estudios Franciscanos", XVI, 1922, pàgs. 21-38.
- BÍBLIA: Versió dels textos originals i notes dels Monjos de Montserrat. Andorra-Montserrat, 1929-1970.
- BIBLIOTHECA SALVÀ, Catálogo de la: València, 1872.
- BRITISH MUSEUM: "General Catalogue of Printed Books", vol. 42, Londres, 1966.
- BUSTAMANTE, J.M. de: Catálogo de la Biblioteca Universitaria de Santiago de Compostela, Santiago, 1946.
- COMAS, Antoni: La decadència, Barcelona, 1978.

- GALLARDO, B.J.: Ensayo de una Biblioteca Española de libros raros y curiosos, I, Madrid, 1863.
- GOBRY, Ivan: Sant Francesc d'Assís i l'esperit franciscà, Montserrat, 1975.
- LÓPEZ ESTRADA, FRANCISCO: Notas sobre la espiritualidad española de los siglos de oro (Estudio del Tratado llamado el Deseoso), Sevilla, 1972.
- MIQUEL I PLANAS, Ramon: "Bibliofilia", I, 1911-1914, cols. 295-298.
 Fra Miquel Comalada és l'autor de la "Historia d'En Desitjós", "Bibliofilia", II, cols. 1915-1920, cols. 471-473.
- MOIAS, Joaquim: La cultura catalana a l'Europa del Cinc-cents, "Serra d'Or", any VII, núm. 4, abril 1965, 289-291. Reproduït més tard a Lectures crítiques, Barcelona, 1975, pàgs. 9-14.
- NICOLAU D'OLIVER, Lluís: Resum de Literatura Catalana, Barcelona, 1927.
- NORTON, F.J.: A descriptive catalogue of printing in Spain and Portugal 1501 - 1520, Cambridge, 1978.
- LLIBRE DE LA SANCTA TERCERA REGLA: Transcripció pel P. Norbert d'Ordal, Barcelona, 1930.
- PALAU, Antonio: Manual del librero hispanoamericano, 2a. ed., XXII, Barcelona, 1970.

- REBULL, Nolasc: Un tractat català antic sobre el Tercer Orde Franciscà, "Estudios Franciscanos", LXXV, 1974.
- RIBELLES, José: Bibliografía de la lengua valenciana, Madrid, 1929.
- RICART, Domènec: El Desitjós. Novel·la religiosa simbòlica del 1515, "Xaloc", núm. 8, juliol-agost 1965, pàgs. 122-128. Aquest treball fou llegit a la Secció Catalano-Provençal de la Convenció de la "Modern Languages Association", Xicago, desembre, 1961.
- RIQUER, Martí de: Història de la literatura catalana, III, Esplugues de Llobregat, 1964.
- CANALS, Antoni: Scala de Contemplació (Introducción y transcripción por Juan Roig Gironella, S.I.), Barcelona, 1975.
- RUBIÓ I BALAGUER, Jordi: Notes sobre els llibres de lectura espiritual a Barcelona des de 1500 a 1530 dins La cultura catalana del Renaixement a la Decadència, Barcelona, 1964. Abans s'havia publicat a "Archivum Historicum Societatis Jesu", XXV, 1956, pàgs. 317-327.
- L'expressió literària en l'obra lul·liana, dins Ramon Llull, Obres Essencials, I, Barcelona, 1957,
- SAN ANTONIO, P. Juan de: Bibliotheca Universa Franciscana, Madrid, 1733.
- SIGÜENZA, Fray José de: Historia de la Orden de San Jerónimo, vol. II, Madrid, 1909.

TARRACÓ, Jaime: Angelus Silesius und weitere Quellen der spanischen Mystik. Der spanische Traktat "Begierer" als Quelle des "Cherubinischen Wandersmannes" dins "Gesammelte Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens", XV, Münster, 1960, pàgs. 106-125.

TORRES AMAT, Fèlix: Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes y dar alguna idea de la antigua y moderna literatura de Cataluña, Barcelona, 1836. Edició facsímil. Barcelona, 1973.

VINDEL, Pedro, hijo, librero o anticuario: Repertorio de los antiguos libros, raros o curiosos que se hallan de venta en esta casa, Madrid, 1918.

